

**ROBERT WALSER'İN ÖYKÜLERİNDE DOĞA
(Tiefer Winter)**

Ayşe ÖZDEMİR

**Yüksek Lisans Tezi
Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN
2016**

Her Hakkı Saklıdır

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ALMAN DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİMDALI**

Ayşe ÖZDEMİR

ROBERT WALSER'İN ÖYKÜLERİNDE DOĞA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN**

ERZURUM-2016

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

23/12/2016

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Robert Walser'in Öykülerinde Doğa " adlı tezin/~~raporum~~ tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/~~raporumun~~ kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

23/12/2016

Ayşe ÖZDEMİR

İmza

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN danışmanlığında, Ayşe ÖZDEMİR tarafından hazırlanan bu çalışma 23/12/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Gürsel UYANIK

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Mehmet AYGÜN

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. .... / ..... / .....

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK

Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM**ROBERT WALSER'DE DOĞA BETİMLEMELERİ**

1.1. İLK ŞİİR	9
1.2. ŞİİR (I)	11
1.3. KARDA YUVAYA DÖNÜŞ	12
1.4. SABAH VAKTİ	16
1.5. PAZAR SABAHI	17
1.6. BİR ÖĞLEDEN SONRA	18
1.7. GEZİNTİ (I)	20
1.8. HOFFMANN'IN ANLATILARINI ANIMSAMA	22
1.9. ŞEHİR (I)	23
1.10. DÖRT MEVSİM	24

İKİNCİ BÖLÜM**ROBERT WALSER'DE KIŞ MANZARALARI**

2.1. KIŞ MEVSİMİNİN WALSER'DEKİ YANSIMALARI	26
2.2. KAR METİNLERİ	26
2.2.1. Sebastian'ın Ölümü	26
2.2.2. Lenau	29
2.2.3. Küçük Kar Manzarası.....	31
2.2.4. Kış	32
2.2.5. Düzyazı.....	36
2.2.6. Kar Yağışı.....	38
2.2.7. Çocuklar ve Küçük Evler	39
2.2.8. Kar	40
2.3. KIŞ METİNLERİ	41

2.3.1. İsa	41
2.3.2. Deha.....	43
2.3.3. Zavallı, Küçük Genç.....	44
2.3.4. Kış	46
2.3.5. Doğa	48
2.3.6. Tramvay Gezintisi	50
2.3.7. Kar Çıngırağı.....	51
2.3.8. Güz	52
2.4 NOEL METİNLERİ	56
2.4.1. Noel (I)	56
2.4.2. Noel (II).....	57
2.4.3. Tobler'in Evinde Noel.....	58
SONUÇ.....	61
KAYNAKÇA	64
EKLER.....	65
EK 1. Alıntıların Aslı	65
ÖZGEÇMİŞ.....	77

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ROBERT WALSER'İN ÖYKÜLERİNDE DOĞA
(Tiefer Winter)

Ayşe ÖZDEMİR

Danışman: Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN

2016, Sayfa: 77

Jüri: Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN
Prof. Dr. Gürsel UYANIK
Prof. Dr. Mehmet AYGÜN

Çalışmamızda, Alman ve İsviçre yazınının önemli bir ismi olan Robert Walser'in "*Tiefer Winter*" adlı yapıtında toplanan öyküleri incelenmiştir. Öykülerde yazarın hayatında ön plana çıkan "*doğa*" olgusunun ağırlığı dikkat çeker. Gerek hayatında gerekse yazın anlayışında doğa Walser için vazgeçilmez bir unsur olmuştur. Dolayısıyla öncelikle metin odaklı olmak üzere, biyografik yaklaşım da sergilenerek "*doğa*" temasının öykülerine nasıl yansıtıldığı çalışmamıza amaç edinilmiştir.

Çalışmamızın "*Robert Walser'de Doğa Betimlemeleri*" adını verdiğimiz birinci bölümünde doğa betimlemelerinin baskın bir şekilde bulunduğu öyküleri inceledik. Bu bölümde Walser'in metinlerinde doğa temasına yaklaşımı esas alınarak onun düşüncesinde bu temanın nasıl yer edindiği, betimleme biçimlerinin benzerlikleri/farklılıkları gibi hususlar açıklanmıştır. "*Robert Walser'de Kış Manzaraları*" adını verdiğimiz ikinci bölümde ise kış mevsimi ile ilgili öğelerin ön planda tutulduğu metinler ele alınmıştır. Bu bölüm *Kar*, *Kış* ve *Noel Metinleri* şeklinde üç alt başlığa ayrılmıştır. Böylelikle yazarın bir mevsim olarak kışı, kış ile özdeşleşen karı ve Noel'i algılayış tarzına, ruh dünyasında bu olguların yarattığı hislere dair izlenimler biyografik ve tematik yöntemlerle açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Robert Walser ve Doğa, Kış ve Noel, Anlatım Teknikleri - Anlatıcılar.

ABSTRACT

MASTER THESIS

**NATURE IN THE STORIES OF ROBERT WALSER
(Tiefer Winter)**

Ayşe ÖZDEMİR

Supervisor: Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN

2016, Pages: 77

**Jury: Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN
Prof. Dr. Gürsel UYANIK
Prof. Dr. Mehmet AYGÜN**

In our study, we examined the stories of Robert Walser, who is an important German and Swiss literature writer, collected under the name “*Tiefer Winter*”. In his stories, the weight of Nature phenomenon draws attention which is prominent in author’s life. Nature is an irreplaceable item both in his life and understanding of literature. Therefore, we take as a goal how much the “Nature” theme is reflected to his stories by exhibiting primarily text-oriented approach and also including biographical one.

In the first part of our study, we examined the stories that nature descriptions are dominant. In this part, Walser’s texts based on nature theme in his own conception and how this theme takes place, the similarities/differences of the description forms are explained. In the second part, which we call Robert Walser and Winter, prioritised items related to the winter season texts are taken up. This part is divided into three sub-titles, *Snow, Winter and Christmas*. Thus, according to the style how the author perceives winter and snow which is related to winter and Christmas, concerning these phenomenas’ impressions which create feelings in his spirit world is tried to be explained by biographical and thematic methods.

Key Words: Robert Walser and Nature, Winter and Christmas, Speech Techniques - Narrators.

ÖNSÖZ

Robert Walser, Germanistik dünyasının yavaş yavaş aydınlanan yeni yüzüdür. Gerek İsviçre gerekse Alman yazınının son dönem çalışmalarında, onun sanat anlayışı ciddi ölçüde mercek altına alınmaya başlanmıştır. Türkiye’de ise son zamanlarda akademik çalışmalarda ele alınan, ilgi odağında olan bir yazar olarak karşımıza çıkar. Yazarın özellikle romanları ülkemizde araştırmacıların/akademisyenlerin çalışmalarına konu olmuştur. Ancak öyküleri de romanları kadar dikkat çekici ve Walser’in yazın dünyasını anlamak/algılamak adına önemlidir. Çalışmamızda Walser’in öyküleriyle onun yazın dünyasına girmek ve onun üzerine yapılan çalışmalar zincirinde bir halka olabilmek amaçlanmıştır.

Tez konusunun tespiti, ilerlemesi ve nihayetinde bir sonuca ulaşmasında daima yol gösterici olan, yeniliklere açık kimliğiyle tezin şekillenmesini sağlayan, teşviklerde bulunan danışmanım, kıymetli hocam Prof. Dr. Turgut GÖĞEBAKAN’a, bu süreçte akademik bilgi birikimlerinden istifade etme imkânını esirgemeyen hocalarım Yrd. Doç. Dr. M.Rıdvan TATLICI ve Yrd. Doç. Dr. Zennube ŞAHİN YILMAZ’a, desteğini her daim yanımda hissettiğim hocam Arş. Gör. Merve KARABULUT’a, hayatım boyunca sabrını, desteğini ve sevgilerini benden esirgemeyen babama, anneme, kardeşime ve eşime en içten sevgi, saygı ve teşekkürlerimle...

Erzurum-2016

Ayşe ÖZDEMİR

GİRİŞ

Sayırsız kısa öyküsü ve otobiyografik içerikli romanları ile göze çarpan Robert Walser, İsviçre yazınında oldukça dikkat çeken isimlerden birisidir. Yapıtları, özellikle hayatından derin izler taşıyan Walser, son derece ilginç yaşam serüveninin yanı sıra, edebiyat alanındaki başarısıyla da karşımıza çıkar. Birisi yayımlanmamış beş romanı bulunan yazarın yazdıklarının büyük bir kısmını çalışmamızda yer vereceğimiz kısa öyküleri oluşturur.

Hesse, Kafka ve Musil gibi büyük ustalar ondan övgü dolu cümlelerle bahsetmişlerdir. Jürg Amann, Peter Bichsel, Gerhard Meier, Jörg Steiner, Urs Widmer, Getrud Wilker, Thomas Mann, Gottfried Benn, Bertolt Brecht, Elias Canetti ve Elfriede Jelinek gibi yazarlar da Robert Walser'e olan hayranlıklarını dile getirirler.¹ Peter Bichsel de Walser'i şu sözleriyle destekler; “*O zeki, eğitilmiş ve kurnaz biri miydi? Evet, öyleydi. Saf, önyargılı, kent soylu muydu? Evet öyleydi. Deli miydi? Walser'in arkadaşlarının anlayabilmek ve anlamak istedikleri tek şey buydu, hayır o deli değildi. O, yazar olarak uyumlu, dikkatli, sessiz sakin, çekingen, akıllı ve anlayışlı birisiydi.*”² Walser'in yazarlık anlayışıyla ilgili övgü dolu ifadeler yer veren Bichsel, “*Walser'in otobiyografisinin tek başına yeterli olabilecek bir kaynak olamayacağını vurgular. Ona göre, Walser'in otobiyografisinde gizli alanların çok olması onu efsane bir yazar kategorisine dâhil etmektedir.*”³ Alanında başarılı pek çok ünlü ismin de dikkatini çeken Walser, yazın alanındaki başarısıyla bu isimleri kendisine hayran bırakmış ve geç de olsa adını duyurmayı başarmıştır;

Wolfram Groddeck, Reto Sorg ve Peter Utz gibi Walser araştırmacıları Walser'in okurlarına ölümünden sonra daha yakın olduğunu ileri sürer. Onlara göre, Walser öldükten sonra hiç olmadığı kadar farklı dillerde okura ulaşmıştır.

---

¹ Peter Husterholz und Andreas Solbach, *Schweizerische Literaturgeschichte* – (hrsg.) unter Mitarbeit von Claudia Brinker, Remy Charbon, Regula Fuchs, Doris Jakubec, Ricarda Liver, Beatrice Von Matt, Dominik Müller, Elsbethnpulver, Cla Riatsch, Beatrice Sandberg, Antonio Stauble, Stefan Bodo Würffel, Fred Zaugg, Verlag J.B.Metzler, Stuttgart 2007, 164-166.

² Robert Walser, *Geschwister Tanner - mit einem Nachwort von Peter Bichsel*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt 1990, 340.

³ Zennube Şahin Yılmaz, ‘*Robert Walser'in Roman Dünyası (Geschwister Tanner, Der Gehülfe, Jakob von Gunten, Der Räuber)*’, (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015, 4.

Robert Walser merkezinin sunduğu, ona dair etkinliklere katılım sayısı Walser hakkında yapılan çalışmalara bu bağlamda önemli bir kanıt olarak görülmelidir.⁴

Walser her ne kadar dünya yazınında geç fark edilmiş olsa bile günümüz edebiyatının modern yazarları arasında yerini alır. Hermann Hesse, Kurt Tucholsky, Robert Musil, Franz Kafka ve Walter Benjamin gibi önemli isimlerin de değer verdiği/takdir ettiği büyük usta Walser, günümüzde 20. yüzyılın etkili yazarlarından sayılır. Hatta Hesse Walser'den bahsederken şu sözleri kullanır; “*Yüz bin okuru olsaydı, dünya daha güzel bir yer olurdu.*”⁵ Bu sözler, Hesse gibi önemli bir yazarın Walser'i ne kadar önemsediğini kanıtlar niteliktedir.

Franz Kafka da Walser'in edebiyat anlayışına hayranlık duyan isimlerden birisidir. Kafka'ya göre Walser'in yapıtları, okuyucunun sonunda eğlenmesi beklenen türden değildir. O, Walser yapıtlarını sınırdaki kalmış bir kişinin ruh dünyasının bir yansıması olarak değerlendirir ve Walser'in bu sınırdaki kalma durumundan oldukça etkilenen Kafka, onun yapıtlarından deyim yerindeyse büyülenmiştir.⁶

Walser'e duyulan bu hayranlık aslında tesadüfi değildir. nkn özellikle öykülerinde sık rastlanılan “doğa” konusu Walser tarafından bütün ayrıntılarıyla ve canlılığıyla okura sunulur. Onun doğa betimlemeleri okurun gözünde oldukça kolay bir şekilde resme dönüşür. Yapıtlarında doğa izleğine sıkça rastlanan Walser, tam anlamıyla bir doğa aşığıdır. Romanlarındaki betimlemelerinin yanı sıra özellikle öykülerinde de doğa betimlemelerine çok sık yer verdiği görülür. Bu nedenle, Walser denince akla doğanın gelmesi kaçınılmazdır. Ona göre doğa ve insan birbirinden bağımsız kavramlar değillerdir ve ayrı ayrı düşünülemezler. Doğaya olan hayranlığının, edebi hayatına yön verdiği gözlemlenen Walser'in, Rsi Breitbach'a yazdığı bir mektubunda; “*Kaleme almak için oldukça fazla fikir ve düşünce bulduğum doğaya, yani doğal güzelliği olan yerlere çok sık gittim.*”⁷ dediği bilinmektedir. Walser'in bu ifadesi

⁴ Wolfram Grodeck, Reto Sorg, Peter Utz, Karl Wagner (Hrsg.), Robert Walsers Ferne Nahe, Neue Beitrage zur Froschung, Wilhelm Fink Verlag, München 2008, 9, içinde; Zennube şahin Yılmaz, (2015), ‘Robert Walser'in Roman Dünyası (Geschwister Tanner, Der Gehülfe, Jakob von Gunten, Der Ruber)’, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 5.

⁵ Oğuz Demiralp, *İsviçreli Aylak*, Kitaplık 141, 93.

⁶ Martin Gregor-Dellin, *Im Zeitalter Kafkas Essays*, Piper Verlag, München-Zürich 1979, 50.

⁷ Robert Mchler, *Das Leben Robert Walsers*, Suhrkamp Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main 1992, 207.

bu yöndeki düşüncelerimizi desteklerken, aslında Walser ve doğanın ayrılmaz bir ikili olduğunu ve doğanın, adeta onun bir yaşam biçimi olduğunu gözler önüne serer.

Walser'e göre nasıl ki insan ve doğa birbirinden ayrı düşünülemezse, sanat ve doğa da birbirlerinden ayrı düşünülemez. Walser doğanın onun için önemine şu sözleriyle dikkat çeker; "*Bana öyle geliyor ki, doğa insanları sanata götürseydi; bu onların dikkatini yine doğaya çekerdi.*"⁸ Walser, bu ifadesiyle insanların doğaya yeterince önem vermediklerini savunur. Eğer, insanlar doğaya gereken önemi verselerdi, bu onları sanata yönlendireceği için dikkatlerini de yine doğaya çekerdi. Aslında bu noktada doğa, kişileri dolaylı yoldan sanata yönlendiren bir araç olarak düşünülebilir.

Walser, öykülerinde doğa ve insan ilişkisinden en yalın haliyle fakat derin tanımlamalarıyla bahseder. Özellikle dört mevsime olan abartılı ilgisi açıktır. O, doğaya ait her bir nesneye farklı anlamlar, anılar, hatıralar, yaşanmışlıklar yükler. Bu onu mutlu eder. Çoğu zaman birlikte gezintiler yaptığı arkadaşı Carl Seelig ise Walser'in doğa sevgisini şu sözlerle dile getirir; "*Bazen Robert, o güzel çayırlara ya da bulut göçüne, barok tarzı evlerin egemen oluşuna dikkatimi çekerdi. Karşı koymaksızın bunları fotoğraflardı. Hayret ederdim. Bu onu mutlu ve keyifli ederdi.*"⁹ Aslında yazar sürekli gördüğümüz ve bildiğimiz doğayı bambaşka bir bakış açısı ile ele alarak ama en önemlisi de bizim için alışlagelmiş olan doğayı anlamlandırarak okurun ilgisine sunar. Günlük hayatta insanlar için belki de çok sıradan olan bir bulut, çayırlar, çimenler veya evlerin değişik mimarileri onun için çok daha derin anlamlar taşır.

Walser, yapıtlarında kışı işleyen ve kış mevsiminin kimi zaman hüznü, kimi zaman da huzur veren yönüne dikkat çeken bir isimdir. Olumlu ve olumsuz tüm özelliklerinden bahseder bu mevsimin. O adeta bir kış aşığıdır. Kar yağışını hayran kalarak seyreder ve bunu büyük bir doğa olayı olarak görür. Doğa ve kış hayranı olan Walser'in son zamanlarda ilgi çeken ve çalışılmak istenen bir yazar olmasında sadece bu yönünün değil aynı zamanda hayatına yön veren hastalığının payı da yadsınamaz. Fakat Walser'in açısından onun sanatına bakıldığında o, kendisinin yazarlık için uygun

⁸ Volker Michels, *Robert Walser Lektüre für Minuten – Gedanken aus seinen Büchern, Briefen und Mikrogrammen*, Suhrkamp Taschenbuch, Frankfurt am Main 1978, 105.

⁹ Carl Seelig, *Wanderungen mit Robert Walser*, Philipp Reclam Verlag, 1. Auflage, Frankfurt am Main 1977, 16.

olmadığı kanısındadır ve bunu Doktor Josef Viktor Widmann'a yazdığı bir mektubunda şu sözlerle dile getirir;

Bugün size sadece kişisel bir hadise olan bu mesele yüzünden soru sorduğum için oldukça yürekliyim. Hayatımı böyle rahat ve dürüst bir biçimde kazanamayacağım için, yazarlığın benim mesleğim olamayacağı tecrübesiyle Almanya'dan İsviçre'ye defalarca kez geri döndüm. Yazar olarak bir mevki kazanmak için çok az bir bilgiye sahibim, bunu bana söyleyen içimdeki bir ses, siz Bay Doktor Widmann, anlıyor musunuz, bu yüzden olmaz.¹⁰

Walser, 1904 yılında kız kardeşi Fanny'e yazdığı bir mektubunda yazarlığın onun için önemine ve işsiz olduğunda bile yine bir yazar olmak istediğine değinir;

Bir kez daha işsiz olsaydım eğer, yeniden mutlu olur ve bir yazar olurum. Sonra masallar yazardım ve bu masallarla eşsiz güzellikte bir kitap yazardım. Bu kitap Masal Yayınevinden piyasaya çıkardı, adının ne olacağını ise henüz hiç düşünmedim.¹¹

Hastalığını, “*tanımlanması güç bir kafa rahatsızlığı*”¹² olarak niteleyen yazar, yaşamının 27 yılını, hiç de azımsanamayacak bir kısmını, kliniklerde geçirir. Henüz 51 yaşındayken istemeyerek de olsa yatırıldığı Waldau kliniğinden 1933 yılında ayrılır ve akabinde sevk edildiği Herisau kliniğinde 1956 yılında hayatını kaybeder. Carl Seelig bu kliniğe ilk kez 1936 yılında gider ve o tarihten itibaren Walser ile düzenli yürüyüşler yapmaya başlar. Doktorunun izin verdiği ölçüde yaklaşık 20 yıl boyunca devam eden bu yürüyüşlerin sonuncusunda Walser, yalnız olduğu bir sırada hayatını kaybeder;

Seelig'in gelmediği o günde Walser, tek başına yürüyüş yapmak ister. Karla kaplı ormanda yürüyüş yaparken kalp krizi geçirir ve donarak hayatını kaybeder. (...) Walser'in böylece Herisau kliniğindeki ikameti de bu şekilde sona ermiş olur. Seelig'in deyişiyle; bu onun son yürüyüşüdür. 23 yıl geçirdiği Herisau kliniği ve 4 yıl geçirdiği Waldau kliniği onun hayatının son 27 yılını kapsamaktadır. Bu yıllar, suskunluk yılları olarak kabul edildiği kadar, bir anlamda yazarın belki de dile getirmediği, içselleştirdiği bir tür kendisiyle bir hesaplaşma yılları olarak da alımlanabilir. Kuşkusuz, susmak zorunda kaldığı için, onu anlamaya katkısı az olan bir dönem, ruhsal sıkıntılarının, arazlarının ağırlığı altında ezilen bir

¹⁰ Jörg Schäfer (Hrsg.), Robert Mächler, *Robert Walser Briefe*, Helmut Kossodo Verlag, Genf 1975, 12.

¹¹ Schäfer, Mächler, 24.

¹² Mächler, 222.

yazarın/insanın geldiği son noktayı ortaya koyması açısından Herisau yılları önemli bir işleve sahiptir.¹³

Tanısı net olarak konulamamasına karşın şizofreni olarak bilinen hastalığı Walser'in yaşamını ve doğal olarak da yazarlığını son derece etkiler. Hastalığından dolayı bir klinikte hayatının kısıtlanması, bir anlamda yazma özgürlüğünün de kısıtlanması anlamına gelir. Çünkü Walser, ona göre özgürlüğün önemini kardeşi Fanny'e yazdığı bir başka mektupta şu şekilde ifade eder;

Yine Zürih'teyim ve burada bu tatlı özgürlüğün içinde olmak çok güzel. Düşünceler yalnızca özgür ortamlarda çiçeklenir. İnsan burada bir kafede oturur ve Kuzey Amerika ve İsviçre hakkında sohbet eder. Bu durum çok hoş.¹⁴

Walser, özgürlüğünün kısıtlanması durumunda bir şeyler üretmediği ve fikirlerin rahatça dile getirilmesinin ancak özgür bir ortamla gerçekleştirilebileceği görüşünü savunur. Bu nedenle o, düşüncelerin ortaya çıkıp, kâğıda dökülebilmesi için özgür bir ortama ihtiyaç duyulduğuna ve insanın ancak böyle bir ortamda kendini zihinsel olarak rahat hissedebileceğine vurgu yapar. Bu yüzden tedavisi boyunca kalmak zorunda olduğu klinikler, -her ne kadar Walser'in yazması için ona ayrılmış bir oda bulursa da- onu sadece fiziksel olarak değil aynı zamanda ruhsal olarak da esir eder. Özellikle Walser gibi doğaya düşkün olan ve daima doğada gezintiler yapan biri için bu gerçekten bir esaret gibi görülebilir. Bu konuyla ilgili olarak ise onun şu ifadesi dikkat çeker;

Klinikte bir şeyler yazma arzusunda olmak bir delilik ve kabalık. Bir yazarın üretebilmesi için yegâne mekân özgürlüktür. Bu şart yerine getirilmediği müddetçe tekrardan yazmayı reddediyorum. Birinin bana oda, kâğıt ve kalem tahsis etmesiyle bir şey yapılmaz.¹⁵

Walser, bir yazarın fikir ya da fikirler üretebilmesi için ihtiyacı olan özgürlüğe bu ifadeleriyle vurgu yapar. İstemeyerek orada kalma zorunluluğu, yazarın yazma verimliliğinin düşmesine neden olur. Kız kardeşi Lisa ile geldiği Waldau kliniğinde aralarında geçen şu diyalog onun bu zorunluluğuna bir kanıt niteliği taşır;

Bir zamanlar hayatımı alabilmek için birkaç acemi girişimde bulundum. Fakat bir kez bile doğru ilmiği atamadım. Nihayetinde kız kardeşim Lisa beni

¹³ Şahin, 29.

¹⁴ Schäfer, Mächler, 22.

¹⁵ Seelig, 18.

Waldau kliniğine getirdi. Daha girişin önündeyken ona sordum: “Doğru olanı mı yapıyoruz?” Suskunluğu bana yeterli cevabı vermişti. Buraya girmekten başka bana ne kalmıştı ki?¹⁶

Kız kardeşi Lisa, Walser’i Waldau kliniğine ona sormadan getirir ve Walser Lisa’ya fikrini sorduğunda ona suskunluğuyla cevap verir. Onun hayatında önemli bir yere sahip olan Lisa Walser, annesinden sonra iletişim kurmaya çalıştığı kadın aile üyelerinden birisidir.

Walser henüz 16 yaşındayken annesini kaybeder ve sağlıksız bir aile ortamında yaşamak zorunda kalır. Bu durum da onun daha sonraki hayatını derinden etkiler. Annesini hayatının önemli bir yerine koyan Walser, onu erken yaşta kaybetmenin eksikliğini hep yaşar.

Walser’in çocukluk döneminin en önemli figürü annesi Elisa Walser’dir. Elisa’nın ruh sağlığı eşi iflas edince bozulmaya başlar. Değişen ekonomik koşullara oldukça üzülen Elisa Marti depresyona girer. Çocuklarına karşı mesafeli bir yaşam sürdürür. Evdeki herkes annesinin bu durumundan ve onun ani çıkışlarından korkar. Aniden evdeki birine kızması ve bunun üzerine onlara çatal ya da bıçak fırlatması onun artık sağlıklı düşünemediğinin ve kendisine hâkim olamadığının bir göstergesidir. Yıllar geçtikçe annenin eksikliği önemli derecede hissedilir. Ekonomik problemler ve annenin eksik desteği çocuklar üzerinde ve özellikle küçük yaşta olan Robert Walser’in üzerinde bir boşluk yaratır. Walser’in annesi gururlu, hassas, hırçın, melankolik, mutsuz, soğuk, iletişimsiz, yalnız, hükmedici özellikte bir kadındır. Walser’in herhangi bir kadınla birlikte olmamasının sebebi de geçmişteki hasta ve soğuk anne rolüdür. Bu yüzden o, diğer kadınlardan da uzak durur. Onun ruhsal dünyası yaşı ilerledikçe gelişme göstermez. Bu yüzden yaşadığı sıkıntılar artar. Yalnızlık, onun ruhsal gelişiminin durmasındaki en önemli etkenlerden birisi olur. O, çocukluğundan itibaren sempati, sevgi ve dayanışma gibi duygulardan eksik büyür. İnsanlarla sağlam bir ilişki kuramaz.¹⁷

İş hayatına ilk kez 1892 yılında doğduğu kentte bulunan bir bankada stajyerlikle başlayan Walser, sonraki yıllarda pek çok iş değişikliği yapar. Aslen aktör olmayı çok ister, fakat bu yolda pek çok hayal kırıklığı ve kırgınlıklar yaşadktan sonra hayallerinden vazgeçer. İşte bu nokta da kendini yazmaya adanmış Walser, o dönemlerde şiir yazarak yazarlık yoluna koyulur. İlk şiirleri 1898 yılında yayımlanır. Bir süre sonra yazdıkları Franz Blei’in ilgisini çeker ve akabinde onun da aracılığıyla 1901 yılında

¹⁶ Seelig, 18.

¹⁷ Şahin, 16.

dönemin ünlü dergisi “*Die Insel*” (ADA) yazarlarıyla tanışır. Daha sonra bu dergide şiirleri ve öyküleri yayımlanır.

1905 yılına kadar hayatını Zürih’te banka ve büro memurluğu yaparak kazanan Walser, aynı yılın mart ayında kardeşi Karl’ın yanından Berlin’e doğru yola çıkar ve burada uşaklık okuluna başlar. Bu yıllarda birçok kısa öyküsünün yanında romanlarına da yer veren Walser’in ilk kaleme aldığı romanı *Geschwister Tanner* (Tanner Kardeşler) onun hayatından çeşitli kesitler sunar. Otobiyografik açıdan bakıldığında göze çarpan bir diğer yapıtı da *Der Gehülfe* (Yardımcı) adlı romanıdır. Walser bu yapıtta modern dönemdeki küçük, sıradan insanı ele alır. *Jakob von Gunten* isimli bir diğer romanı ise Walser’in ruh dünyasını yansıtan özellikler taşır. Romandaki Jakob karakteri, Walser’in Berlinde geçen uşaklık yılları ile benzerlikler taşırken, yine onun hayatından bazı kesitleri okura aktarır.

Hayatından kesitler sunan diğer bir romanı da mikrogramlarının önemli bir bölümünü oluşturan ve çözümlenmesi yıllar alan *Der Räuber* romanıdır. Bu roman Walser’in 1925 yılı ruh durumunu özetler bir niteliktedir. Yazarın bu denli dikkat çekmesinde kendine has bir özelliği olan mikrogram yazılarının da etkisi büyüktür. “*Walser’in kendisini düşünmekten alıkoyamadığı, uyuyamadığı ve şiddetli korkular yaşadığı Bern döneminde bir odaya kapanıp uzun süre dışarı çıkmadan sürekli masa başında oturarak yazdığı Der Räuber romanı, Mikrogram taslaklarından çıkan ilk geniş çaplı roman özelliği taşımakla birlikte 1924 yılının sonbaharından 1925 yılının sonbaharına kadar olan sürede yazılmıştır.*”¹⁸ Walser hastalığından dolayı bir otel odasında kaldığı dönemlerde kendine ait, son derece ilginç olan bu yazı stilini geliştirir ve bu şekilde yazmaya başlar. Oldukça minik harflerle ve kurşun kalemle, bulduğu sayfaların boş yerlerine ve takvim yapraklarındaki boş kalan kısımlara bir şeyler karalayan Walser’in bu özelliği son derece dikkat çekicidir.

Çalışmamızda, Alman ve İsviçre yazınında önemli bir konuma sahip olan ve adından sıkça söz ettiren Robert Walser’in *Tiefer Winter* (Derin Kış) isimli öykü kitabını inceledik. *Tiefer Winter*, birbirinden bağımsız birçok öyküden oluşan, genel itibarıyla doğayı ve özellikle kış mevsimini ele alan bir yapıttır. Walser’in doğa aşkının

---

¹⁸ Şahin, 120.

gözler önüne serildiği bu öykülerin mercek altına alındığı çalışmamızda, onun kış mevsimine olan ilgisi irdelenmiştir.

Genel itibariyle Walser'in *Tiefer Winter* adlı yapıttaki kış öykülerini; Walser'in doğa betimlemeleri ve onun gözünden kış manzaraları olarak iki ana başlık altında toplayabiliriz. Kış mevsiminde geçen bazı öykülerde, olaylar daha çok ön planda tutulduğu için kış ana bir unsur değildir. Bazılarında ise doğa ve kış ayrıntılı olarak betimlenir ve kışın olumlu, güzel tarafları ele alınır ve okura bu yönleri sunulur.

Gerek olay örgüsünü ön planda tuttuğu gerekse kışı bir doğa olgusu olarak ele aldığı öykülerinde, kış Walser için zaman algısından daha çok tutku, sevgi, mutluluk kaynağı gibi anlamlara sahiptir. Dolayısıyla tez çalışmamızda esas aldığımız yapıtın isminin *Derin Kış* olarak ifade edilmesi bir tesadüf değildir. Farklılıklardan ziyade pek çok açıdan benzerlikler taşıyan bu öyküler, hemen hemen aynı iletiyi sunmak ister okura; yoğun kış sevgisi.

Robert Walser, Alman ve İsviçre yazınında gördüğü ilgiyi ülkemizde görememiştir. Akademik alanda tam anlamıyla çalışılmamış olan bu ilgi çekici yazın adamı ülkemizde sadece Atatürk Üniversitesi Alman Kültürü ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Zennube Şahin Yılmaz tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır. "*Robert Walser'in Roman Dünyası*" isimli bu çalışmada adından da anlaşılacağı üzere Walser'in romanları mercek altına alınmış ve bu romanlar onun hastalığı doğrultusunda psikolojik ve otobiyografik açılardan yorumlanmıştır.

Çalışmamızın, Walser'in romanları çalışıldığı için, kısa öykülerinin de ülkemizde bilimsel bağlamda tanıtılması gibi bir işleve sahip olarak söz konusu boşluğu doldurmak gibi bir amacı vardır. Çalışmamızda öyküler metin odaklı bir yöntemle incelenirken yer yer otobiyografik verilere de başvurulmuştur. Walser gibi hayatı yapıtlarına yansımış bir yazar için böyle bir yaklaşım zorunlu ve anlaşılır görünmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ROBERT WALSER'DE DOĞA BETİMLEMELERİ

1.1. İLK ŞİİR

Robert Walser'in *İlk Şiir* isimli öyküsünde anlatıcı, adsız bir figür seçer. Öykünün başından sonuna kadar o diye bahsettiği bu figür, öykünün başında bir mekânda oturur ve kendi kendine “*yazsam mı acaba*”¹⁹ şeklinde düşünür.

Figür ile ilgili çok fazla bilgi vermeyen anlatıcı, figürü yaratırken başarısızlığa uğramaktan korkan bir kişi olarak donatır. Başarısızlığa uğramaktan korkan figür, ilk şiirini yazmak üzere olduğundan yarı korku ve yarı keyif içerisinde. Figürün en belirgin özelliği budur. Korkmasının nedeni başarısızlığa uğrama düşüncesidir, keyifli olmasının nedeni ise bunu başarmak istemesidir. Oturduğu andan itibaren pek de işe yaramayan dörtlükler yazar ancak bu dörtlükler yetersiz kalır. Sonra çantasından bir cep kitabı/günlük çıkarır ve buna uygun sivriltilmiş bir kurşun kalemi de alarak yazmaya hazırlanır.

Anlatıcı söz konusu figürün yazmaya hazırlanmasını şu şekilde ifade eder; “*O yaptı. Sert rüzgâr onun bir tür balo elbisesine benzeyen incecik kıyafetinin arasından ıslık çalıyordu. Dans başladı.*”²⁰ Cümlede yer alan “*dans başladı*” eylemini yazma eylemine başlamak olarak yorumlayabiliriz. Bu bağlamda Walser'in doğa sevgisine göndermede bulunulabilir. Çünkü doğanın en ince ayrıntısının bile kendisini fazlasıyla etkilediği Walser'e göre, hafif bir rüzgâr bile onun için ilham kaynağı anlamına gelir. Bir anlamda *dans başladı* ifadesi ilk öyküyü yazma eylemi şeklinde değerlendirilebilir. Dans etmenin eğlenceli ve coşkulu bir eylem olduğu göz önünde bulundurulursa, hem Walser'e hem de figüre göre yazmaya başlama eylemi de bununla eşdeğerdir ve anlatıcı bu ifadeyle okuru, yazma eyleminin Walser ve figür üzerinde bıraktığı haza ve heyecana tanık eder.

Öyküde mekân olarak, alışlagelmiş bir şekilde doğayı tercih eden anlatıcı, ayrıntılı bir doğa betimlemesine yer verir; “*Ormanın bir kısmı çıplak, fakat yine de*

¹⁹ Margit Gigerl, Livia Knüsel, Reto Sorg (Hrsg.), *Tiefer Winter*, Insel Verlag, Frankfurt 2007, 20.

²⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 20.

sıcak ve tatmin edici görünüyordu. Etrafta dağlar uzanıyordu ve herhangi bir kapının ya da bir çitin önünde, fakir bir insan duruyordu. Yakınlarda rüzgârda bir yaprak titriyordu. O, onu da öyküsüne ekledi; aynı şekilde darmadağın bir ağacı; aynı şekilde bir çukurun içindeki ufak kümelenmiş karı ve aynı şekilde tıpkı bir yaprak ve bir miktar kar gibi, bir gün bu zemine uzanmış kendi kendisini de.”²¹ İfadede doğa betimlemelerinin yanısıra anlatıcının doğa ile bütünleşmesine de tanık oluruz.

Anlatıcı öyküde sık sık betimlemelere yer verir; “Kahraman yamaçta birkaç kez aşağı ve yukarı sıçradı ki bu biraz çılgınca görünüyordu. Aşağıda hoş bir ilkbaharı hatırlatan gri bir şehir uzanıyordu.”²² Kahramanın bu hareketi, doğanın ona sunduğu bir mutluluk halidir ve ona çocuksu bir sevinç hissi verir. Ayrıca alıntıda dikkat çeken nokta, anlatıcının figürün iç dünyasını da görebilmesidir. Bu tutum, ona iç dünyasını görme yeteneğine sahip olduğu için tanrısal bir özellik kazandırır.

Öykünün sonuna doğru, yapılan bu gezinti sonrasında, metnin adından da anlaşılacağı üzere, kahraman ilk şiirini oluşturur. “Hiç kimse onu rahatsız etmedi çünkü çoğu insan şu zamanda dondurucu soğukta gezmek yerine evde sıcak odada oturmayı tercih etti.”²³ Doğada kimsenin olmayışı ona huzur verir. Yukarıdaki alıntıdan bu yargıya rahatça ulaşılabilir. Çünkü insanların bu vakitlerde evlerinin sıcak odalarında oturmayı tercih etmiş olması, öyküsünü oluşturmak üzere yola çıkmış bir figürün fazlasıyla işine yaramıştır denilebilir. Doğada ve figürün çevresinde insanların olmayışı ve öykü kahramanının bu ortamda kendisini yalnız hissetmesi, ona yazma eylemini gerçekleştirmesinde bir güven duygusu aşılır.

Kahraman artık hazırdır. Şiirine “Küçük Manzara” ismini verir. “Evde olsam bunu temize çekerdim” diye geçirir aklından. Akşam olur, evine döner. Hiç olmadığı kadar mutludur. Ama kimse onun ilk öyküsü üzerine mutlu olduğunu tahmin edemez.

Tiefer Winter isimli öykü kitabının, ilerleyen kısımlarında, “*Ein Landschaftchen*” bölümünde yazılmış olan ve yine aynı başlığı taşıyan şiiri, öyküde bahsi geçen şiir olarak alınabilir. Çünkü “*İlk Şiir*” adlı öyküsünün içinde yazılmış olan şiire verdiği isim ile (*Ein Landschaftchen*) bu bölümdeki şiirin ismi birebir örtüşür. İsimden ziyade, *İlk*

²¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 21.

²² Gigerl, Knüsel, Sorg, 21.

²³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 21.

Şiirde geçen olay örgüsü ile bu şiirin mısralarında bahsedilenler de birbirini tutar bir nitelik taşır.

Her iki metinde de; rüzgârda titreyen yapraklar, kümeler halinde yığılmış olan karlar, uzanmış dağlar ve ağlayan bir yüz söz konusudur. Aşağıda verilen ifadeler bu görüşümüzü destekler;

• *Küçük bir Manzara*; “*Küçük bir yaprak aşırı soğuk rüzgârda dondu ve birçok tek yaprak da...*”

İlk Şiir; “*Yakınlarda rüzgârda bir yaprak titriyordu.*”

• *Küçük bir Manzara*; “*Bir yığın kar derenin kenarında parıldıyordu ve birçok beyaz yığın da...*”

İlk Şiir; “*O, onu da öyküsüne ekledi; aynı şekilde darmadağın bir ağacı; aynı şekilde bir çukurun içindeki ufak kümelenmiş karı da...*”

• *Küçük bir Manzara*; “*Sivrice bir dağ toprağa doğru gülümsüyor ve birçok sıradan tepe de...*”

İlk Şiir; “*. Etrafta dağlar uzanıyordu ve herhangi bir kapının ya da bir çitin önünde, fakir bir insan duruyordu.*”

• *Küçük bir Manzara*; “*Küçük bir melek, onun ağlamaklı yüzüne doğru döndü ve aynı zamanda gökyüzünün bütün melekleri de...*”

İlk Şiir; “*Biri mi ağlıyor? diye sordu o. Ona sanki biri gözyaşlarını gizlemek için yüzünü çevirmiş gibi geldi.*”

Bu cümlelerden hareketle *İlk Şiir* isimli öykünün içinde bahsedilen şiirin *Ein Landschaftchen* olduğunu söylemek olanaklıdır. Yani anlatıcının aktardığı *İlk Şiir* adlı öyküde şiir yazar figürün yazdığı, aslında Walser’in *Tiefer Winter* adlı yapıtında yer verdiği şiirlerinden birisidir. Bu şekilde, öykü içinde yine Walser’e bir gönderme söz konusudur.

1.2. ŞİİR (I)

Şiir (I) isimli öyküde karşımıza çıkan anlatıcı yazları üzgün olduğundan ve öykü yazamadığından yakınır. Ona göre sonbaharla birlikte evrene bir ahenk, bir melodi gelir.

Aynı zamanda sonbahardan sonra gelen kış paha biçilemez güzelliكتedir. Kışın soğuşunda akşamlar büyülenmiş gibi parıldar ve onu mutlu eder. Anlatıcıya göre, kar tanrısal bir güzellik taşır ve o da kendisini krallar kadar özgür ve asil hisseder. Burada karın ve soğuk kış gecelerinin insana verdiği huzur ve büyüleyici güzelliğı işlenir. Anlatıcı sınır tanımayan ifadeleriyle kış mevsimine olan bağlılığını ele alır. Karın güzelliğıyle kendini özgür hissettiğine değinen anlatıcı, bu noktada Walser'in kendinden bir iz taşır. Öyle ki Walser, Carl Seelig ile arasında geçen bir konuşmada şu ifadeye yer verir; “*Kişisel özgürlük benim için daima daha önemli olmuştur.*”²⁴ Bireyin özgürlüğü onun için her zaman daha ön planda yer alır.

Ben anlatıcı ile oluşturulmuş olan bu öykü adeta anlatıcı aradan çıkmış ve doğrudan Walser'in ağzından aktarılmış gibi sunulur okura. Çünkü anlatıcının sarf ettiği birçok ifade Walser'in figürüyle birebir uyuştuğundan bu kanıya varılabilir. İfadeler anlatıcının değil de tamamen Walser'in ifadeleri gibidir. Bu ifade benzerliğı anlatıcı ile Walser arasındaki tek benzer nokta değildir. Anlatıcı ile Walser zevkleri/hoşlantıları açısından da birbirine benzerler. Bu bağlamda anlatıcı Walser gibi yaz mevsiminde üzgün ve verimli olamadığından sitem eder ve kış mevsimine olan ilgisini açıkça gözler önüne serer. “*Yazın hiç şiir yazmadım.*”²⁵ ifadesi metnin hem ben anlatıcı ile yazıldığına hem de Walser'den izler taşıdığına bir kanıt olarak gösterilebilir.

Karanlıktan, kardan, soğuktan yıldızlara kadar yoğun bir biçimde doğa betimlemelerine yer verilen bu metinde anlatıcının derin doğa sevgisi göze çarpar. Onun bu doğa sevgisi Walser ile benzerlik göstererek, sık sık Walser ve anlatıcı arasında bir bağ kurulmasına yardımcı olur. Metnin ana özelliğı doğaya hayran bir ben anlatıcının yer alması ve bu ben anlatıcının bir öykü yazmaya çalışmasıdır.

1.3. KARDA YUVAYA DÖNÜŞ

Bu öyküde karşımıza çıkan figür, öykünün ben anlatıcısıdır ve öyküye şehir hayatında yaşamak için çok mücadele verdiğiinden ama bunu başaramadığından bahsederek başlar. Aslında ona göre mücadele etmek güzeldir; “*farklı bir şekilde olmasını istemezdim zaten*” der. Ve şu şekilde açıklama yapar; “*Bu arada çok sıkıntılı bir durum yaşıyordum ve çok gayretli bir şekilde savaşmak zorundaydım ama buna*

²⁴ Seelig, 94.

²⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 25.

rağmen savaşmanın güzel olması düşüncesindeydim. Başka hiçbir şey arzu etmezdim.”²⁶ Ayrıca anlatıcı az ile yetinmeyi bilen biri olarak göze çarpar. “*Belki şaşıracaksınız ama hayatta mutluluğu yaşamayı çok da istemedim. Çok sayıda olan diğerlerinden asla daha iyi olma arzumu yoktu.*”²⁷ Bahsi geçen ifade ile anlatıcı, hayatta hiçbir zaman çok şans dilemediğine ve asla daha iyisini istemediğine vurgu yapar. O, bu ifade ile Walser’e göndermede bulunur. Öyküde figürün, verilen bu özelliği belki de Walser’in kendi hayatı ile arasında doğrudan bir bağlantı kurar. Nitekim Walser, yaşamında hep lüks hayatlara özenmesine rağmen, o lüks hayatı yaşayan insanlara yalnızca uşaklık edebilmiş ve bundan da rahatsız olması üzerine uşaklığı bırakıp doğduğu şehir olan Bern’e geri dönmüştür. Öyküde ise bu durumun tam tersi olarak kahramanın daima azla yetinmeyi bilen biri olmasından bahsetmesi dikkat çekici bir özelliktir. “*Walser, tıpkı figürleri gibi zengin insanlara ve onların lüks hayatına hayrandır. Fakat hayat ona türlü nedenlerden dolayı tam tersi bir durumu zenginlerin yanında uşak olarak çalışma şeklini vermiştir.*”²⁸ Walser’in hayatına dayanarak yapılan bu yorum öykülerindeki anlatıcıları ile aynı noktaya işaret eder. Bu nokta anlatıcıları/figürleri ile onun benzerliğidir.

Anlatıcı sorgulamanın kendisi için her zaman eğitici bir olgu olduğunu ve bu eylem sayesinde karakterinin daha çok güçlendiğini düşünür. Bahsettiği şikâyetleri yaşadığı esnada bile mutlu olduğundan çünkü zorlukların insanları daima güçlendirdiğinden söz eder. Sevgi dolu ve zeki insanları sever ve bu insanlar anlatıcıyı hep faydalı olan şeylere çeker. Ayrıca bahsedilen kişilere, bu sebepten dolayı minnettar kalmamasının ne büyük aptallık olduğunu söyler. Sırf bu nedenden bile olsa insanların sevgi dolu ve zeki insanlara minnettar olmaları gerektiğini düşünür. Bu insanların onda unutulmaz resimler bırakmasından mutlu olur.

Şehirlerin kalabalık oluşundan bahseder ve en çeşitli anlamları barındıran meydanlarda ve başkentlerde, farklı inançlarda olan insanların toplanması ne kadar zor bir şeydir. Nitekim böyle bir olay hiç de ona göre değildir. Çünkü o kalabalıklardan ziyade doğayı ve sakinliği sever. Şehir hayatında, dikkat uyandırarak diğer insanların arasında gezinmek ona herhangi bir katkı sağlamaz. Hatta bu kadar aktif olduğu

---

²⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 26.

²⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 26.

²⁸ Şahin, 3.

zamanlarda da daima hata yapar. Bu durum için; “*Bilgisizlik ve kabiliyetsizlikle mücadele ederek kendi sınırlarımı öğrendim*”²⁹ şeklinde bir ifade kullanır. Her ne kadar şehir hayatına adapte olabilmek için uzun uğraşlar verse de bunda hiçbir zaman başarılı olamaz. Bunun sonucunda ise birçok şeyin başarılamayacağını anlamış olmaktan memnuniyet duyar. Şehir hayatında mücadele ettiği sıralarda, verimli olan ile yetinmek yerine, zamanın ve cesaretin ziyan edildiği “*ulaşılmaz*” ile uğraştığını savunur. Bu boş uğraşlar da onu hasta eder. Ne kadar çaba sarf etse de boşa kürek çektiğini anlaması uzun sürmez.

Bu güvenemediği varlıktan/şehir hayatından kendini geri çekme kararı alan anlatıcı özüne dönmek ister. Özüne dönmesini ise şu ifadelerle özetler; “*Bana muhteşem görünen dönüş yolunda büyük ve sıcak bir şekilde, lapa lapa kar yağıyordu.*”³⁰ Walser de tıpkı öyküdeki anlatıcı gibi şehir hayatından uzak yaşamayı seven ve bir türlü şehir hayatını kabullenemeyen bir kişiliğe sahiptir. Şehirden uzak olduğunda daha sağlıklı olduğunu Therese Breitbach’a yazdığı bir mektubunda şu sözlerle vurgular; “*Şu anda şehrin dışında çok güzel bir konumda olan sanatoryumda yaşıyorum. Tamamen sağlıklıyım ve aynı zamanda oldukça ciddi bir biçimde hastayım.*”³¹ Aynı ifadeden Walser’in ruh sağlığı ile ilgili bir takım problemlerin olduğunu da çıkarabiliriz. Bu noktada çelişkili ifadeler kullanan yazarın kendisiyle çeliştiğini de söylemek olanaklıdır.

Eve dönüş yolunu anlatan anlatıcı, bu yolu karlı olmasından dolayı çok sever. Memleketinden sesler duyar ve derin kara rağmen adımlarının yaşam dolu olduğuna vurgu yapar. Bu ifade aslında onun özüne dönmesinden ne kadar memnun olduğunu anlatır. “*Attığım her adımda, benim sarsıcı güvenim yeniden arttı ve ben buna küçücük bir çocuk gibi çok sevindim.*”³² Attığı her adımda güveni artan ve buna sevinen anlatıcının doğaya döndüğü anda içini tarifi mümkün olmayan bir huzur kaplar ve o, aslında doğaya değil, özüne, kendini yansıttığını düşündüğü doğaya döner. Onun için “şehir” arzuladığı yaşam tarzından uzak bir kavramken “yuva” diye tabir ettiği doğa tam da yaşamak istediği bir hayatı simgeler. Onun için şehir hayatı “*kuru bir yaşam*” doğa ise “*arzu*” anlamına gelir. Artık yeryüzü ona sevgi dolu görünmeye başlar ve sanki o, bir bahar şarkısı söylüyormuş gibi hisseder. Bu yolda karşısına engeller çıksa da

²⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 28.

³⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 28.

³¹ Mächler, 221.

³² Gigerl, Knüsel, Sorg, 29.

(Mann)* o, yine de doğru yoldan gittiğini bilir. Karşısına çıkan hiçbir engel onu vazgeçiremez. Hiçbir zaman olmadığı kadar geleceğe dair umutlu olduğundan söz eder; “Cesaret ve güven bu zor yolda ruhumu yeniden canlandırıyor. Zira doğru yolda gittiğimi söyleyebilirim. Alçaltıcı/utandıran geri dönüş yolunda olmama rağmen, gelecek umudu bende hiç olmadığı kadardı.”³³ bu cümleler anlatıcının doğadaki ruh halinin değişmesine örnek gösterilebilir.

Anlatıcı, doğayı anayurdu olarak görür ve yakında anne-baba ve kardeşlerinin seslerini tekrar duyacak olmasına sevinir. Onun anayurda dönmesi, ailesine kavuşması anlamına da gelir. Bu da onu oldukça mutlu eder.

Anlatıcının “karda yuvaya dönüş” diye bahsettiği olay, aslında şehir hayatından doğaya dönüşü ifade eder. O doğayı evi olarak görür. Ve daha dönüş yolunun en başında söyler bunun muhteşem olduğunu. Evet, dönüş muhteşemdir çünkü o yolda kar yağar, sıcak ve kocaman kar taneleri uçuşur. Bata çıka yürür fakat halinden oldukça memnundur. “Derin kara rağmen adımlarım canlıydı. Bu karın içinde gayretli bir biçimde bata çıka yürüyordum. Var olan tüm eski şeyler bana güller gibi yeniden açıyor ve kokuyordu. Hemen hemen yeryüzü bana sevimli bir Noel ya da ilkbahar şarkısı gibi geliyordu.”³⁴ Bahsettiğimiz bu memnuniyet hali anlatıcının ifadelerine alıntıdaki gibi yansır. Dönüş yolunda, eskiye dair her şey güller gibi çiçeklenir ve mis kokar. Yeryüzü şarkılar mırıldanır.

Öyküde göze çarpan en önemli detay ise; “Üzerime palto giymedim. Çünkü epeyce fiyakalı ve ılık tutan bir paltom var zaten.”³⁵ cümlesidir. (Schnee als Mantel) Çünkü Walser, karı sıcak tutan, havalı bir palto olarak betimler. Burada normal şartlarda olumsuz görünen bir olayın Walser tarafından olumlu karşılandığı görülür.

Öykü -diğer öykülerinde olduğu gibi- Walser’in daima kendini bulduğu/gördüğü doğayı ve doğanın onun için yadsınamaz ölçüdeki önemini ele alır. Aslında şehir hayatının usandırıcı havasından, doğaya dönmek son derece huzur ve mutluluk veren bir durumdur. Anlatıcı ve Walser için doğaya dönüş kalabalıklar arasından yalnızlığa

---

*Mann; öyküde, karanlıkta yolda yürüyen kahramanın karşısına aniden çıkan, cüsseli bir adam. Kahraman ona bu yolda neden durduğunu sorduğunda; “Ben burada sabit duruyorum, bu seni ilgilendirir mi?” yanıtını alır.

³³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 29.

³⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 29.

³⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 29.

dönüştür aslında. Bir anlamda doğa, arayışları sonucunda kendi varlığını bulduğu bir mekânı simgeler. Figürün şehir hayatında yaşam mücadelesi vermesi ve bunun sonucunda başarısızlığa uğrayıp yurda dönmesi aslında bir kaçıştan çok bir benlik arayışının sonucudur.

1.4. SABAH VAKTİ

Ben anlatıcı ile ele alınan öykü, anlatıcının gördüğü güzel bir rüyadan uyanması ile başlar. Son derece hoş bir rüya gördüğünü söyleyen anlatıcı, öykünün başında “yarım saatim daha olsaydı bu rüya hakkında daha çok şey bilebilirdim” diye ifade eder. Daha sonra ayağa kalkan anlatıcı, bilinçli olduğunu ve oldukça genç görünen, taparcasına sevdiği bir kadını gördüğünü söyler. Böylesi güzel bir rüyadan uyandığı için kendisini harika hisseder. Aceleyle kıyafetlerini giyer. Kış mevsiminde geçen bu öyküde, açık olan pencereden soğuk bir hava içeriye doğru eser. Öyküde dikkat çeken nokta renklerin sert ve etkili olmasıdır. Anlatıcıya göre asil bir yeşil henüz etkili olmakta olan bir maviyle mücadele vermektedir. Gökyüzü kızıl bulutlarla kaplıdır. Güzel bir gün gibi görünür.

Anlatıcının evinde başlayan öykü, akabinde doğada devam eder. Anlatıcı kendisini caddelere ve havaya bırakır. Hiçbir şey istemediğine ve hiçbir şey düşünmek dahi istemediğine vurgu yapan anlatıcı onu mutlu eden şeyleri bile araştırmak istemez. Yani mutlu olmak onun için yeterlidir. Nedenini ya da niçinini sorgulamak istemez. O küçük şeylerle mutlu olan ve bununla yetinen birisidir. Fazlasını gerekli görmez. Tam da bu noktada yine Walser’in kendi hayatıyla ve karakteriyle örtüşen bir durum olduğunu söylemek olanaklıdır. Çünkü Walser de küçük şeylerden mutlu olur ve küçük şeylerle yetinen bir yapıya sahiptir.

Öykünün sonuna doğru anlatıcının adeta kendini bulduğu bir doğa izleği çıkar karşımıza. Anlatıcı, dağlara doğru koşar ve bundan mutluluk duyar. Anlatıcı öyküsünü şu ifadelerle sonlandırır; “Dağa doğru koştum ve mutluydum. Yeni elde edilen güvenle insan ne kadar mutludur. Kalp ve beyin yeni umutlarla dolu olduğunda insan ne kadar iyidir.”³⁶ Alıntidan da görüldüğü üzere, onun mutlu olması için doğada olması yeterlidir. Her ne sebeple doğada bulunursa bulunsun, bu ona sonsuz mutluluk verir.

³⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 37.

Doğada bulunması ona tarifi mümkün olmayan bir coşku ve mutluluk verir, anlatıcı da duygularını bu ifadelerle dile getirir.

Sabah Vakti adlı öykü oldukça kısa tutulan ve sınırlı sayıda ifadelerle okura sunulan bir öyküdür. Öykü yapısı itibariyle çok fazla veri sunmazken tema olarak da bu durum devam eder. Ancak az sözle çok şey ifade etmek bir Walser klasiği olduğu için, anlatıcı bunu bu öyküde somutlaştırır.

1.5. PAZAR SABAHI

Pazar Sabahı adlı öykü oldukça kısa bir öykü olmasına rağmen, içinde fazlasıyla betimleme barındırır. Öykü, ben anlatıcı ile olay örgüsünden ziyade betimlemeler ile okura aktarılır. Genel olarak Walser öyküleri değerlendirildiğinde, olay örgüsünde tek bir olayın dahi olmadığı birçok öyküsünün olduğu görülür. *Pazar sabahı* adlı öykü de bu tür öykülerinden birisidir.

Anlatıcı, kendi yaşadığı bölgenin şehre yakın bir yer olduğunu anlatır, öyle ki bu iki bölge iki çalışkan arkadaşına benzetilerek verilir. Anlatıcı yüz ya da yüze yakın adım attıktan sonra bir ormana gelir. Bu orman zarif çamların bulunduğu, soğuk havanın hâkim olduğu, griler içinde sessiz bir ormandır. “*Canlı çam ağacının en tepesindeki uçlarıyla, öyle güzel, sessiz, gri soğuk bir hava içinde bulunan ormana geldim.*”³⁷ Alıntı yine bir Walser klasiği olarak hoş bir doğa betimlemesini canlandırır.

Anlatıcı gördüklerini hoş bir tablo içinde okura sunarken, duyduklarını da -bunlar doğaya ait olduğu için- hoş bir tablo içinde aktarır. Uzaklardan bir Papaz köyünden pazar çanlarının sesi duyulur ve bu ses alçak bir şekilde ormanın eteklerinden öteye doğru yayılır. Soğuk ve buzdan kaskatı olmuş yollar, oldukça geniş çiftlik evleri vardır. Bacalardan çıkan nazik ve uysal duman sanki gülümsüyor gibidir. “*Zarif ama barışçıl bir duman bacadan gülümseyerek yükseliyordu.*”³⁸ Walser’in öyküsünde yer verdiği bu ifade bile onun doğa sevgisi yeterince açıklar. Çünkü “*bacadan çıkan dumanın gülümsemesi*” herkesin aklına kolay kolay gelebilecek bir ifade değildir.

Metnin devamında yine doğa ile ilgili ifadelere yer verildikten sonra, anlatıcı kendi yaşadığı yeri patikalarıyla, köşesiyle bucağıyla sevdiğini vurgular. Sonra tekrar

³⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 56.

³⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 56.

evine döndüğünü, ısıtılmış odasında bir masaya oturup, eline kalemi alıp yazmaya başladığını söyler; “*Masaya oturdum, kalemi kavradım ve bunu yazdım.*”³⁹ Anlatıcının bu ifadesi Walser’in yazma eylemine olan düşkünlüğünü gösterir bir nitelik taşır.

1.6. BİR ÖĞLEDEN SONRA

Öykü, ben anlatıcının yaptığı bir gezintiyi anlatması ile başlar. Walser’in diğer öykülerinde olduğu gibi bunda da ben anlatıcının yaptığı doğa betimlemeleri oldukça detaylı ve canlıdır; “*Aralık ayının sonu olmasına rağmen hava oldukça ılımandır. Yumuşak soğuk öğle güneşinin sıcaklığıyla bir araya gelmiştir. Orman tüm sevimliliği ile parıldarken, bir o kadar huzurlu ve dingin görünmektedir. Anlatıcı uzak bir köye gelir, bu köyün evleri oldukça eski ancak bir o kadar da güzeldir. Evler adeta kendileriyle gurur duyuyormuş gibi görünmektedir. Burada kadınlara ve çocuklara rastlar. Bu gezintiye devam ederken bir kiliseye doğru çıkar, kilisenin saati dört buçuğu göstermekte ve akşam olmak üzeredir. Dağı tırmanmak için acele eder, yukarılarda muhteşem bir şekilde parıldayan karlar, aşağıda derinlerde gri-yeşilimsi araziye vuran akşam güneşinin karaltısı, uzaklarda ise son derece muntazam bir şekilde, nazikçe uzanan yüksek sıradağlar vardır. Akşam kızılığı çökmüştür artık. Kar adeta akşamın bu kızılığıyla öpüşüp kucaklaşmaktadır. Önceleri yaz aylarında yemyeşil olan gürgenler şimdi en çorak halleriyle o muhteşem beyazlıkta uzanmaktadır. Anlatıcı gezintisine devam ederken başka bir köye gelir, çoktan karanlık çökmüş, gece olmuştur artık. Şimdi eşi görülmemiş yıldızlarla dolu olan gökyüzü, dingin yeryüzüne yukarıdan parıldamaktadır.*”⁴⁰

Anlatıcının yukarıdaki alıntıda yaptığı betimlemeler öykünün tamamına hâkimdir. Öykü, bu betimlemelerin dışında Walser’in kendi hayatından kesitler de sunar okura. Bilindiği üzere, Walser düzenli olarak yaptığı bu gezintilerin birinde hayatını kaybetmiştir. Bu gezintiler hem onun için hem de anlatıcıları için bir hayat kaynağıdır.

Öyküde düzenli bir olay örgüsü söz konusu değildir. Anlatıcı yola çıkar, bir köye varır, ilerleyen zamanlarda gezintisine devam eder hatta ikinci bir köye de varır ve bu gezi sırasındaki izlenimlerini, uçsuz bucaksız doğa betimlemelerini okur ile paylaşır.

³⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 56.

⁴⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 64.

Bu doğa betimlemeleri zaman ve mekân betimlemeleri ile devam eder. Örneğin olaylar öğle saatlerine yakın bir zamanda başlar ve sürer. Anlatıcı *kilise saati, akşam kızılığı* gibi kavramlar ile zamana göndermede bulunur. Nitekim öykünün sonunda artık gece olur ve gökyüzü parıldayan yıldızlarla doludur. “*Vakit geceydi ve harika/muhteşem yıldızlı bir gökyüzü, karanlık, sevgi dolu sessiz bir dünyayı yukarıdan aydınlatıyordu.*”⁴¹

Walser’in öyküleri genelde sabah ya da öğle saatlerinde başlar ve geceye kadar devam eder. Bu durum da diğer Walser öyküleriyle benzerlik gösteren bir durumdur. Olayların söz konusu edildiği mekân da en genel anlamıyla doğadır. Dağ, taş, bayır, köy, dere yatağı gibi ayrıntılar da söz konusudur. Walser’in sıkça kullandığı doğa izleği bu öyküde de kendisine büyük bir yer edinir. Bundan dolayı mekân çerçevesi içerisinde “*doğa*” temel alınabilir.

Walser, bu yapıtındaki çoğu öyküsünde olduğu gibi bu öyküsünde de belli bir kahramana yer vermemiştir. Olayın ana figürü anlatıcıdır. Tüm olay örgüsü de onun üzerine kurgulanır. Sadece metnin çok kısa bir kısmında anlatıcı köyde oyun oynayan çocuklar ve kadınlarla karşılaşır. Bunun dışında başka bir figüre rastlanmaz.

Anlatıcının dili de dikkat edilmesi gereken başka bir noktadır. Diğer birçok öyküsünde olduğu gibi Walser’in sanatlı üslubu ve süslü dili kuşkusuz anlatının başından sonuna kadar ön planda olan ve dikkat çeken bir noktadır. “*Evler, sanki kendileriyle gurur duyuyormuşçasına görünüyordu. Öyle eski ve güzellerdi ki. Derin düşünceler içerisinde, eski mezarlar bana üzerindeki yazılarıyla duygulu bir biçimde bakıyordu. Kar ve akşam kızılığı sanki birbirlerini öpüyor ve okşuyormuşçasına öyle çok kendine güvenmiş görünüyordu ki.*”⁴²

Ana konusu “*gezinti*” olan bu öykü, Walser’in klasikleri arasında sayılabilir. Fakat bunda diğer öykülerinin aksine kış mevsiminden ve kardan ziyade genel anlamıyla doğa izleği ağır basar. Anlatıcı, öyküsünü bitirirken dahi doğanın olağanüstü güzelliğine, gecenin karanlığında yıldızların nasıl da tepeden yeryüzüne göz kırptığına değinir. Sonuç olarak bu öykü için Walser’in hayatını yakından yansıtan ve doğaya karşı hissettiği sempatiyi en güzel şekilde örneklendiren öykülerinden birisidir denilebilir.

⁴¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 64.

⁴² Gigerl, Knüsel, Sorg, 64, 65.

1.7. GEZİNTİ (I)

Anlatıcı, öyküye “*Huzur dolu, küçük, iştah kabartan bir gezinti yaptım.*”⁴³ diyerek giriş yapar. Anlatıcı aracılığıyla okura aktarılan bu cümle, aslında Walser’in nasıl bir doğa aşığı olduğunun da kanıtıdır. Kimilerine göre belki çok sıradan gelebilecek olan bir doğa yürüyüşüdür bu. Fakat anlatıcının kendisi için çok derin bir anlam ifade eden bu yürüyüşü betimlerken kullandığı sıfatlar onun tam bir doğa tutkunu olması özelliğini metinlerine fazlasıyla yansıtır. Öyle ki Walser, Carl Seelig ile yaptığı bu yürüyüşlerin yer aldığı bir yapıtta, yürüyüşün onun hayatındaki yerini şu ifadelerle özetler; “*Bir defasında gecenin 2’sinde Bern’den Thun’a sabah 6’da yürüyerek vardım. Öğlen ise bir parça ekmeği ve bir kutu sardalyayı silip süpürdüğüm Niesen’daydım. Akşam tekrar Thun’daydım ve gece yarısında Bern’de; tabi ki hepsi yürüyerek.*”⁴⁴ Bu alıntı, yürüyüşün Walser’de ne anlama geldiğini oldukça net bir biçimde açıklar.

Akşam oluncaya kadar nerelerden geçtiğini ve söz konusu yerlerin detaylı betimlemelerini veren anlatıcı, sonrasında ormana tekrar dönmek zorunda olduğunu aktarır. Geçtiği yerleri şöyle sıralar; “*Köyden geçtim, sonra mağaraya benzer bir yerden, sonra bir ormandan, sonra bir tarlanın üzerinden, sonra yine bir köyden, sonra altından geniş, güneşli, yeşil bir suyun aktığı demir köprüünün üzerinden geçtim, sonra nehir boyunca yavaşça gittim ve bu akşam oluncaya kadar devam etti.*”⁴⁵ Anlatıcı yaptığı detaylı betimlemeleri ile öyküde yer alan manzarayı okurun gözünde net ve canlı bir şekilde somutlaştırır.

Öykünün genelinde doğada yapılan küçük bir gezinti söz konusudur ve bu gezinti de okuyucuya ben anlatıcı ile sunulur. Yukarıdaki ifade ve öyküde yer alan bunun gibi daha birçok ifade de ben anlatıcıya örnek teşkil eder. Dieter Gutzen’a göre “*ben*” biçiminde anlatıcı kendinden söz eder ve böylece ben, hem anlatan aracı, hem de olayları ele alan kişidir.⁴⁶ Bu ifadeden de Walser’in metinlerinde biyografik yansımalarının sıkça görüldüğünü çıkarmak olanaklıdır.

⁴³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 66.

⁴⁴ Seelig, 15.

⁴⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 66.

⁴⁶ Dieter Gutzen, *Yazınbilime Giriş*, (Çev.: M. Rıdvan Tatlıcı – Şener Bağ), Atatürk Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum 1988, 6.

Metinde dikkat çeken bir diğer ifade ise, Walser'in betimlemelerinde çoğunlukla kullandığı renklendir. O doğayı tanımlarken renklerin büyüğü güzelliğini de buna eklemeyi ihmal etmez. Renklerin kendine özgü bir dili olduğunu düşünen anlatıcı, onları birer lisana benzetir. *“Kış güneşi, yumuşak, altın renginde tarla tepeliklerinin üzerinden harika bir parıltı yayıyor. Çorak, siyah ağaçlar güneşin altında duruyordu. (...) Akşam olmuştu yeşil, mükemmel ve akşamsı bir dil kullanıyordu. Renkler diller gibiydi. (...) Ayın rengi keskin ama buz gibi soğuk bir gümüş yeşiliydi. (...) Solgun gökyüzünde şimdi ateşli, tatlı bir kızılık vardı.”*⁴⁷

Öyküde göze çarpan bir başka nokta ise öykü devam ederken anlatıcının kafasından geçen şu ifadelerdir; *“Dünyanın bir tarafı sessiz, sıcak ve karanlık, diğer tarafı ise soğuk ve altın gibi parlak, aydınlık.”*⁴⁸ O, dünyanın bir tarafının karanlıkken diğer tarafının aydınlık olduğunu söyler. Ve bu karanlık tarafı nitelerken sıcak ve sessiz ifadelerini, aydınlık taraftan bahsederken ise soğuk ve altın sarısı gibi parlak ifadelerini kullanır. Yani ona göre soğuk, aydınlık ve parlak bir olgudur.

Öyküye anlatım durumu açısından bakıldığında ise kişisel bir anlatım durumunun hâkim olduğu görülür. Öyküde dikkat çeken noktalardan birisi de anlatıcının sürekli iç monolog şeklinde kendi düşüncelerini anlattığı kesitlerdir; *“O zaman şöyle düşündüm; insanlar arasında olma iznine sahip olmak nasıl bir eğlencedir.”*⁴⁹ Bu alıntıda görüldüğü gibi *“düşündüm”* ifadesi anlatıcının kendi kendine konuşmasına/düşünmesine işaret eder. *“Anlatım düzeyinde söz, iki şekilde işlevini yerine getirir: ya sese dönüşür; dışa yansır yahut sese dönüşmeksizin, insanın iç dünyasında görevini yerine getirir. (...) ‘İç Monolog’ (interior monologue) okuyucuyu, kahramanın iç dünyasıyla karşı karşıya getiren bir yöntemdir. Yöntemin uygulandığı bölümlerde yazarın -daha doğrusu anlatıcının- varlığı ortadan kalkar; muhtemel yorum ve açıklamalar, okuyucuya bırakılır.”*⁵⁰

Öyküde Walser'in diğer öykülerinde olduğu gibi olaylar zinciri söz konusu değildir. Öykü, anlatıcının rahat ve güzel bir şekilde gerçekleşen huzur dolu, minik bir gezinti yapmasıyla başlar, sonrasında art arda yaptığı gözlemlerle devam eder ve öykünün sonunda yolda gördüğü bir lokantada oturur.

⁴⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 68.

⁴⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 66.

⁴⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 66.

⁵⁰ Mehmet Tekin, *Roman Sanatı (Romanın Unsurları)*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2008, 264.

Yazarın bu öyküsünde belirli bir kişi bulunmamaktadır, ancak çeşitli figürler mevcuttur. İlki, ormanın kenarında gördüğü, kolları ve yüzleri ince iki çocuktur, sonra yine bu şekilde gezmeye devam ederken anlatıcının yüzünü gülümseten bir çocuk figürü daha karşımıza çıkar. İlerleyen kısımlarda anlatıcının kendisini dostça selamladığını düşündüğü bir kadın figürü daha karşımıza çıkar ve daha sonra akşam karanlığında ağaçların altında birkaç kişi, bir kadın ve bir çocuk görür. Son olarak ise kahverengi ineğini otlatmaya götüren genç, köylü bir delikanlıya ve köylü çocuklara rastlar.

Zaman kavramı açısından bakıldığında ise olaylar, bir günün sabahtan akşama kadar olan zaman diliminde geçer. *“Köyden geçtim, sonra mağaraya benzer bir yerden, sonra bir ormandan, sonra bir tarlanın üzerinden, sonra yine bir köyden, sonra altından geniş, güneşli, yeşil bir suyun aktığı demir köprüünün üzerinden geçtim, sonra nehir boyunca yavaşça gittim ve bu akşam oluncaya kadar devam etti.”*⁵¹ Öyküde, zamanda bir kısaltma olmaksızın olaylar normal akışında sürüp gider. Öykünün geçtiği mekân ise birden fazladır. Yukarıdaki alıntıdan bununla ilgili çıkarım yapmak olasıdır. Söz konusu orman ve köy anlatıcının gezintiyi gerçekleştirdiği mekânlardandır. Aynı zamanda öykünün sonunda görüp oturduğu lokanta da bu bağlamda öyküde yer alan mekânlardan birisidir. Orman ve köy açık mekân, lokanta ise kapalı mekân olarak sınıflandırılabilir. Nitekim genel olarak Walser’in öykülerinde açık mekân/doğa yer almaktadır.

Sonuç olarak Walser’in bu öyküsü onun kendi hayatını çok yakından yansıtan, tamamen doğa üzerine kurulu bir anlatıdır. Bu öykü, Walser’in doğaya karşı duyduğu sempatiyi ve bakmaya doyamadığı *“doğa”* temasını oldukça net bir biçimde ele alır.

1.8. HOFFMANN’IN ANLATILARINI ANIMSAMA

Hoffmann’ın Anlatılarını Anımsama adlı ben anlatıcı ile ele alınan metin, anlatıcının yaşadığı yeri betimlemesi ile başlar. *“Düz bir alanda, biraz kırsal, kısmen şehinsel, sessizlikte, sapa bir yerde yaşıyordum, orada tarlalar, ormanlar sessiz/sakin bir şekilde bulunuyordu. Düzlükler ve sonsuz düz alanlar geniş, uzak bir bölge gibi görünüyordu. Hatta ince bir çizgi gibi görünüyordular. Geniş araziler birbirinin*

---

⁵¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 66.

yanında sessizce uyuyormuş gibi görünüyordu.”⁵² Bu betimlemede dikkat çeken nokta yaşanan yerin doğayla iç içe olmasıdır. Bunu Walser’in yaşamak istediği yer olarak da nitelendirebiliriz.

Sonra bir gün, anlatıcı bu sessizlik ve ıssızlığın hâkim olduğu yerden ayrılıp şehre doğru yol alır. Burada “*Hoffman’ın Anlatıları*” isimli komik bir opera vardır. Anlatıcı bundan biraz bahsettikten sonra resimin ve müziğin dünya üzerindeki en güzel sanat dalları olduğuna değinir.

Bu öykü, oldukça kısa bir metindir. Walser, bazen oldukça kısa öykülerle de vermek istediği iletiyi verir. Nitekim bu öyküde de olduğu gibi az söz ile ana konuyu özetler. Ben anlatıcı, bu bağlamda önemli bir işleve sahip olur. Çünkü anlatıcının aktarım gücü, öyküye derinlik ve zenginlik katarak çok söze gerek duymadan oldukça canlı bir aktarım gerçekleştirir.

1.9. ŞEHİR (I)

Şehir (I) adlı öykü güneşli bir kış gününde başlar. Walser’in pek çok metninin aksine kırsalda değil, şehirde geçen bir öyküdür. Anlatıcı tüm dünyayı, birbirine bağlı, salt bir dostluk olarak görür. Anlatıma yer yer doğa yer yer de bulunduğu mekânın/tren istasyonunun salonunun betimlemeleriyle devam eden anlatıcı, her şeyden memnun olduğunu ve her şeyin çok güzel olduğunu ifade eder. “*Her şey güzeldi, her şey, her şey.*”⁵³

Anlatıcı orada bulunduğu süre zarfında, durmadan seyahat etmekte olan insanları ve bulunduğu mekânı gözlemler. İnsanlar yemeklerini yiyip, kahvelerini içip oradan oraya acele bir şekilde koşuşturmaktadırlar. Israrla şehrin eski yapısını vurgulayan anlatıcı, eski zamanlarda burada soylu ve nezih insanların evlerinin olduğuna şimdiyse onların yerlerini, belediye binalarının ve pazar yerlerinin aldığına değinir.

O anlatıcı ile aktarılan öykünün sonunda anlatıcının yüksek bir tepeden şehri her açıdan gözlemlemesi ve tüm kalbiyle onu selamlaması söz konusudur.

Öykü diğer öykülerin aksine şehirde geçer. Yapıttaki diğer metinler, doğa betimlemelerini ele alırken, bu metinde mekân çerçevesinde betimlemeler yapılır. Aynı

⁵² Gigerl, Knüsel, Sorg, 69.

⁵³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 73.

zamanda betimlemelerin yoğunluğuna bakıldığında, metnin durağan bir yapıya sahip olduğunu da söylemek olanaklıdır. Yine birçok Walser öyküsü gibi olaylardan ziyade betimlemelerin önem kazandığı bir anlatım söz konusudur.

Metinde dikkat çeken, herhangi bir farklılık ya da değişik bir tutum mevcut değildir. Yapıttaki diğer metinleri ile kıyaslandığında, betimlemelerle süslenmiş klasik bir Walser öyküsü demek uygundur.

1.10. DÖRT MEVSİM

Dört Mevsim adlı öykü, Walser'in diğer mevsimlere karşı duyduğu sempatiyi dile getiren bir metindir. Öykü, yaz mevsimini anlatarak başlar. Anlatıcı da bunu metnin girişinde vurgular. Ona göre yazın kavunlar, salatalıklar olgunlaşır ve insanlar bunları zevkle yerler. Bir anlamda yaz mevsimi bereketi temsil eder.

Hava güzel olduğunda, insanlar, temiz ve kuru görünen caddelerde gezintiye çıkarlar. Ağaçların gölgeleri altında bir şeyler yerler içerler ve muhabbet ederler. Ayrıca yine yazın, tüm otlar biçilir ve ürünler hasat edilir. Tahıllar ve çimenler, gün doğumunda melodik bir havayla oradan oraya sallanırlar. *“İnsanlar, havanın birdenbire güzel olacağı ve yolların temiz ve kuru görüneceği olması arzusu içinde dolaşıyorlardı.”*⁵⁴ Bu alıntı tüm bunları örnekler bir nitelik taşır.

Yaz mevsimini bu şekilde sunan anlatıcı, daha sonra bir başka doğa harikası olan sonbahara geçer. Yazarın sonbaharla ilgili ilk ifadesi dikkat çekici bir özellik taşır. *“Güz kısa ve resim gibi güzeldir, bununla birlikte görülmeye değer, yazdan kışa geçiş sağlayan bir köprü gibi görünür.”*⁵⁵ Ona göre, sonbahar, yaz mevsiminden kış mevsimine geçişi sağlayan, görülmeye değer köprüleriyle ve güzelliğiyle kısa fakat bir tablo kadar muhteşemdir. Genel itibarıyla köprülerin birleştirici özelliği dikkate alınır, ifadeden de anlaşılacağı üzere, Walser burada sonbaharı yaz mevsimi ile kış mevsimini birbirine bağlayan bir araç olarak ele alır. Görsel bir öge üzerinden bu mevsimsel geçişe vurgu yapar.

Anlatıcıya göre ilginç olan, günlerin kısalması, gecelerin uzamasıdır. Sonbaharın tıpkı bir çingeneyi andıran kahverengi saçları büyüleyici görünür. Sonbaharı kısaca

⁵⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 83.

⁵⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 84.

betimleyen anlatıcı, daha sonra dört mevsim ile ilgili epeydir bir şeyler yazmak istediğine değinir. Hatta “Üçüncüsüne, soğuk olana varmış gibi görünüyorum, ama onun o sert çehresinin ardında mutlu, neşeli, görür görmez onunla konuşmaya başladığım bir çehre var.”⁵⁶ diyen anlatıcı kış mevsimini anlatmaya başlar. O, soğuktur fakat bu çetin, soğuk çehrenin altında bir mutluluk gizlidir.

Anlatıcıya göre kış mevsimi buz saçakları ve kar taneleri ile ön plana çıkar. Uzun uzun çoraplar, montlar, bereler giyilir, sobalar yakılır. Bütün ormanlar, şehirler, dağlar, ovalar sanki üzerlerine un yahut şeker serpilmiş gibi görünür. Kızaklar meydanlarda uçuşur, çanlar çalar, insanların ve hayvanların nefesleri göze çarpacak şekilde havada dumanlar çıkarır. Evlerinde oturanlar ya kitap okur ya da tiyatroları ziyaret eder. Ağaçlar ise ilkbahar gelip de tomurcuklanana kadar çıplak ve çoraktır.

İlkbahar geldiğinde ise yukarıda bahsettiğimiz şekilde ağaçlar tomurcuklanır, yaprakları açar ve artık insanlar bu altın sarısı/yeşilimsi çimenlerde gezmelere çıkar ve yeniden bulutların uçtuğu bu ılık gökyüzünü selamlar.

Bu öyküde Walser’in doğa sevgisinin tamamıyla ön plana çıktığı ve net olarak göze çarptığı söylenebilir. Bununla birlikte daha da net olan şey, kendisinin de ifade ettiği üzere kış mevsimine olan ilgisidir. Anlatıcı üçüncü mevsim olan kışı betimlemeye başlamadan önce amacına ulaştığını savunur.

Bu öyküde dikkat çeken bir nokta da Walser’in kışa sempatisinin yanında diğer mevsimleri de sevmesidir. Bu mevsimlere karşı okura olumsuz bir bakış açısı sunulmazken sadece Walser’in kış sevgisi daha çok ön planda tutulmuştur.

---

⁵⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 84.

İKİNCİ BÖLÜM

ROBERT WALSER'DE KIŞ MANZARALARI

2.1. KIŞ MEVSİMİNİN WALSER'DEKİ YANSIMALARI

Robert Walser kış mevsimini seven, yapıtlarında işleyen ve onu kimi zaman hüzünlü bulan kimi zaman da huzur veren olarak tanımlayan bir isimdir. Walser'in *Derin Kış* isimli kısa öykülerinden oluşan bu yapıtına zamansal açıdan yaklaşıldığında yapıt adeta kış kokar. Olumlu ve olumsuz tüm özelliklerinden bahseder bu mevsimin. O adeta bir kış aşığı, bugün ise kar yağdığına hüznle anımsanacak olan bir ustadır.

Yoğun doğa betimlemeleriyle göze çarpan yapıt, özellikle zamansal açıdan incelendiğinde, daimi bir kış olgusu ile karşı karşıya kalınır. Yapıttaki çoğu öykünün geçtiği mevsim de kıştır bu yüzden.

Kış ve kar motiflerinin sıkça işlenmiş olması okura sunduğu mesajın açık bir göstergesi olarak ele alınabilir.

2.2. KAR METİNLERİ

2.2.1. Sebastian'ın Ölümü

“*Sebastian'ın Ölümü*” adlı öykü, yapıtın ilk öyküsü olarak karşımıza çıkar. Öykü, ana figür olan Simon'un, üzerinde kısa bir palto ve elinde süslü ama kullanışsız bir bastonla evden dışarı çıkmasıyla başlar. Simon sisli, karanlık bir manzarayla karşılaşır. Bir saat sonra doğan kızıl renkli güneş sanki ona harika bir gün vaat eder.

Doğan güneş kış güneşidir ve Simon, o kıpkırmızı topun büyüleyici görüntüsüne bakar ve kış güneşinin, yaz ortasındaki güneşten üç kat daha güzel olduğunu düşünür. Kar, bu kendine has kırmızının içinde tutuşur ve Simon bu görüntüyü insanı ısıtan bir manzara olarak tanımlar. Bu, Walser'in soğuğa karşı olumlu bakışının göstergelerindendir. Anlatıcı, başka bir cümlede ise yine bu görüşü destekler nitelikte olan şu ifadeye yer verir; “*Çam ağaçları karla öylesine ağırlaşmışlardı ki, güçlü dalları*

toprağa doğru enfes bir biçimde sarkmıştı."⁵⁷ Küçük bir gezintiye çıkmış olan Simon daha sonra, tırmanışının ortalarında karların üzerinde yatmakta olan Sebastian'ın cansız bedeniyle karşılaşır. Son derece soğukkanlı olan Simon, Sebastian'ın ne kadar da asil bir tavırla kendi mezarını seçmiş olduğunu düşünür. Bu durumu kimseye bildirmek istemediğini çünkü doğanın kendi ölülerine göz kulak olduğunu aklından geçirir. "*Karla kaplı, olağanüstü, yeşil çamların ortasında yatıyor. Bu durumu kimseye bildirmek istemiyorum. Tabiat kendi ölülerine göz kulak olur, (...)*"⁵⁸ Bu alıntı, bize anlatıcının iç dünyayı görebilme/algılayabilme yetisini gösterdiği için, tanrısal özelliğe göndermede bulunur. Karın içinde, çam dallarının altında böyle yatmanın ve donmanın, muhteşem bir huzur olduğunu düşünür. İnsanların genel düşüncesinin aksine Walser'in karlar altında donmayı muhteşem bir huzur olarak tanımlaması, onun kışa olan ilgisine dikkat çeker. Öykü, Walser'in kendi hayatından kareler sunar okura. Bilindiği üzere Walser de tıpkı bu öyküdeki Sebastian gibi son nefesini bile düzenli olarak yaptığı bu gezintilerin birinde verir. Adeta bir doğa aşığı olan anlatıcı, öyküde eşsiz betimlemeleriyle doğanın güzelliğini gözler önüne serer. Ancak bu betimlemelerde açık, sade, anlaşılır bir dil kullanır. Anlatıcıların aktarım şekli onların üslubuna dair bilgi verir. Aynı zamanda zaman ve mekân kullanımları da hem yapı hem de içerik hakkında bilgi verir. Öyküde seçilen mekân ise en genel anlamıyla doğadır. Simon'un geçtiği dağ, taş, bayır, köy, dere yatağı gibi ayrıntılar da söz konusudur. Walser'in sıkça kullandığı *doğa* izleği, bu öyküde de kendine büyük bir yer edinir. Bunlara dayanarak mekân çerçevesi içerisinde doğa temel alınabilir. Doğa betimlemeleri oldukça yoğun bir biçimde dikkat çeker ve okur, başlangıçtan sonuna kadar bu ayrıntılı betimlemelerin içinde kaybolur gider. Zaman kış mevsiminde üç günlük bir dilimi kapsar. Mevsim her zaman olduğu gibi kıştır.

Anlatıcı, kış mevsimini betimlerken sürekli muhteşem, harikulade, olağanüstü, büyüleyici güzellikte, göz kamaştırıcı gibi sıfatlar kullanır, hatta bu sıfatların yetmediği yerde ise karı kutsallaştıracak kadar şiddetini artırıp, onun için "*tanrısal bir güzellikte*" ifadesini dile getirmekten geri durmaz.

3. tekil şahıs (O anlatıcı) yöntemi, anlatıcının olaylar ve kişiler karşısında takındığı tutum itibarıyla, "ilahi" (auktorial), "yansız" (neutral), "kişisel" (personal)

⁵⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 14.

⁵⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 16.

olmak üzere üç düzeyde gerçekleşir.⁵⁹ Öyküde anlatıcının olaylar karşısındaki tutumu yer yer kişisel yer yer de tanrısaldir. Tanrısal konumda bulunan anlatıcı, görevini yerine getirirken kendini gizleme gereği duymaz; varlığıyla, sesi ve etkileme gücüyle her yerde hazır ve nazır olduğunu hissettirir. Onun görmediği, bilmediği, sezip anlamadığı hiçbir şey yoktur.⁶⁰ Nitekim söz konusu öyküde de bu duruma örnek birçok kesit bulunur; *“Soğuktu, ama tam da şimdi, alev alev yanan ve açık kırmızı rengiyle karlı çalılıkların ve tarlaların üzerinde yükselen güneş harikulade bir gün vaat ediyordu. (...)Ne asil bir tavırla seçmiş kendi mezarını. Karla kaplı, olağanüstü, yeşil çamların ortasında yatıyor. Bu durumu kimseye bildirmek istemiyorum. Doğa kendi ölülerine göz kulak olur, yıldızlar onların başında şarkılarını söyler usulca ve gece kuşları civıldar, artık işitmeyen ve hissetmeyen biri için en güzel müziktir bu.”*⁶¹ Anlatıcı burada kişisel bir yargısını dile getirir. Bunun yanı sıra tanrısal duruma örnek olacak birçok kesit de söz konusudur;

*“Ama Simon öylesine yorgun, öylesine bitkindi ki, çok geçmeden odasına götürüldüğünde çok memnun oldu, derhal uykuya daldığı buz gibi bir yatağa zevkle uzandı.”*⁶² Tanrısal tutumla ilgili vermiş olduğumuz bu örnek de Simon’un tüm fikirleri, onun hissettiklerine kadar, ilahi bir bakış açısıyla okura aktarılır. Bu yüzden öyküde anlatıcının, Simon’un iç dünyasını tanrısal özellikteki kesitler sunarak anlatması söz konusu iken, dış dünyayı kendi bakış açısından hareketle, yorum yaparak aktardığı kişisel kesitler de söz konusudur.

O anlatıcı ile okura sunulan bu öyküde üç gün gibi bir süre zarfında başkışı Simon’un özlemleri ve kısmen de olsa yazdıkları okura sunulur. Ancak neredeyse olaysız bu öykünün önemli bir özelliği, anlatıcının Simon’un yaptığı bu gözlemleri uçsuz bucaksız doğa betimlemeleriyle zenginleştirmesidir.

Öyküde başkışı Simon ile onun ilk konakladığı pansiyonda çalışan ve sadece bir iki cümleyle bahsi geçen bir kadın yer alır, bunların dışında başka bir figüre rastlanmaz. Bütün öykü Simon ve Sebastian’ın üzerine kurulur denilebilir. Kişi yönünden son derece kısır bir yapıya sahip olan öykü, bu yönüyle yapıttaki diğer öykülerle benzerlikler taşır.

⁵⁹ Tasnif ve daha geniş bilgi için bkz. G. Aytaç: 1990: s.24-26.

⁶⁰ Tekin, 29.

⁶¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 14.

⁶² Gigerl, Knüsel, Sorg, 19.

Sebastian figürü özellikle ölüm şekli bakımından birebir Walser'in ölümüyle uyduğu için okura göre ayrı bir önem taşır. Çünkü Walser ölümünden yaklaşık 50 yıl kadar önce kaleme aldığı "*Tanner Kardeşler*" isimli otobiyografik romanında, nasıl öleceğini hissetmiş gibi kendi ölümüyle nerdeyse birebir örtüşecek olan bu olayı ele almıştır. Carl Seelig de Walser'in ölümünü tıpkı Simon'un Sebastian'ın ölümünü betimlemesi gibi anlatır; "*Pekâlâ, bu nedir? Birdenbire sırtüstü düşer, sağ elini kalbine doğru kaldırır, sonra sessizleşir, ölü sessizliğine bürünür. Sol eli çabucak üşüyen vücudunun yanı sıra uzun uzadıya düşer. Biraz daha yukarısında şapkası durur. Başını hafifçe yana doğru eğmiş, sessiz gezgin şimdi mükemmel bir Noel sakinliğinin tablosunu sunmaktadır.*"⁶³ Konusu bakımından kışla ilgili olması ve özellikle Sebastian'ın ve Walser'in ölümünün örtüşmesinden dolayı bu öykü, Walser'in otobiyografik özellikler taşıyan romanı *Tanner Kardeşler*'den alınmış ve kendine *Derin Kış* isimli öykü kitabında bu şekilde yer bulmuştur.

2.2.2. Lenau

Öykünün başkişisi olan *Lenau* adındaki figür tıpkı Walser'in kendisi gibi bir doğa aşığıdır. Lenau, sonbaharı, güzün solgunluğunu, yaprakların düşüşünü, doğanın renksiz olmasını ve yok olmayı yani bitmeyi seven bir figür olarak tanımlanır. Anlatıcı, onun ismini çok sevdiğini vurgular; "*Gerçek bir hayat gibi değil, aksine güzel bir romana ses veren 'Lenau' ismine aşığım.*"⁶⁴ İsim sanki gerçek bir hayattan değil de bir romandan, güzel/hoş bir aşk ilişkisinden gelmiş gibidir.

Lenau, kışın sessizliğini ve kar beyazını da sever. Ölümü ve sonu düşünmek onda değişik hazlar uyandırır. Lenau bu düşüncelerinden dolayı tuhaf birisidir aslında; "*Kışın, kar beyazını, soğuk suskunluğunu seviyordu, ölüm ve sonu düşünmek ona tuhaf bir şekilde zevk veriyordu.*"⁶⁵ Aynı zamanda sanatında da mükemmeldir. Hayatta hayal kırıklıkları olmasına rağmen onu da sever. Bu hayal kırıklıklarına, umutsuzluklara, bilinmezliklere ve zorlu kaçınılmazlıklara gönlünü kaptırmıştır.

Soğuk ve olumsuz havalardan olduğu kasım ayını da seven Lenau, güzel, yumuşak ve güneşli havalardan rahatsız olur. Öyle ki fırtına çıktığında, rüzgâr uğuldadığında,

⁶³ Seelig, 131.

⁶⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 23.

⁶⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 23.

karlar yere düştüğünde mutludur. Rüzgârlar uğuldayıp, karlar yere düştüğünde kendini yeniden doğmuş gibi hisseden Lenau, karın beyazında ve kışın soğuk sessizliğinde adeta huzur bulur.

Siyah rengini özellikle seven Lenau'nun dalgalanan pelerin ceketi ve geniş kenarlı şapkası kapkaradır, ayrıca saçları da. Ümitsizliğe düştüğünde ya da ümitsizliğe özlem duyduğunda dünyaya baktığı gözleri de öyle. *“Onun en önemli baş giysisi, siyah, uçuşan pelerin paltosuydu. Ve ikinci sıradaki aksesuarı, geniş kenarlı Rinaldi şapkasıydı. Aynı zamanda renk olarak oldukça koyu ve karga gibi simsiyahtı. Saçları siyahtı. Bu saçlar aynı zamanda derin, güzel, insanı cesaretlendiren düşüncelere salan ve ifade dolu şakaklarını çevreliyordu.”*⁶⁶

Soğuk, gri bir kasım gününde kargalar uçuşur ve Lenau, yolun kenarında bir ağacın altında, elinde içindeki hüznün yazılı olduğu bir not defteri ile durur ve anlatıcı öykünün devamında; *“Onun sonbahar şarkıları dünyaca ünlüydü. Uzak, bulanık hatıralardan sadece bu şiirin sözleri gözlerimin önünde ortaya çıkıyordu. Fakat onların çok güzel olduklarını biliyorum. Sonsuz solgunluk, ölümsüz, sürekli açan keder, hep yeşil kalan acılar, sonsuz canlı kalan bir ölüm.”*⁶⁷ gibi ifadelerle yer verir.

Walser'in hayatını oldukça yakından yansıtan ve tamamen doğa üzerine kurulu bu öyküde o, başkişi olarak gerçek hayattan alınmış bir ismi seçer. Tıpkı figürü gibi, öykünün kendisi de gerçekleri anlatır. Aslında bu öykü için, Lenau'nun kısa bir biyografisi bile denilebilir. Öyküde şair Lenau hem karakteristik hem de fiziksel özellikleriyle betimlenir. Walser'in böyle bir öyküde ana figür olarak neden Lenau'yu seçtiği sorusuna karşılık olarak; Lenau'nun Walser'in kişiliği ile örtüşen bir figür olduğu yanıtını vermek olanaklıdır. Hatta Walser hakkında bilgi sahibi olan bir okurun, öyküde bahsi geçen kişinin ismini bilmeden okuduğunda bu kişinin Walser'in kendisi olduğunu düşünmesi bile olasıdır. Nitekim öykü, yazarın doğaya karşı duyduğu sempatiyi ve bakmaya doyamadığı doğa temasını en iyi şekilde örneklendiren öykülerindendir. Ayrıca öyküde sürekli tekrar edilen ve vurgulanan, yani leitmotif olarak nitelendirebileceğimiz kelime ve kelime grupları da yer alır; üzüntü, elem, keder, bilinmezlik, sonsuzluk, umutsuzluk, hayal kırıklığı, kaçınılmazlık ve hüznün gibi. Bu

⁶⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 23-24.

⁶⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 24.

kelimeler, kötümserliği ve melankoliyi (bkz Weltschmerz) anlatan, Alman edebiyatının en iyi temsilcilerden birisi olan Lenau'ya* işaret eder.

Lenau'nun Walser ile benzerliği dışında pek farklı özellikler barındırmayan bu öykünün kısa bir bölümü ben anlatıcı ile fakat metnin geneli o anlatıcı ile okura sunulmuştur.

Sonuç olarak Walser, bu öyküsünde, olumlu ya da olumsuz tüm özellikleriyle kış mevsimine bağlı olan bir kişi olarak hayatta onun gibi düşünen insanların da mevcut olduğunu gösterir. Walser gibi doğaya karşı bu denli düşkün bir insanın bazı davranışları diğer insanlar tarafından yadırgansa da -karanlık ve kötü havaların sıcak ve güneşli havalara tercih edilmesi, kar soğuğunun ve ıslaklığının bile muhteşem olarak nitelendirilmesi vb.- başkişinin düşünceleri onunla aynı doğrultuda şekillenir.

2.2.3. Küçük Kar Manzarası

Küçük Kar Manzarası adlı öyküde bir gezinti söz konusu edilir. Anlatıcı, karlı bir günde küçük, huzur dolu bir gezintiye çıkar. Karı, kendini temizleyen bir kediye benzetir: Bu beyazlığı, temizlik, saflık olarak görür. “*Kar, sevimli, kendisini temizleyen akıllı uslu bir kedicik gibi, sevimli zengin bir ülke gibi duruyordu.*”⁶⁸ Anlatıcı bu ifadesiyle kar ve kedi arasında bir kıyaslama yapar. Karı temizlik, saflık ve beyazlık olarak değerlendirir.

Anlatıcıya göre, her çocuk kar manzarasının güzelliğini kalbinde hissedebilir. Bu tertemiz, mükemmel beyazlık çocukça bir duygudur. Walser, karın bu saflığını, bir çocuğun saflığına benzetir ve onunla bağdaştırır. Hatta karı, bir meleğe benzetir; “*Şimdi tıpkı bir melek gibi tüm tatlılığı ve masumluğuyla beyaz ve yeşilimsi bir bir şekilde, yerde yayılmış olarak duruyor.*”⁶⁹

Anlatıcı, ormanın derinliklerine doğru yürür; “*Tekrar benim eski, hiçbir zaman çöle dönüşmeyen, iyi niyetli büyücüme gittim. Rüyadaki ormana gittim, çocukça renklerin bulunduğu çocuk dünyası orada duruyordu. Küçük ve büyük ağaçlar, beyaz*

* Lenau, 1802-1850 yılları arasında yaşamış Avusturyalı, ünlü bir şairdir. Şiirlerinin çoğu ünlü, büyük besteciler tarafından bestelenmiştir. Avusturya'nın modern lirik şiiri ustalarındandır. Alman edebiyatında da dünyanın kifayetsizliği hakkındaki derin üzüntü anlamına gelen, kötümser “Weltschmerz'in” tipik temsilcilerindendir.

⁶⁸Gigerl, Knüsel, Sorg, 52.

⁶⁹Gigerl, Knüsel, Sorg, 52.

*tarlaların üzerinde muhteşem bir dans icra etmiş gibi görünüyordu ve evlerin de beyaz şapkalar, bereler, damlar gibi çatıları vardı.*⁷⁰ Büyülü bir ormandır burası, içinde çocukça renklerin bulunduğu, çocukların dünyasıdır. İrili ufaklı ağaçlar adeta dans eder beyaz zeminin üzerinde. Ve evler, beyaz bir şapka takmış gibi görünürler, çatıları bembeyaz bir kasketi andırmaktadır. Anlatıcı bu manzarayı sanki tatlıcı dükkânından gelen bir hediyeye benzetir ve nazik, tatlı, iştah kabartıcı bulur. “*O iştah kabartıcı, kıvrır kıvrır, neşeli ve hoş görünüyordu, tıpkı bir tatlıcı dükkânından gönderilmiş nazik ve tatlı bir sanat eseri gibi.*”⁷¹ Anlatıcının bu benzetimi aslında doğaya yüklediği anlama işaret eder.

Sabahın ilk ışıkları, pencerelerin camlarına yansır. Pencereler sanki evlerin göz kırpan gözleri gibidir. Evler birer yüze benzer. Metnin devamındaki şu ifade; “*Sevgili okur, güzel çehresinin üzerinde karların bulunduğu, bu büyüleyici manzaranın olduğu yere git.*”⁷² dikkat çeken bir nitelik taşır. Anlatıcı bu ifadeyle okura seslenir. Okurun oraya gitmesini söyler, karın muhteşem yüzüyle kaplı o büyüleyici manzaraya... Hatta bu manzarayı, kendisine dostça tebessüm eden bir manzara olarak tanımlayan anlatıcı, böyle bir yöntemle başvurarak, metne okuru da dâhil eder, ona bu sözlerle seslenerek, okurun aklında metni daha çok canlı kılar. Okurun o sihir dolu manzaraya giderek oradan kendisine gülümsemesini ve onu selamlamasını ister. “*Ona gülümse ve benden selam söyle.*”⁷³ Burada anlatıcı, okur ile iletişime geçer ve bu durum da metnin sıkıcı bir hal almasına engel olur. Çünkü anlatıcı, bu yöntemle okura seslenerek metne hareket kazandırır.

2.2.4. Kış

Kış adlı bu öykü, aslında başlı başına bir öykü değildir ve Walser’in *Yardımcı (Der Gehülfe 1908)* adlı romanından alınmış bir kesittir. “*1908 yılında yazılan bu roman, okuru 20. Yüzyıl modernizminin ilk kriz yıllarına götürür. Walser, romanda aidiyet ve düzen gibi insani ihtiyaçların giderek lüks halini almaya başladığı bir dönemin toplumsal ilişkilerini konu edinmiştir. Bunu Joseph Marti karakteri üzerinden öyküleyen Walser, hem maddi hem de manevi değerleriyle iflasın eşiğine gelmiş bir*

⁷⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 52.

⁷¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 52.

⁷² Gigerl, Knüsel, Sorg, 52.

⁷³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 53.

burjuva ailesinin çöküşünü anlatır. Burada Walser'i asıl ilgilendiren insandır. Roman, modern zamanın yeni toplumsal düzenine ayak uyduramayan ve bu yükün altında giderek zayıflayan sıradan insanların duygularını dile getirir."⁷⁴

Öyküde Walser'in diğer birçok yapıtında da olduğu gibi yoğun bir doğa izleği ile karşı karşıya kalırız. Dört mevsimin de betimlendiği bu öyküde özellikle kış mevsimine ve kara verilen ağırlıklı anlatım, yazarın bu mevsime olan özel ilgisini kanıtlar niteliktedir.

Öykü, sonbaharın bitip, yılın ilk karının yere düşmesi ve artık kışın gelmesiyle başlar; *"Derken bir gün kar yağdı. Yılın ilk karı, sana bakmak ne zengin anılarla yüklü. Seninle birlikte eski yaşanmışlıklar da yeryüzüne doğru savruluyor."*⁷⁵ Yılın ilk karına çeşitli anılar yükleyen anlatıcı, eski yaşanmışlıkların karla birlikte yeryüzüne doğru savrulduğunu anlatır. Öznel yargıların yoğunlukta olduğu bu öyküde anlatıcı kış mevsiminin ve karın muhteşem manzarasını ele alırken aslında dört mevsimin de kendine has özellikleri olduğunu vurgular; *"Dört mevsimin de kendine has bir kokusu ve tınısı olduğu ne kadar doğru. İlkbaharı gördüğü zaman, insan onu hiç böyle farklı görmemiş olduğunu düşünür daima. Yazın yaz bereketi her yıl yeni ve büyülüdür. Sonbahara daha önce hiç bu yılki gibi alıcı gözle bakmamışsınızdır ve kış, bu kez de kış yepyeni gelir size, bir ya da üç yıl öncekinden çok ama çok farklıdır."*⁷⁶ Ve anlatıcı, bütün bu anlatılan mevsimlere rağmen dünyanın yüzünün hep aynı kaldığını, hep aynı ölçüde canlı ve telaşlı olduğunu vurgular.

*"Dünyanın içindeki ve üzerindeki her şey güzel, katı yasalara itaat ediyordu; tıpkı insanlar gibi."*⁷⁷ Bu ifade ile dünyanın, aynı insanlar gibi her şeye uyum sağlayarak ve gerekli kurallara uyarak nasıl da bir düzen içerisinde olduğuna değinilir. Bu düzen içerisinde insanların değişebildiği fakat ne olursa olsun dünyanın, çeşitli maskeler takıp çıkarmasına rağmen hiç bir zaman değişmediği ve hep aynı düzen içerisinde olduğu söz konusudur. *"Ya dünya, o değişiyor muydu peki? Hayır. Kış manzarası yaz dünyasının üzerine çökebilir, kış yerini ilkbahara bırakabilirdi, ama dünyanın yüzü aynı kalıyordu. Maskeler takıyor ve çıkarıyordu; o iri, güzel alnı kırışıyor ve aydınlanıyordu; gülümsüyor ve darılıyordu, ama hep aynı kalıyordu."*

⁷⁴ Robert Walser, *Yardımcı*, (Çev. Cemal Ener), Can Yayınları, İstanbul Ocak 2013.

⁷⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

⁷⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 95.

⁷⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 96.

*Makyaj yapmaya bayılıyordu; kâh parlak renklere boyanıyordu, kâh daha solgun renklere, kâh kor gibi yanyor, kâh soluyordu; asla bir anı bir anına uymuyor, durmadan biraz daha değişiyordu, ancak hep aynı ölçüde canlı ve telaşlı kalıyordu.”*⁷⁸

Öykü, dört mevsimle birlikte dünyanın karlar, seller, gök gürültüleri, volkanlar, depremler gibi yerküreye özgü çeşitli değişikliklere maruz kaldığını ama hep aynı olduğunu ele alır. Yörelere aynı kalır, şehirler genişler, yayılırlar fakat bir anda uçup, havalanıp başka yerlere gitmezler, nehirler ve ırmaklar yüzyıllar boyu aynı yataklarından akmaya devam ederler, belki kuruyabilirler ama asla aktıkları yataklardan çağlayarak yükselip açık, hafif havaya karışmazlar. Anlatıcı, bunlarla ilgili olarak da şu ifadelerle yer verir; “*Ve göller uzun, çok uzun zamanlardan beri oldukları yerde duruyordu. Bir sıçrayışta güneşe uzanıp çocuklar gibi top oynamıyorlardı. Bazen hiddetleniyor, öfkeyle tıslayarak sularını ve dalgalarını köpürtüyorlardı, ama ne bir gün içinde bulutlara ne de bir gecede yabani atlara dönüşüyorlardı.”*⁷⁹ Doğanın alışlagelmiş düzenini yansıtan anlatıcı, aslında bizim de sürekli gördüğümüz ve bildiğimiz doğayı farklı bir bakış açısı kazandırarak okura aktarır.

Konusu bakımından doğayı ve özellikle de kışı yansıtan bu öykü, teknik bakımdan diğer öykülerle benzerlik gösterirken bazı açılardan farklılıklar taşımaktadır. Örneğin; öykünün önemli bir unsuru o anlatıcı ile aktarılması ve öykünün sonuna kadar o anlatıcı ile devam etmesidir. Öykünün tümü üçüncü bir şahsın ağzından ulaşır okura.

O anlatıcının hâkimiyetini şu ifadeler çok net bir şekilde gösterir; “*Derken bir gün kar yağdı. Yılın ilk karı, sana bakmak ne zengin anılarla yüklü. Seninle birlikte eski yaşanmışlıklar da yeryüzüne doğru savruluyor.”*⁸⁰

Anlatıcı, bir öykünün en önemli unsuru olarak öykünün, okura sunulduğu bir araç niteliği taşır. Olay örgüsü anlatıcı aracılığıyla okura ulaşır. Öykü, Walser’in romanından alınan bir kesittir, bu yüzden öyküde başından sonuna kadar düzenli bir şekilde akıp giden, birbirinin devamı niteliğindeki gözlemler ve durumlar söz konusudur. Aynı zamanda öyküde anlatıcının kişiler ve olaylar karşısındaki durumu da tanrısaldir. Tanrısal anlatım yönteminin en belirgin özelliği, anlatıcının her zaman ön planda bulunması ve yalnızca kişilerin duygu ve düşüncelerini aktarmakla kalmayıp, olaylara,

⁷⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 96.

⁷⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 96.

⁸⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

kişilere hatta genel olarak yaşama ilişkin kendi görüş ve düşüncelerini de belirtmesi, yorumlarda bulunmasıdır.⁸¹ Nitekim bu öyküde de bu fikri destekleyecek birçok kesit yer alır; “*Bay Tobler’in ayakları ve ayakkabıları çok fazla ıslanmasın diye, Pauline’nin yakında kar küreyerek ve süpürerek bahçede yollar açması gerekecek.*”⁸² Burada anlatıcı, durumu aktarırken onun gerekçesini de verir. Bu sadece anlatıcı tarafından bilinir.

Ayrıca yine bu ifadenin devamı niteliğinde olan şu cümleler, anlatıcının yorumları söz konusu olduğu için kişisel bir nitelik taşır; “*Tobler oğlanları da henüz çıplak ayak göndermiyordu okula. Henüz böyle önlemlerin sırası gelmemiştir. Azgın tipiye, soğuğa ve ıslağa rağmen sevimli villada da hala yeterince yiyecek vardı. Joseph postaneye koşururken paltosunu giyiyordu; elden düşme bir paltoydu bu, ama sonuçta sıcak tutuyor ve üzerinde gösterişli duruyordu.*”⁸³ Bu cümle, yorumlar ve açıklamalar ile anlatıcının kişisel tutumuna göndermede bulunur ve anlatıcının kendi görüş ve düşüncelerini belirttiğini gösterir.

Öyküde yer alan kişiler, Bay ve Bayan Tobler, Joseph ve Klara’dır. Metin, Walser’in romanından alınan bir kesit olduğu için romanda ayrıntılı bir betimleme bulunmasına rağmen öyküde böyle bir şey söz konusu değildir. Kişiler hakkında açıklayıcı ifadeler bulunmamaktadır. Bunun dışında anne, baba ve kardeş figürlerinden de çok kısa bahsedilir; “*Senin ıslak, beyaz peçenin ardından babaların, annelerin ve kardeşlerin çok şeyler anlatan yüzleri sıyrılıyor açık seçik. (...) İnsan senin bir çocuk, bir ağabey ya da sevimli, çekingen bir kız kardeş olduğunu sanıyor.*”⁸⁴ Bu cümlelerle aile kavramına değinen anlatıcı bununla ilgili detaylı bir betimlemeye yer vermez.

Öykünün zamanı Walser’in çok sevdiği kış mevsimidir. “*Derken bir gün kar yağdı, yılın ilk karı...*”⁸⁵ cümlesi öykünün girişidir ve kışın gelip karın yağdığının habercisidir. Ancak olayları kesin olarak ifade eden belirli bir gün, ay ya da yıl söz konusu değildir. Sadece genel bir mevsim söz konusudur. Zaten öykünün son cümlesi

⁸¹ Tekin, 29.

⁸² Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

⁸³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

⁸⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

⁸⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 94.

de yine kış mevsimine işaret eder; “*Yani şimdi Tobler’in evinin çevresine kış gelmişti.*”⁸⁶

Öykü için zamanın önemli olduğu kadar olayların cereyan ettiği mekân da önemlidir. Öykünün mekân çerçevesi içerisinde Tobler’in evi ve çevresi verilebilir. Bunu öykünün yine son cümlesinden çıkarmak olanaklıdır; “*Yani şimdi Tobler’in evinin çevresine kış gelmişti.*”⁸⁷ Walser, bu öyküde de mekân olarak doğayı ve Tobler’in evini ve çevresini seçmiştir.

Öykü, okura açık ve anlaşılır bir dil ile aktarılır. Ayrıca özellikle kişileştirmelere de sıkça yer verildiğine rastlanır. Örneğin; dünya kavramına insana özgü bir takım özellikler yüklenmiştir; “*Dünya maskeler takıyor ve çıkarıyordu; o iri güzel alını kırışıyor ve aydınlanıyordu; gülümsüyor ve darılıyordu, ama hep aynı kalıyordu.*”⁸⁸ Bu cümlede, dünya bir insana benzetilmiş ve aslında maske takıp çıkarmasıyla da görüntüsünün değiştiğine göndermede bulunulmuştur.

Öykü, dört mevsimin güzelliğini ve yaygın bir biçimde kış mevsiminin ihtişamlı manzarasını yansıtır. Bu öyküde de uçsuz bucaksız doğa betimlemeleri geniş bir yer tutar. Nihayetinde yazarın çok büyük bir aşkla bağlı olduğu doğa, öykünün temel konusunu; ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış ise bu konunun motiflerini oluşturur denilebilir.

2.2.5. Düzyazı

O anlatıcı ile aktarılan öyküde anlatıcı, olaylara bir gözlemci rolünde yaklaşır. Anlatıcı her ne kadar olaylara karşı yansız bir tutum takınsa da, konum olarak tanrısal anlatıcı konumundadır. Kar, rüzgâr, yaprak, çiçek, kuş gibi doğaya ait varlık ve olayları kişileştirme yoluna giden anlatıcı, onların nasıl hissettiklerini ve neler yapmak istediklerini kendisi olayın içindeymişçesine bilir. Bu noktada, tanrısal konumda bulunan anlatıcının olayları kendi isteği doğrultusunda şekillendirdiği söylenilebilir; “*Rüzgâr, güvenilmeyen, düşüncesiz biriymiş gibi görünüyor. Rüzgârın sessizliği ise sanki masum bir şekilde etrafında akan, itaatkârlık gibi tatlıdır ve o kadar da güzel hissedilir. (...) Bir nehir akarken, kaygan ve acelesi olan bir seyyaha, bir gölün,*

⁸⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 97.

⁸⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 97.

⁸⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 96.

*sessizliği içerisinde barındırdığı su kütlesi, beyaz eldivenli ve mavi gözlü güzel bir kadına benziyor.*⁸⁹

Öykü, Walser'in birçok öyküsü gibi hem biyografik özellikler içerir hem de onun bir doğa aşığı olduğunu kanıtlar. Bu öyküde Walser için kış ve karın anlamı göz önünde bulundurulduğunda kar taneleri ayrı bir boyuta ulaşır; “*Kar taneleri gülümsediğinde bizzat çiçekleri büyülüyordu ve kıvrımlar, kendi içindeki küçük kıvrımları biliyor muydu?*”⁹⁰ *Düzyazı* öyküsünde, kar tanelerini çiçeklere benzeten anlatıcı için onlar mutluluğun anahtarı olarak görülebilir. Anlatıcı, kışa ve dolayısıyla da kara hazırlık olarak görülen sonbahar mevsimindeki solmuş ağaç yapraklarının hiçbir mevsimde bu kadar güzel görünmediğini söyler. Özellikle melankolinin ve hüznün zamanı olarak tanımlanan sonbahar, anlatıcıya mutluluk duygusunu aşılır. Bu noktada, Walser için de kışın anlamı devreye girer. Bu yüzden Walser'in biyografisini göz önünde bulundurmadan metni incelemek sağlıklı bir çözümlmeye engel olabilir.

Öykünün birçok yerinde sonbahar ve kıştan, ayrıca bunlara has öğelerden övgüyle bahsedilir. Bu mevsimlerin yanı sıra, içlerinde barındırdıkları öğelerin güzellikleri de okura aktarılır.

Sıradan bir insanın hayata dair somut beklentilerini Walser doğada bulur; “(...), *bir gölün, sessizliği içerisinde barındırdığı su kütlesi, beyaz eldivenli ve mavi gözlü güzel bir kadına benziyor.*”⁹¹ Walser'in, hayata dair beklentilerini karşılayan hem doğa hem de kış mevsimidir. “*Mavi göz*” vücuda ait olan bir organ olması ile birlikte burada gölün kendisini ve güzelliklerini simgeler, “*Beyaz eldiven*” ise takılan bir aksesuar olması sebebiyle karı temsil eder.

Öyküde metaforlara başvurarak somut hayatı ve doğayı birbirine bağlayan anlatıcı, bunu okura hissettirmeden yapar. Anlatıcının dış dünyayla bağlantısı neredeyse kopar ve kendini doğaya adar. “*Hayal edilen*” ile “*var olan*” arasındaki çatışmayı yazar. Walser'in yaşadıkları göz önünde bulundurulduğunda, onun hayatı, doğada bulduğu ve gerçeklerden bu şekilde kaçtığı görülür. Anlatıcı da öyküde tıpkı Walser gibi gerçeklerden kaçmak için doğaya sığınır.

⁸⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 98.

⁹⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 98.

⁹¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 98.

2.2.6. Kar Yağışı

“*Kar yağıyor, yağıyor...*” şeklinde başlayan bu öykü, daha ilk cümlesiyle içeriğine dair bilgi verir. Tamamen kara ve karın yağmasına odaklanan bu öykü, Walser’in tipik konularından birisidir. Çünkü kar ve karla ilgili her şey Walser’de büyük bir anlam taşır. “*Bitmez, başlangıcı ve sonu yoktur.*”⁹² Cümlede de görüldüğü gibi ona göre kar başlangıcı ve sonu olmayan bir durumdur.

Anlatıcı, kar yağdığı anda gökyüzünü şu şekilde betimler; “*Bir gökyüzü yoktur artık, her şey grili, beyazlı kar yağışıdır.*”⁹³ Kar yağdığı anda hem gökyüzünün hem de yeryüzünün değiştiğini dile getiren anlatıcı, her şeyin kar altında kaldığını vurgular ve eşyaların, insanların ve taşınabilir olan/olmayan her şeyin bu yükün altında kalmak zorunda olduğuna dikkat çeker.

Anlatıcının ayrıntılı doğa betimlemelerine yer verdiği bu öyküde, denizlerin ve nehirlerin bu örtüyle kaplanmamış olduğundan çünkü suyun bu örtüyü yuttuğundan bahsedilir. Ona göre, zaten kar yağdıktan sonra yeryüzünde kalan tek renk de budur. Sadece dağlara, denizlere yer vermekle yetinmeyen anlatıcı, tüm bunların yanı sıra çeşitli hayvanların da üzerinin karlarla kaplandığından bahseder; “*(...) Köpekler, kediler, güvercinler, serçeler, inekler ve atlar karla kaplanırlar; aynı şekilde şapkalar, paltolar, etekler, pantolonlar, ayakkabılar ve burunlar da (...)*”⁹⁴ Anlatıcı, hayvanların dahi karla kaplandığını ifade ettikten sonra şık giyimli kadınların saçlarına, yüzlerine, ellerine ve okula gitmekte olan küçük çocukların kirpiklerine kadar da kar düştüğünü söyler. Ona göre karla kaplı olan her şey aynı zamanda temizdir de, beyaz yollar, beyaz duvarlar, beyaz tarlalar, beyaz tepeler... Etraf alabildiğine bembeyazdır. Görüp görebileceğiniz her şey üzerinde bu rengi taşır. Aklınıza gelebilecek tüm renkler kırmızı, yeşil, kahverengi, mavi ve beyaz ile kaplanır. Anlatıcı, uzun uzun bahsettiği bu durumu kısaca şu ifade ile özetler; “*İnsan nereye baksa, her şey kar beyazıdır; nereye göz atsa her şey kar beyazıdır. Ve sessiz, sıcak, yumuşak, tertemizdir.*”⁹⁵ Herhangi bir olayın olmadığı bu öyküde kısaca ifade etmek gerekirse bu alıntı, bütün öyküyü özetler niteliktedir.

⁹² Gigerl, Knüsel, Sorg, 100.

⁹³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 100.

⁹⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 100.

⁹⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 101.

Karın, doğayı sadece görsel olarak değil işitsel olarak da etkilediğini ifade eden anlatıcı, kar yağdığında doğadaki tüm seslerin yok olduğunu, tüm tonların kaybolduğunu ve çevreye sadece tek bir tonun hâkim olduğunu ve onun da sessizlik olduğunu söyler. İnsan nereye gitse, neye elini atsa, nereye adım atsa her yer o bembeyaz, huzur veren karla kaplanmış. İşte o zaman doğaya hâkim olan şey sadece tek bir resimdir. Göze çarpan, öne çıkan beyaz bir resim.

Anlatıcı, öyküde birbirine benzeyen bu ifadeleri defalarca tekrar etmesine karşın, yine de söyleyeceklerinin bitmemiş olduğunu söyler. O, işte bu noktada okura seslenir; *“Fakat daha her şeyi söylemedim. Biraz daha bekleyin. Birazdan, ben hazırım.”*⁹⁶

Öykü klasik bir Walser öyküsü olarak algınabilir. Çünkü anlatıcının okura verdiği mesaj/sunduğu ileti birçok öyküsü ile benzerlik gösterir. Hiçbir olayın ve doğal olarak hareketliliğin söz konusu olmadığı öykü sadece kara odaklanmıştır.

2.2.7. Çocuklar ve Küçük Evler

Çocuklar ve Küçük Evler adlı öykü anlatıcının yaptığı bir gezinti ile başlar. Kısa bir süre önce kar yağar ve anlatıcı bu manzara için güzel ifadeler yer verir; *“Çeşit çeşit düşünceler, yere düşen, bitmek tükenmek bilmeyen kar taneleri gibi hafızamdan bilincime düştü.”*⁹⁷ Çatıları yarısına kadar örtülü küçük küçük kulübelerin göze çarptığı bahçelerin ve evlerin önlerinden geçmenin ne kadar zevkli bir şey olduğunu vurgular. Öyküde dikkat çeken bir detay ise bu evlerin birinde asılı duran bir levhadır. Levhada *“Kalbinde barış varsa eğer, bir kulübe sana saray gibi olur.”*⁹⁸ yazılıdır. Anlatıcı, eski ve küçük kulübelerin olduğu bir yerde hatta kenar mahalle olarak da adlandırılabilir bir bölgede gezinti yapar, levhadaki yazıdan da bu çıkarılabilir. Anlatıcı, levhadaki bu cümle ile insanın kalbinde barış ve huzur olduğunda, barakaların bile insana saray olmasına, yani önemli olanın iç güzellik ve mutluluk olduğuna vurgu yapar. Anlatıcı, burada az olan ile yetinmeyi bilen birisiyken, Walser, gerçek hayatında zaman zaman bu fakirlik durumundan şikâyet eden biri olarak karşımıza çıkar. Öyle ki kız kardeşi Lisa’ya yazdığı bir mektubunda şöyle der; *“Bu kadar fakir olmak bir utançtır. Sadece üzücü olan, zengin insanlardan bu yüzden nefret etmek ve kıskanmak durumunda*

⁹⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 102.

⁹⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 104.

⁹⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 104.

olmamamdır.”⁹⁹ Walser’in mektubunda yazdığı bu cümle, onun zenginliğe/fakirliğe bakışını gösterir.

Anlatıcı, hızlı hızlı yürüyerek gezintisine devam eder. Gökyüzü giderek açılır ve bu muhteşem mavilikten kar taneleri uçuşmaya devam eder. Daha sonra bir çocukla karşılaşır; “(...) *Sonra yolda tekrar bir çocukla karşılaştım, ona biraz bozuk para verdim. Şekerleme almak için neşeyle bir dükkâna girdi.*”¹⁰⁰ Anlatıcının çocuklar karşısındaki bu tavrı ve onlara yaklaşımı oldukça şefkatlidir. Çocukları seven anlatıcı, onlara yardım ederek mutlu olur.

Mutluluktan bahsetmeye devam eden anlatıcı, oldukça dikkat çekici olan şu ifadeye de yer verir; “*Mutluluk bitmez, ama keder de bitmez.*”¹⁰¹ Bu sözlerle öyküsüne son veren anlatıcı, Walser’in diğer öykülerinden ve anlatıcılarından farklı değildir. Çünkü o da diğer anlatıcıları gibi özellikle kardan mutluluk duyar. Kar onu mutlu etmek için yeterli bir sebeptir.

2.2.8. Kar

Kış mevsimini betimleyen “*Kar*” adlı öykünün ilk cümlesi anlatıcının kara olan sevgisine işaret eder; “*Şimdi kar var, sevgili arkadaşım, ne kadar arzularsan o kadar zevk alırsın.*”¹⁰² Aslında bu cümle anlatıcının, kış aşkının bir göstergesidir. Bu noktada anlatıcıya zevk veren şey de kardır.

Anlatıcının yaptığı detaylı betimlemelerle okur, etrafın karla kaplı olduğunu kolaylıkla anlar. Daha sonra anlatıcı, önceki gün karla kaplı bir dağa tırmandığını ve yükseklerle çıktıkça bata çıka yürüdüğünü, karın derinleştiğini anlatmaya başlar; “*Dün, karda dağa tırmandım ve ne kadar yükseğe çıktıysam o kadar derine ve yumuşaklığa bata çıka yürüdüm.*”¹⁰³ Sadece ağaçların dalları budakları değil aynı zamanda kökleri de bu ağır, beyaz yükün altında kalmıştır. Neredeyse her yerde kar kuleleri oluşmuştur. Sürekli yükselen bu karla kaplı ormana tırmanmaya devam eden anlatıcının karşısına beklenmedik bir engel çıkar. İki tane büyük ağaç dalı fırtınadan dolayı kopar ve ormanın zaten dar olan yolunun ortasına düşer, yolu kapatır. Ama cesur olduğunu

⁹⁹ Schäfer (Hrsg.), 15.

¹⁰⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 104.

¹⁰¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 105.

¹⁰² Gigerl, Knüsel, Sorg, 106.

¹⁰³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 106.

düşünen anlatıcı, kar karşısında hiçbir engel tanımayacağını söyleyerek ağaç dalını kaldırır ve yoluna devam eder.

Beyaz, büyüdü ormanda bayır aşağı karlar boyunca gitmeye devam eden anlatıcının şu ifadeleri oldukça dikkat çeker; “*Bir keresinde beni devirdi, öyle ki karın içine düştüm. Sanki bir yemeğe davetli olarak masaya oturmak ister gibi.*”¹⁰⁴ O düşüp, karın üzerine oturduğunda “*bir masa olsa da oraya otursam, sanki buraya özel olarak bir davete çağırılmışım gibi*” diye düşünür. Ve sonra ayağa kalkıp toparlanır, gülümser ve adımlarını sıklaştırarak yoluna devam eder.

Anlatıcının bu şekilde düşünmesi, çok sevdiği/âşık olduğu doğanın -özellikle kar yağmışken- onu büyülemesindedir. Anlatıcı, öyle bir yerde kendisini bir davete çağırılmış gibi hisseder. Bunun nedeni ise ortamın onu aşırı derecede mutlu edecek kadar cezbetmesidir. Sonradan kalkıp gülümsemesi ise orada olmaktan duyduğu mutluluğun yüzüne yansımalarıdır.

2.3. KİŞİ METİNLERİ

2.3.1. İsa

İsa adlı öykü, “*Tiefer Winter*” yapıtındaki olay örgüsünün bulunduğu az sayıdaki öykülerden birisidir. Ben anlatıcı ile okura sunulan öykü, anlatıcının bir hayal görmesi ile başlar. Anlatıcı, gördüğü hayali adamı İsa olarak tanımlar. O, kafasında kurmuş olduğu bu hayali İsa’ya, kendince bir takım sıfatlar yükleyerek okura anlatır. “*O, mezardan dışarı çıkan ve aniden, korkunç bir şekilde ayağa kalkan bir ölüye benziyordu. Belki de öyle olmalıydı. Zira İsa, insanlığın büyük, asil dostu, çoktan gömülmüştü ve uzun zamandır da canlı değildi.*”¹⁰⁵ Anlatıcı, kullandığı bu sıfatlarla İsa’yı yüceltip kutsallaştırmıştır.

Anlatıcı, bahsettiği kişinin, asil ruhlu, insanlığın büyük dostu, uzun yıllar önce ölen, çoktan beri gömülü olan ve artık yaşamayan İsa olduğunu söyler. O son derece soğuk akşamların, ruhani görüntüsünde yaşar, efsanevi ve güzeldir. Kurduğu hayalin gerçek olmasını öylesine ister ki, şu cümle isteğini açıkça ifade eder; “*Bunların sadece*

¹⁰⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 106.

¹⁰⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 34.

bir hayal ya da kendinden geçiş olması ne kötü.”¹⁰⁶ Bunun sadece bir hayal ya da bir kendinden geçme olması ne kadar da üzücü olurdu. Olay bir kış akşamının ilerleyen saatlerinde gerçekleşir. Anlatıcı, kafasında kurduğu bu hayali adamı karların üzerinde görür. O, ıssız, sessiz ve sakin evlerin sınırlarını çizdiği, geniş, ürkütücü arazilerin bulunduğu bir kenar mahallenin, şehre doğru bakan yamacında, kafasında İsa’yı canlandırır.

Anlatıcı bunun üzerine, elbiselerinin içerisinde titrediğini hatırlar, alacakaranlıkta görmüş olduğu şey, bir ruhtur. Yalnızca duyguları ve yalnızca bir ruh... Anlaşılmaz bir sevinç, umut, inanç ve sevgi vardır içinde. Alışılmadık, tuhaf bir şekilde önünde duran bu siluetin İsa olduğuna kendisini zorla inandırmaya çalışır. Olayın üzerinden birkaç gün geçtikten sonra tekrar bu yaşadıklarını canlandırır ve bir şeyi net olarak anlamak aslında olan şeyleri de kaybettirir diye düşünür. *“İlerleyen günlerde özellikle bunun hakkında çok düşündüm ama buna rağmen akıllanmadım. Bir şey hakkında bilgi sahibi olmak/aydınlanmak her şartta her şeyin tekrar kaybolması anlamını taşımaktadır.”*¹⁰⁷ Bu bağlamda alıntıdan; anlatıcının, bu tür olayları hayalinde canlandırıp, sonrasında da kendisini bunlara gerçekmiş gibi inandırmaya zorlaması, bizi, olan aklını da yitirmekten korktuğu yargısına ulaştırabilir. Anlatıcı, durumunun farkındadır. O, gerçek olanla olmayanı ayırt etme güçlüğüne doğru gider. Aslında bu hayali durum, Walser’in şizofreni tanısı konulan hastalığına bir gönderme yaptığı şeklinde yorumlanabilir. Bu noktada anlatıcı da okurun gözünde gerçek ve hayal arasında kalmış bir görüntü çizer.

Anlatıcı, İsa’nın aslında bir ölü olmaması fikrini mükemmel bulur; *“Aslında İsa bir ölü değildir. Böylelikle İsa ölü değildi, o mükemmel bir düşünceydi ve ben o düşünceye sarıldım.”*¹⁰⁸ Alıntıdan, böyle bir düşüncenin hayal mi yoksa gerçek mi olduğunun arasında kalan anlatıcının fikir karmaşası yaşadığı çıkarılabilir. O, hala bu hayalin gerçek olmasına ısrarla inanmak ister.

Daha sonra anlatıcı, kendi kendine sorar; *“İsa gerçekten burada olmak ister miydi acaba? Burada, dışarıda, şehrin eteklerinde?”* Yine aklında sıra dışı fikirler filizlenmeye başlar. Eve gider, yukarıya odasına çıkar, lambasını yakar, masasına oturur, eline kalemini alır ve yazmaya başlar. Kafasındaki bu görüntüyü ve tüm

¹⁰⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 34.

¹⁰⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 35.

¹⁰⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 36.

düşüncelerini kâğıda döker. Kendisini hazır hissettiğinde pencereye doğru gider ve caddede yabancı bir adamın durduğunu görür. Yüksek sesle ona bir şeyler söylemek ister ama uygun ifadeleri bulamaz. Pencereyi kapatır, yatağına uzanır. Ertesi sabah, dışarıya çıktığında, yabancıların ayak izlerini karda görmek ister. Fakat İsa oradan ayrılmıştır artık. Tasavvur ettiği hayali hala daha görmek istemesi, kendisini buna inandırdığı anlamını taşıdığı için Walser ile benzerlik gösterir. Çünkü Walser de bir süre gerçek olmayan görüntüler görmüş ve sesler duymuştur. Bu öykü de anlatıcı ve Walser arasında kurulacak benzerliklere bir örnek oluşturur.

2.3.2. Deha

Öykü, *Deha* adında bir çocuğun yaşadıklarını aktarırken, başlığını da buradan alır. O, buz gibi bir gecede, caddede incecik kıyafetleriyle durur ve yoldan geçenlerin ilgisini çekmeye çalışır. Yayalar, onun Tanrı tarafından gönderildiğini düşünürler. Çocuk, geceyi kralın sarayının kapısında uyuyarak geçirir, fakat soğuk havaya rağmen donmaz; hatta anlatıcı, onun o soğukta donmamasını şu şekilde açıklar; “*Zeki insanlar öyle kolay üşümezler ve daha çok soğuk olsun isterler.*”¹⁰⁹ Çünkü Walser’in soğuğu yoğun bir biçimde sevdiği göz önüne alınırsa, alıntı hem Deha’nın farklı bir kişilik olduğunu hem de Walser ile benzerlik taşıdığını gösterir. Anlatıcı ve Walser arasında ortak bir nokta olduğu kanısına varılabilir. Yine bu ve benzeri ifadelerle bakıldığında, Walser, öykülerinde kahramanlarını sıradan kişilerden seçmez. Onlar şu ya da bu şekilde kendinden izler taşır. Bunlar, özellikle kış mevsimi ile ilintili olan izlerdir. Zaten yapının genelinde öykülerdeki kişiler, kışa ve soğuğa âşıktır. Tıpkı Walser gibi.

Anlatıcı, ertesi sabah ise kıyafetlerini giymiş hazır bir şekilde kralın kızına haber verir. Prenses onu huzuruna kabul eder ve sorar; “*Ne istiyorsun?*” Kaba adam; “*Yemek*” diye karşılık verir. Asıl dikkat çeken cevabı ise yemeğin nasıl olacağını söylemesidir. Her şeyin gümüş kâselerde, kristal bardaklarda ve altın tabaklarda sunulduğu, yanında porto şarabı ile enfes bir kahvaltı ister. Deha, bütün bunları dile getirirken bıyık altından gülümser. Dost canlısı olan kraliçe, pek de ciddi kıyafetler içerisinde olmayan deha ile yemek yer. Deha, mutsuzluktan darmadağın olmuş hayatında ilk defa bu kadar mutludur. Sonra tekrar sokaklara dönen deha yine, caddelerin hükümdarı konumuna

¹⁰⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 38.

geri döner ve o nereden geldiğini ve nereye gittiğini bilmeyen huysuz bir deha olarak değerlendirilir.

Bir gün yine böyle bir durumdayken aklına dâhice bir fikir gelir. Böyle dâhiyane fikirler genellikle o dışarıdayken aklına gelir. Karda kendine küçük bir dünya oluşturmak ister. Donmuş karların altında, iftiralardan uzak bir dünya yaratır kendine. Bunun sıkıcı hatıralardan uzak bir dünya olduğunu düşünür. Bu fikri ise kendini yeniden acıkmış hissedene kadar devam edebilir sadece. Bu ifadelerden hareketle, Walser'in çok da iyi olmayan maddi durumuna göndermede bulunur. O, kendisini yokluk çektiği dış dünyaya kapatmak ister. Ve kendi iç dünyasında, iftiralardan uzakta yaşamını devam ettirmek ister, ancak bu isteği temel ihtiyaçları dolayısıyla yarım kalır. Oradan geçen insanlar onu bulur, sözde deha ağlar, sızlar, hayıflanır. Kendi iç dünyasından çıkmak zorunda kaldığı için mutsuzdur. İnsanlar ona yardım edebilmek için uğraşırlar fakat sözde dehayı bir türlü ikna edemezler. Öykülerinin kahramanlarını sıradan insanlardan seçmediğini söylediğimiz Walser, bunun örneğini, *Deha* isimli öyküsünde de göstermiştir. Öykünün başkışisi olan sözde dehaya soğuk iyi gelir. Kendisini karların altında, dış dünyaya kapattığında daha huzurlu olduğunu söyleyen anlatıcı, bu özelliği bakımından Walser ile benzer özellikler sergiler. Hastalığından dolayı, hayatının uzun yıllarını kliniklerde geçirmek zorunda kalan Walser de kendisini doğa ile avutmuş ve onun soğuşunda huzur bulmuştur. Kliniklerde mecburen dış dünyaya kapalı olmak zorunda kalan Walser, kendisini yazarak rahatlatmış ve yazılarında huzur bulduğu tek tesellisinin doğa olduğunu çok kez vurgulamıştır.

Aslında, Walser bu öyküsünde de olduğu gibi kendisine yakın duran figürler seçer. Yapıttaki diğer öykülerine bakıldığında da bunu kolaylıkla fark edebiliriz. Onlar sanki öykülerin birer kişisi değil de Walser'in bizzat kendisini ifade eden kişiler olarak görülürler.

2.3.3. Zavallı, Küçük Genç

“*Zavallı, Küçük Genç*” adındaki bu öykünün başkışisi başlığa uygun bir şekilde seçilmiş zavallı, küçük bir gençtir.

Öykü “*Şairim beni dilenmeye gönderdi.*”¹¹⁰ cümlesiyle başlar. Burada şair onun iç sesi olarak değerlendirilebilir. Çünkü bahsi geçen şair, öykünün devamında onu metin boyunca yönlendirir. Şair, onun okur topluluğunu etkilemeyi ve bu taraftar topluluğunda merhamet duygusunu uyandırmayı amaçlar. Hatta onlarda bu merhamet duygusunu uyandırmak için, şairi/iç sesi onu olabilecek en kötü durumda okur topluluğuna gönderir; “*Onun okur kitlesi ve taraftar çevresini etkilemek ve merhamete getirmek için o beni mümkün olabildiği kadar kötü bir şekilde gönderdi.*”¹¹¹ Yukarıdaki alıntıdan hareketle, anlatıcının yazma eylemi ile ilgili sıkıntıları olduğunu çıkarabiliriz. Yazdıklarının yeterince ilgi görmediğinden ve okunmadığından yakınan Walser de öykünün anlatıcısıyla aynı düşünceleri paylaşır. O, yazar fakat yazdıkları ilgi görmez ve okunmaz. Hatta yazdığı birçok şey, olmadığı ve düzeltilmesi gerektiği öne sürülerek yayınevlerinden de geri döner. Öyküde ise anlatıcı, okurunda merhamet duygusunu uyandırmak için uğraşır. Bu uğraşının nedeni, yeterince okunmadığını düşünmesidir.

Hava şartları da onun, insanlarda merhamet duygusu uyandırması için gerekli ortamı sağlar. O, soğuktan evlerin köşelerinde büzülür/kıvrılır. Yani havanın soğuk olması onun için bir avantajdır, çünkü insanlar soğuk havada, bir köşede kıvrılmış olan bir kişiye daha çok üzürlüler, böylece o, onlarda daha çok acıma duygusu uyandırmış olur.

Bu donukluğun içerisinde onu, sanki etrafı renkli camlarla çevrelenmiş gibi bir şeyler aydınlatmaktadır. Şair bu anda, daha iyiyi/güzeli yapamayacağını anlayınca kalemini titreyen ellerinden bırakır. Çünkü sonuç artık ona ölümü dikte ettirmeye gidiyordur. Yani bundan sonra yazacakları güzel olan değil, kötü olan şeylerdir.

Anlatıcı öyküyü sonlandırırken dikkat çekici şu ifadeye de yer verir; “*Gün doğmuş olduğunda birisi beni burada bulacak zira şimdi gece.*”¹¹² Anlatıcının bu cümleyle anlatmak istediği şey, belki de yazdıklarının değerinin bir gün anlaşılacak olması ama o gün onun çoktan donarak ölmüş olacağıdır. Yaşadığı zamanlarda yeterli ilgiyi görmeyen Walser de ölümünden sonra daha çok ilgi çeken bir yazar olmuştur. Bu bağlamda başkişi ile Walser aynı kaderi paylaşır. Her ikisi de yazarlıkları döneminde gerekli ilgiyi görememişlerdir.

¹¹⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 41.

¹¹¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 41.

¹¹² Gigerl, Knüsel, Sorg, 42.

2.3.4. Kış

Walser'in kış mevsimine karşı duyduğu özel sempatinin açıkça gözler önüne serildiği öykülerinden birisi olan *Kış* isimli öyküde birden fazla anlatıcı olduğunu söylemek olanaklıdır. Öykünün başında o anlatıcı yer alırken, son paragraflarda ben anlatıcının yer aldığı görülür; “*Daha sonra aileler şu cümleler ile çocuklara hediyelerini gösterirler; önceden olduğun gibi dürüst ol. Onları öperler ve akabinde de çocuklar ebeyvlerini öper ve belki de hepsi birbirini, (...) İçeri girdim, kahve ve pasta sipariş ettim, yedim, içtim ve yokuşu tırmanırken bir sigara yaktım.*”¹¹³ Genel anlamda, o anlatıcı, karakterlere ve olaylara daha objektif bir tutumla yaklaşır. Yani daha tarafsız bir tavır sergiler. Buna rağmen ben anlatıcıda ise yanlı bir tutum görülür. Bu şekilde okur, anlatıcının ruh dünyasına tanık olur. Ben anlatıcı ile verilen bölümlerde, anlatıcı kendisini olaylara dâhil eder. Yukarıdaki alıntı da ben anlatıcının olayların içinde yer aldığını açıkça gösterir. Hatta bir hayal de ben anlatıcı tarafından aktarılır; “*Geçenlerde ince şeffaf bir pencere camı gibi yuvarlak ve düz bir zeminde kendimi uçarken, camdan dalgalar gibi gidip gelirken hayal ettim.*”¹¹⁴ Anlatıcı, kışa dair izlenimlerini aktarırken hayallerini de dile getirir.

Anlatıcıya göre, kış mevsimi geldiği anda artık sisler çoğalmaya başlar. İnsanlarda istemsiz bir titreme hali vuku bulur. “*Nadiren de olsa güneş, huzuruyla bizleri onurlandırır. Böyle bir durumda insan kendini, adeta güzel bir kadının saflığı kadar bağlılanmış hisseder.*”¹¹⁵

Soğuk kendini iyiden iyiye göstermeye başlar artık. Tüm odalar ısınır, paltolarla küsülür. Anlatıcı derinin ve terliğin önem kazandığını, ateşin cazip hale geldiğini ve ılığın rağbet görmeye başladığını da vurgular.

Uzun uzun geceleri, kısacık gündüzleri, çorak kalmış ağaçları vardır kış mevsiminin. “*Kışın, uzun geceleri, kısa günleri ve çıplak ağaçları vardır. Yeşil yapraklar yoktur artık.*”¹¹⁶ Yemyeşil yapraklar yoktur ve bunun yerine donmuş denizler, göller vardır. Bu mevsimde, yetişkin insanlar bir masada oturup purolarını içerken, kart

¹¹³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 47.

¹¹⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 47.

¹¹⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 46.

¹¹⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 46.

oyunlar ve ciddi konuşmalar yaparlar, onlar böyle eylemlerden zevk alırken, minikler, düşen karlardan kartopu yapmaktan zevk alırlar.

Tüm aile üyeleri bu ağaçların etrafında toplanır, çocuklar ezberledikleri şiirleri okur, akabinde hediyeler verilir ve aileler birbirlerine sarılır, öpüşür, kucaklaşır. Anlatıcı, tüm duygularının özeti niteliğindeki şu ifadeye yer verir; “*Bak, kışın ortasında aşkın/sevginin nasıl parladığını gör. Aydınlık gülümsüyor, sıcaklık parıldıyor, şefkat göz kırptıyor, ümit edilen iyilikler seni ışıkla karşılıyor.*”¹¹⁷ Alıntı, anlatıcının kış mevsimine olan bakışını vurgular.

Öykünün genelinde, kış mevsimi ile ilgili düşünceler yer alır ve buna dair çeşitli betimlemeler yapılır. Bu düşünceler ve betimlemeler o anlatıcı ile aktarılır; “*Kışın uzun geceler, kısa günler ve çorak ağaçlar vardır.*”¹¹⁸ Kışa dair bilgiler veren cümleler dile getiren anlatıcı, bu tarzı ile kış mevsimini tanıtmaya niyetinde olduğunu gösterir.

Öyküdeki anlatım durumunun kişisel olduğu anlatıcının, roman figürleriyle özdeşleşip, dünyayı ve hayatı onların gözüyle görüp, onların bakışıyla algılamasından çıkarılabilir. Bu durumun en dikkat çekici örneği ise; “*Yetişkinler daha çok puro içmekten, masada oturup kart oynamaktan ya da ciddi konuşmalar yapmaktan zevk alırken çocuklar için de kartopu oynamak bir eğlencedir.*”¹¹⁹ cümlesidir. Alıntıdan anlaşılacağı üzere, anlatıcı, yetişkinlerin ve çocukların nelerden hoşlanacağını aktararak durumları kendi bakış açısından değerlendirir. Bu durum da aktarıma kişisel bir özellik kazandırır.

Öykü olay örgüsü açısından değerlendirildiğinde belirli bir olay örgüsünün yer almadığı görülür. Yani düzenli, kronolojik bir sıra ya da sebep-sonuç ilişkisi içerisinde devam eden olaylar zinciri söz konusu değildir. Genel anlamda kış teması ele alınır ve bu mevsimin olumlu özellikleri çeşitli motifler üzerinden anlatılır. Soğuk, kar, Noel ise yapıtın başlıca motifleri arasında sayılabilir. Ayrıca çocuklar, aileler ve yetişkinler öyküde geçen figürler arasında yer alır. Anlatıcının ifade etmek istedikleri, öyküdeki bu figürler üzerinden okura aktarılır.

Zaman kavramını iki şekilde ele almak olanaklıdır; somut ve soyut zaman. Öyküde belirli bir gün, ay ve yıl verilmemesine karşın olayın dört mevsimden biri olan

¹¹⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 47.

¹¹⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 46.

¹¹⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 46.

kış mevsiminde geçtiği kesindir. Kış mevsimi, burada somut bir zaman dilimini nitelerken, öykünün son paragrafında geçen “*Geçenlerde ince şeffaf bir pencere camı gibi yuvarlak ve düz bir zeminde kendimi uçarken, camdan dalgalar gibi gidip gelirken hayal ettim.*”¹²⁰ cümlesi, soyut bir zamandan bahseder. Anlatıcı, bu alıntıda “*geçenlerde*” ifadesi ile aslında belli olmayan bir zaman dilimine işaret eder.

Öykü üslup bakımından ele alındığında ise anlatıcının son derece açık, sade ve anlaşılır bir dil kullandığı tespit edilir. Ancak buna rağmen yer yer süslü, sanatlı söylemleri de mevcuttur; “*Dilerim tüm koğuş ısınır ve paltolarla küsülür.*”¹²¹ Öyküden alıntıladığımız “*paltolarla küsmek*” ifadesi bahsettiğimiz görüşü kanıtlar. Bunun dışında “*al yanaklı elmalar*” gibi benzetmelerden de yararlanılmıştır.

Öykünün ana konusu kış mevsimi ve anlatıcının bu mevsime karşı duyduğu sempattir. Kışın, karın, soğğun ilk etapta olumsuz kavramlar olarak düşünülmesine rağmen onun bu konuya daha ılımlı ve sevgi dolu yaklaşması bu mevsime olan olumlu bakış açısının kanıtıdır. Anlatıcı betimleme yaptığı kesitlerle de bunu yeterince açık bir şekilde ifade eder. Anlatıcı, öyküyü bitirirken “*Her defasında baharın kışı takip etmesi ne kadar da güzeldir.*”¹²² şeklinde ifade kullanır. O, kış mevsiminin habercisi olduğundan baharı da sever. Bu da kışa duyduğu sevgiyi belirler.

2.3.5. Doğa

Anlatıcı, “*Doğa*” adlı bu öyküye ikinci sınıfa giden bir öğrenci için doğayı betimlemenin zor olduğuna gönderme yaparak başlar; “*Özellikle ikinci sınıfa giden bir öğrenci için, doğayı betimlemek çok zordur.*”¹²³ Ona göre doğa, muğlak olan, soyut ve sonsuz bir şeydir. Anlatıcı, doğayı araştırmaya devam etmesine ve tüm zorluklarına rağmen yine de onu sevdiğini vurgular; “*Zorluklarla pençeleşmek zorunda olsam da doğayı seviyorum.*”¹²⁴ Zorluklarla mücadele etmek bile onun bu sevgisine engel olamaz.

Ben anlatıcı ile ele alınan öyküde, anlatıcı ve öğrenci olan kardeşi, Noel’den iki hafta kadar önce, bir kış vaktinde, dağa gezintiyeye çıkarlar. Anlatıcı, bu gezintide doğayı

¹²⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 47.

¹²¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 46.

¹²² Gigerl, Knüsel, Sorg, 48.

¹²³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 54.

¹²⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 54.

şu şekilde betimler; “*Dağ tıpkı bir atletin omuzları gibi oldukça geniştir. Sanki bir el onu özenle serpiştirmiş gibi karlarla kaplıdır. (...) Hava sisli ve güneşlidir. Mavi gökyüzü, yavaş ve kolay bir şekilde aşağıya bakar.*”¹²⁵ Anlatıcının bu ifadeleri onun ayrıntılı bir doğa betimlemesi yaptığını açıkça gösterir. Kardeşi ile bir bankın üzerinde oturup, hayali bir gezinti yaptığını anlatır okura. Hatta ona göre bu manzara, dünya üzerindeki en mükemmel ve en özgür/bedava olan manzaradır. İnsan, bu manzaraya bakarken, bakışları derinlere dalar ve kırları, çimenleri ve dağların yamaçlarını görür. Anlatıcı bu aktarımıyla, doğada adeta kaybolduğunu hissettirir.

Doğayı betimlemeye devam eden anlatıcı, sözlerini sisle sürdürür. Sis, dere yatağına gizliden gizliye sokulmuştur, ormanlar hayallere dalmıştır ve şehrin çatıları belli belirsiz bir şekilde parlamaktadır. Anlatıcı, doğayı bu kadar ayrıntılı bir şekilde betimlemesine rağmen hala yeterli sözleri bulamadığından yakını; “*Kelimeleri bulamıyorum. Çok az konuşuyoruz.*”¹²⁶ Bu cümleden anlatıcının aslında ne kadar doğa aşığı biri olduğunu çıkarmak olanaklıdır. Walser’in diğer öykülerinde de anlatıcılar, birçok kez, doğayı anlatmak için yeterli kelimeleri bulamadıklarından dert yanmışlardır. Çünkü Walser anlatıcıları, doğayı değerli ve mükemmel gördükleri için onlara göre, bu muhteşem güzelliğin karşısında kelimeler bile kifayetsiz kalmaktadır.

Anlatıcı, daha sonra kardeşiyle girdiği diyaloglardan bahsetmeye başlar, özellikle de sanattan konuşurlar; “*Kardeşim, resim yapar, şiir yazar, şarkı söyler, piyano çalar ve beden eğitimi ile ilgilenir. O, çok çok yetenekli birisidir. (...) O, orkestra şefi olmak ister, (...)*”¹²⁷

Sanatsever bir kardeşi olduğunu aktaran anlatıcı, bu kısa konuşmasından sonra tekrar doğaya döner. Yine betimlemelerle anlatımına devam eden anlatıcı, çamların tepesinde karların parıldadığını ve bu görüntünün tıpkı asil ve zarif kadınlara benzediğini vurgular; “*Kar çam ağaçlarının tepelerinden parıldıyordu. Biz, çamların mükemmel bir görüntüsü olduğunu -tıpkı soylu bir kadın gibi- konuşmuştuk.*”¹²⁸ Anlatıcı, zarif bir kadına benzettiği doğanın ayrıntılı bir şekilde aktarılışı bu öykünün sonunda şu satırları sıralar; “*Pazar sabahı, beyazlar üzerinde yapılan hayal gibi bir gezintidir. Açık mavi bir bankın üzerinde, sanat hakkında yapılan konuşmalar...*

¹²⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 54.

¹²⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 55.

¹²⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 55.

¹²⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 55.

etrafımı sarıyordu.”¹²⁹ Konusu bakımından tamamıyla doğayı ele alan bu öykü, Walser’in yoğun doğa sevgisini gözler önüne serer. Anlatıcının her bir ifadesinden rahatça anlaşılabilir bu sevgi, Walser’in nasıl bir doğa aşığı olduğunu okurun içine işler. Kişi ve olay örgüsü neredeyse yoktur buna rağmen öykü, sıkça tekrarlanan doğa betimlemeleri ile okura sunulur.

2.3.6. Tramvay Gezintisi

Tramvay Yolculuğu adlı öykü, şehir merkezinde geçmesi ile dikkat çeker. Çünkü öykü, diğer Walser öykülerinden bu noktada ayrılır. Ben anlatıcı ile aktarılan öyküde, anlatıcı ücretli bir askerdir. “(...) bir tramvaya biniyorum, (...) caddeden geçenleri nazik bir biçimde selamlıyorum.”¹³⁰ Anlatıcı, şehirde bir tramvaya biner ve yoldan geçenlere kibar bir şekilde selam verir.

Anlatıcı, insanları gözlemlemekten hoşlanır ve onlarla ilgili fikirler yürütür; “*Vaktiyle bir tramvayda, bir çift güvercine benzeyen, ince ve zarif ayakkabılar giymiş bir kadının ayaklarını gördüm, akşam geçti, tiyatrodan geliyordu. (...) kürk içinde bir bayan, mazoşist bir tavırla tramvaya bindi ki ben bu tavrı küçük bir odada okumuştum, bu odada yıldızların ve kadınların üzerine yazılar yazıyordu bu benim için oldukça mükemmel bir meşguliyet oluyordu.*”¹³¹

Anlatıcı tramvaydan iner ve aktarma yapar. Aklından bir tramvay görevlisi olmayı geçirir; “*İstasyona vardık, aktarma yaptım. Beni 8 numara taşımaya devam etti. Bir keresinde birisi bana tramvay görevlisi olmamı tavsiye etti böylelikle ben de her gün bu türdeki kadınlara yardımcı olabilecektim.*”¹³²

Öykünün en çok dikkat çeken noktası, anlatıcının dile getirdiği son cümledir; “(...) *bu deneme bitti, tabi ilk değil son da olmayacak.*”¹³³ Anlatıcının bu düşüncelerinden öykünün bir hayal ürünü olduğunu çıkarmak olanaklıdır. Aslında anlatıcı, okura bu yazının bu kadar yeterli olduğunu, bunun ne ilk ne de bir son olacağını söyler. Walser’in bu anlatıcısı diğer anlatıcılarından farklı olarak bir şehir tablosu çizer. Bu öykü, genelde doğa betimlemesi ile karşılaştığımız Walser

¹²⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 55.

¹³⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 71.

¹³¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 71.

¹³² Gigerl, Knüsel, Sorg, 71.

¹³³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 72.

öykülerinden farklı bir resim oluşturur. Bu farklı resmin de anlatıcı tarafından öykünün sonunda bir hayal ürünü olduğu ifade edilir.

2.3.7. Kar Çıngırağı

Kar Çıngırağı adlı öykü, ben anlatıcının; “*Görkemli el yazmaları, çekmecemde yola çıkmaya hazır. Başlıklar da hazır, paketlenip gönderilecek ambalaj kâğıtları da.*”¹³⁴ ifadesiyle başlar.

Öykü bir köyde geçer. Bir taşra öğretmenin çocuklara ders verdiğini anlatan anlatıcı, Alman yazar Jean Paul’e (1763-1825) ait olan “*Leben des vergnügten Schulmeisterlein Maria Wutz in Auenthal*” adlı yapıttan bahseder. Söz konusu yapıtta, bir taşra öğretmeni ve papazın hayatı anlatılır.

Anlatıcı, öyküyü aktarırken asıl konuya geçmek istediğini ifade eder; “*Asıl konu yeniden bahar izleri başlıyor.*”¹³⁵ Daha sonra da baharın geldiğini vurgulayan anlatıcı, her yerde bahar şiirlerinin söylenmeye başladığına değinir. Tüm bu bahar güzelliklerinden bahsederken, bir bahçede, köylü bir kadının arabasında bulunan kar çıngırağı gözüne çarpar. Ardından tekrar baharı betimlemeye başlar; “*Doğa ve üzerimizdeki gökyüzü her şeyden önce herhangi bir farkı olmaksızın alışılan bir politika gütmüyor ve baharın getirdiği özellikler, asla eski ve bozuk değil, aksine taze ve tat veren bir biçimde.*”¹³⁶ Anlatıcı, baharın tazeliğini açıkça okura sunar ve bu tazeliği hissettirmede de başarılı olur.

Anlatıcının okurla konuşuyormuş hissini veren şu ifadeleri oldukça dikkat çekicidir; “*(...) Kar Çıngırağı siz neden bahsediyorsunuz?*”¹³⁷ Kar çıngırağından söz eden anlatıcı, bu noktada okurla konuşma/dialog kurma tarzında bir tutum sergiler.

Anlatıcı aşağıdaki alıntıda görüldüğü gibi baharı ve kışı karşılaştırır; “*Onlar kıştan ve bahardan bahsediyorlar, geçmişten, cesur, yeni şeylerden ise neşeli bir biçimde konuşuyorlar. Soğuktan ve sıcaklardan da bahsediyorlar. Kardan, aynı zamanda yeşilden ve filizlenen büyümeden söz ediyorlar. Artık gölgede ve yükseklerde*

¹³⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 78.

¹³⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 78.

¹³⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 79.

¹³⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 79.

oldukça çok kar var ama güneşte çoktan erimişlerdir.”¹³⁸ Anlatıcı, baharı ve kışı detaylı bir biçimde anlatır. Bu anlatımda çoğunlukla kıyaslamaya başvurur.

Kar çingırağı soğuğu ve karı anımsatırken ılık hava, yeşillik, güneş ve yeni olanı anımsatır. Ayrıca bunların yanı sıra Pamuk Prenses ve Yedi Cüceleri de hatırlatır.

Öykünün sonunda yer alan “*Sabır gülleri getirir.*”¹³⁹ ifadesi, sabredildiği takdirde, sonunda güzel şeylerin bizi beklediğini anlatır. Karşılaşılan güçlüklerle ancak sabredilerek başa çıkılabileceğine göndermede bulunur. Öyküde ise bunun anlamı, soğğun, karın, kışın ardından baharın, yeşilliğin, ferahlığın doğacak olması şeklinde açıklanabilir.

Walser’e göre aslında bu soğuk, kar, kış hiçbir zaman zorluk olmamıştır. Hatta o, bu mevsimi tüm olumsuzluklarına rağmen sevmektedir. Öyküde belki de ilk defa kış mevsiminin bu olumsuz özellikleri güçlük olarak değerlendirilmiştir. Bu bakımdan öykü, diğer Walser öykülerinden farklı bir nitelik taşır. Karın/kışın her zaman mükemmel bir doğa olayı olduğunu özellikle vurgulayan Walser öyküleri, bu bağlamda bu öyküden farklı bir yolda ilerler. Çünkü bu öyküde kara/kışa yüklenen anlam, baharın gelmesi ve doğanın güzelleşmesi ile önem kazanır.

2.3.8. Güz

Anlatıcı, *Güz* adlı öyküye başlarken tüm yaprakların sonbaharın gelmesiyle döküldüğünü dillendirir. Sonbaharı tanıtan anlatıcı, sonbaharın ona iyi geldiğini vurgularken seçtiği cümleler ilginçtir; “*Kendimi, sessizlikte düzeltmeye ihtiyacım var. Son defasında bir not aldım. Perişan, zavallı bir şekilde bu konuda biraz kuruntuya kapıldım ama onu değiştiremiyorum.*”¹⁴⁰ Anlatıcının bu cümleleri, öykünün yazarı Walser’e ve onun hastalığına göndermede bulunur. Çünkü anlatıcının sonbaharı anlatırken araya bu tür cümleler sokması onun zihnindeki dikkat dağınıklığını gösterir ve bu dikkat dağınıklığı aslında Walser’e bir örnek oluşturur. Çünkü öykünün içerisinde tutarsızlığa neden olan bu ifadelerin sonbaharla ilgisi olmadığı gibi öyküden tamamen bağımsız bir şekilde burada yer alması da dikkat çekicidir. Anlatıcının bu durumu Walser’in bir şeye adapte olmakta zorluk çektiği düşüncesini hatırlatır. “*Bu adaptasyon*

¹³⁸ Gigerl, Knüsel, Sorg, 79.

¹³⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 79.

¹⁴⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 88.

bozukluğu onun diline de yansır. Zihnini toplayamaz ve yaşadığı dikkat eksikliği dilinde düzensiz ve kopuk ifadelerle kendisini gösterir. Onda görülen bu motivasyon bozukluğu yapıtlarındaki anlatım biçiminde somutlaşır. Duru bir anlatımın aksine anlatımda zikzaklar ve paradokslar söz konusudur. Konudan konuya atlama, bağlantısız ifadeler onun eksik motivasyonunun dildeki göstergeleri olarak değerlendirilebilir.”¹⁴¹

Anlatıcının anlatım biçimi bizi sık sık Walser’e yönlendirir. Sonbahar ile ilgisi olmayan bir durumu dile getirdikten sonra anlatıcı, öyküye sonbahar betimlemeleriyle devam eder, bu mevsimde havanın daha ferah olduğunu, insanın yeryüzüne baktığında tek seferde farklı birçok şey görebildiğini aktarır; “(...), *gündüzler ıslıl ıslıl görkemli bir şekilde parlarken geceler ise tam tersine oldukça soğuk ve sevimsizdir. Yine de geç saatlere kadar gezintilere çıkarız.*”¹⁴² Sonbahardan kısaca bahsettikten sonra anlatıcı, yakında kışın gelip karların tekrar uçuşacağını da dile getirir. Olumsuz koşullarına rağmen kışa da sempati duyduğunu aktarır; “*Soğuk ve ıslak ayaklarla bata çıka yürümek hoş olmasa da, karı da seviyorum.*”¹⁴³ Anlatıda görülen soğuk ve ıslak ayakların karda bata çıka yürümesi kış mevsiminin her ne kadar olumsuz bir tarafı gibi görünse de anlatıcı, buna rağmen bu mevsimi sevdiğini anlatır. Burada anlatıcı ile Walser’in benzer bir noktası dikkat çeker. Walser kışa olan hayranlığını yarattığı figürlerine de yasıttır. Ancak bu seçimin bilinçli mi yoksa tamamen tesadüf mü olduğu Walser tarafından hiç açıklanmamıştır. Carl Seelig ile yaptığı yürüyüşlerden birinde; şiddetli yağmura rağmen yine de yürümeyi tercih eden Walser, havanın olumsuz koşullarının onu etkilemediğini vurgular. Seelig bu durumu şu ifadelerle dile getirir; “*Robert, elinde şemsiye ile paltosuz bir şekilde orada ayakta duruyordu. (...) Yağmur gittikçe hızını artırıyordu, otomobilli biri durdu ve bizi götürmek için arabaya davet etti. Kibarca teşekkür ettik. Robert: ‘Ben böyle bir şeyi hiç yaşamadım.’ Ama yürüyüş yapmak insana arabayla gitmekten daha iyi gelir. Eğer bu tembellik aynı tempoda böyle devam ederse, yakında insan artık ayağa da ihtiyaç duymayacak.*”¹⁴⁴ Walser’in tüm kötü hava şartlarına rağmen yürümeyi tercih etmesi, onun bu şartlarla ilgilenmediğini gösterir.

¹⁴¹ Şahin, 34.

¹⁴² Gigerl, Knüsel, Sorg, 88.

¹⁴³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 88.

¹⁴⁴ Seelig, 100.

Anlatıcı, kışa hayranlığını ifade ederken, evlerinde sıcak bir odası bile olmayan, fakir çocuklardan da bahseder, bunun ne kadar kötü bir durum olduğunu aktarır ve “*Fakir olsaydım eğer hiçbir görev yapmak istemezdim, ölmek isterdim, inadına ölürdüm.*”¹⁴⁵ Anlatıcının bu cümleleri, öyküde yine Walser’in kendi hayatının devreye girdiğini gösterir niteliktedir. Çünkü onun kendi hayatının da fakirlik içerisinde geçmiş olduğu düşünülürse anlatıcı ile Walser’in tekrar benzeştiği bir nokta olduğu söylenilebilir. Walser’in bu durumu, yazmış olduğu öykülerde yarattığı figürlerine ve anlatıcılarına da yansımıştır.

Anlatıcı, kışı betimlemeye devam eder. Mevsimler değiştikçe, doğanın da değiştiğini dile getiren anlatıcı, insanların giysilerinin değiştiği gibi, doğanın da sürekli renklerinin değiştiğini ve bu değişimin onu mükemmelleştirdiğini ifade eder; “*Renkler ne güzel değişiyor, giysiler değişiyor, maskeler takıp çıkarılıyor. Bu mükemmel bir şey.*”¹⁴⁶ Hatta doğanın bu mükemmeliyeti karşısında; “*eğer bir ressam olsaydım son derece coşkulu bir sonbahar ressamı olurum, sonra renklerimin bana kâfi gelmeyeceğinden korkardım.*” der. Anlatıcı, bu güzelliğin karşısında yetersiz kalmaktan korkarak, aslında bu güzelliği yüceleştirir. Anlatıcı, yine benzer ifadelerle kışa duyduğu ilgisini anlatır. Yakında tekrar kışın gelmesine ve kar tanelerinin uçuşmasına mutlu olur. O, her şeyin ve her yerin yeniden beyaza bürüneceğini, renklerin kaybolacağını ve yeryüzüne tek rengin -beyaz- hâkim olacağını düşünür; “*Tek rengi, monotonluğu seviyorum. Kar da tek renkli bir şarkıdır.*”¹⁴⁷ İfade edilen bu cümle, bu yöndeki düşüncelerimizi destekler niteliktedir.

Kendince renklere anlam yükleyen anlatıcı, sonbaharın renklerinin de ateşli renkler olduğunu ve sanki bir çılgılığı andırdığını ifade eder. Bu öyküde sonbahar renkleri için kullandığı ve çılgılık anlamına gelen “*geschrei*” sözcüğünü aynı şekilde *Mikrogramm*’larında kış mevsiminin rengi olan beyaz için kullanmıştır; “*Beyaz, bir çılgıktır.*”¹⁴⁸ Bu bağlamda Walser anlatıcıları aynı kelimeye metne göre farklı anlamlar yüklerler. Bu farklılığın nedeni ise anlatıcılarının/Walser’in iç dünyalarında yaşadığı değişiklikler olarak da nitelendirilebilir.

¹⁴⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 88.

¹⁴⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 88.

¹⁴⁷ Gigerl, Knüsel, Sorg, 89.

¹⁴⁸ Bernhard Echte – Werner Morlang, *Robert Walser Mikrogramme*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 2011, 68

Öykü, düzenli bir şekilde akıp giderken araya giren bir cümle yine akışı bozar. Kış mevsiminden bahsederken birden dile getirdiği; *“Asla bir tüccar olmayacağım, bunu hissediyorum. Keşke ailem beni bir tüccarın yanına vermeseydi.”*¹⁴⁹ Cümlesi anlatımı ve anlam bütünlüğünü bozmuştur. Bu durum da Walser’in adaptasyon bozukluğu ile ilişkilendirilebilir. Konu bütünlüğünün olmayışı da bu durumun göstergesidir.

Anlatıcı öykü içerisinde okura şu ifadelerle seslenir; *“Sonbahardan yeterince konuştum mu? Kardan aklım karıştı. Bu -karla ilgili konuşmalar- çeyrek sömestr için verilen, bu karnede güzel bir not olacak.”*¹⁵⁰ Konu bütünlüğünü tekrar sağlamak üzere yine sonbahara dönen anlatıcı, bu konu hakkında artık yeterince konuştuğunu, kar hakkında da bir şeyler zırvaladığını ifade eder. Anlatıcının bu ifade şeklinde soru sorarak okura yönelişi söz konusudur. Bu yöneliş, doğal olarak öykünün anlatımına canlılık katar.

Anlatıcının öykünün sonunda kullandığı şu cümle anlamlandırmakta güçlük çekilecek bir nitelik taşır; *“Bize, notlar yerine elma verilmeliydi, ama bu şekilde de çok fazla elma dağıtılmak zorunda kalınırdı.”*¹⁵¹ Dilbilgisi bakımından oldukça karmaşık yapıların bir arada kullanıldığı bu cümle, anlam bakımından da -Walser’in ruh dünyasına uygun olarak- bir bütünlük taşımamaktadır. Zennube Şahin Yılmaz, bu durumu şöyle ifade eder; *“Doktoru Walser’in dili hakkında, ‘Onun içinde onu harekete geçiren ya da kıskırtan bir şey yaşıyordu...’ şeklinde bir açıklama yapar. Doktoruna göre onun farklı ve ani davranış şekilleri göstermesinin nedeni iç dünyasında yaşadığı değişken duygularıdır. İç dünyasındaki ani değişiklikler, onun yapıtlarındaki anlatıcılara yansımaktadır.”*¹⁵² Alıntı Walser anlatıcılarının/figürlerinin ruh dünyalarındaki değişkenliği somutlaştırır.

¹⁴⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 89

¹⁵⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 89

¹⁵¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 90

¹⁵² Şahin, 144, içinde; Mächler, 48.

2.4 NOEL METİNLERİ

2.4.1. Noel (I)

Noel (I) Noel zamanı her yerin kalın karla kaplı olduğunu dile getiren anlatıcı; “*Karsız bir Noel çekilmez olurdu.*”¹⁵³ şeklinde ifade ederek daha öykünün başında hem kara hem de Noel’e göndermede bulunur. Anlatıcı, kara verdiği değeri bu ifade ile yeterince açık bir şekilde dillendirir. O, Noel gecelerinin kar ile bir anlam kazandığı, aksi halde Noel’in çekilmez bir gün olacağı düşüncesindedir.

Ben anlatıcı ile kaleme alınan öyküde anlatıcı, Noel günü öğleden sonra evinin kapısının önünde acınacak bir şekilde tiz sesler duyduğunu anlatır, daha sonra yanlarına gelen bir anne çocuklara küçük hediyeler verir. Akşam olduğunda ise onu arayarak Noel için hazırlanmış odaya çağırır. Anlatıcının ifadesine göre buraya gittiğinde içinde sebepsiz yere bir korku vardır. Sonra anne tekrar yanlarına gelir ve oturur. Anlatıcı bu noktada anne ile ilgili olarak buna ihtiyacım vardı, ondan güzel şeyler duymaya gerçekten ihtiyacım vardı şeklinde ifadeler kullanır; “*Anne geldi ve bizimle oturdu. Buna ihtiyacım vardı, onun sevgisini söylemesine, (...) O, bunu farketti ve beni öptü. İnanılmaz şekilde keyifli ve mutluydum, (...) ona sokuldum ve yaşlı gözlerle gözlerine baktım. Konuştum ama alçak bir sesle. Mutluydum, (...)*”¹⁵⁴ Ama bu güzel şeyleri duymaya, işitsel olarak, yani onun dudaklarından değil de fiziksel olarak görmeye ihtiyacı vardır. Anne ona sarılır, öper ve bağrına basar. Güzel bir şekilde şaraplar içilir, öyküler anlatılır, konuşmalar yapılır ve böylelikle Noel gecesini bu eğlenceli saatlerle, saat on ikiyi vurduğunda son bulur.

Anlatıcı, öykünün sonunda bunun bir kurmaca olduğuna da yer verir. Öyküye başlarken; “*Bu kötü bir kompozisyon olacak; zira böyle tatlı bir şey hakkında sadece kötü şeyler yazılabilir.*”¹⁵⁵ der ve öyküyü sonlandırırken kullandığı ifadeler “*Değil mi? Hepsi kötü yazılmamış mı? En azından ben daha önceden söylemiştim ve böylece itham beni çok da şaşırtmayacak.*”¹⁵⁶ onun her iki yerde de aynı şeyi anlattığını gösterir. Yine bu cümleler aslında Walser’in yazma eylemine karşı olan önyargısının da bir kanıtıdır.

¹⁵³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 112.

¹⁵⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 113.

¹⁵⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 112.

¹⁵⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 113

Anlatıcı aracılığıyla verilen bu mesaj zaten onun bu öyküyü yazamayacağına dair nitelik taşır. Anlatıcının, kötü bir şeyler yazacağını dile getirmesi aslında bunun sonucunun da kötü olacağına haber vermesi olarak ifade edilebilir. Yani anlatıcı, bu konuda okuru önceden bilgilendirir. Çünkü anlatıcı da ifadesinde belirttiği gibi bu duruma şaşırmamıştır. Bu kendisinin de az çok önceden beklediği bir durumdur.

Öyküde anlatılan hayat Walser'in yaşamak istediği hayat olarak nitelendirilebilir. Çünkü Walser hep mutsuz bir kişi tablosu çizer; *“O, çocukluğundan itibaren sempati, sevgi ve dayanışma gibi duygulardan eksik büyür. İnsanlarla sağlam bir ilişki kuramaz. Okulunda oldukça başarılı bir öğrenci olan Walser, ailenin ekonomik durumu iyi olmadığı ve 16 yaşındayken annesi öldüğü için eğitimine devam edemez ve bir bankada çalışmaya başlar. Ailevi problemler onun çocukluğundan başlayarak bütün hayatını etkiler. Bütün bu durumlar bir araya gelerek onun ruhsal dünyasında birikir.”*¹⁵⁷ *“Walser’in kötü bir çocukluk geçirmesi ve sevgi dolu bir ailede yetişip büyümemesi onda bazı duyuların eksik kalmasına neden olmuştur. Yuva sıcaklığını görmeyen Walser, kardeşlerinin profilini işlerken bu yuvasızlık ya da yurtsuzluk sorununu da işlemiştir.”*¹⁵⁸ Alıntıda da görüldüğü gibi Walser’in ruhsal dünyasında biriken tüm olumsuzlukların aslında onun öykülerinin ortaya çıkışının bir sebebi olarak değerlendirilebilir. Ya da en azından onun öykülerinin kaynağının kendi iç dünyası olduğu savunulabilir. Nitekim bu durum, onun bütün öykülerinde somutlaşmıştır.

2.4.2. Noel (II)

Noel'in yaklaşmasını konu edinen öykü, ben anlatıcı ile kaleme alınmıştır ve anlatıcının ilk cümlesi diğer öykülerinde de olduğu gibi Walser'in karakterinden izler taşır; *“Şehrimiz özellikle çok güzeldir, çünkü yakınlarında ağaçlandırılmış bir orman uzanır.”*¹⁵⁹ Şehrin güzelliğini ormanlık bir dağ ile yakın olmasına bağlayan anlatıcı, öyküye başlarken doğa sevgisini açık ve net bir şekilde yansıtmıştır. Ormanda gezintiye çıkan anlatıcı, benzetmelerden de yararlanarak ormanın siyahımsı yüzüne ve balta

¹⁵⁷ Şahin, 17.

¹⁵⁸ Şahin, 42.

¹⁵⁹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 124.

girmemiş, henüz bozulmamış olmasına değinir; “*Siyah yüzü ve sakallarıyla ne kadar da doğal görünüyor.*”¹⁶⁰

Yaşadığı şehri ayrıntılı bir biçimde betimleyen anlatıcı, buranın doğa ile iç içe olmasından büyük mutluluk duyar. Noel’in yaklaşmasından dolayı oldukça mutlu olan anlatıcı, Noel’in onun için ne kadar önemli olduğuna değinir; “*Şimdi yakında içerisinde Noel’in olması gerektiği bu dualar, içerisindeki tüm karakterlerin, kendine has tatlı, zor ve basit bir ağırlığın içine düştüğü, her gözün ve her Noel ağacının Noel mumlarını gördüğü yerde alışlagelen tüm dar ve geniş yollarda barışa ve güzel yerlere gittiği, iç huzura gittiği ve öyle koktuğu yerlerde, bu eski ama ebediyen güzel düşünce kendisini gösterecektir.*”¹⁶¹ Anlatıcı için doğa ne kadar önemliyse Noel de bir o kadar önemlidir. Hatta o, Noel’in doğa ile iç içe olduğunda anlam kazandığını düşünür.

Anlatıcı, Noel’den dolayı tüm vitrinlerin güzelleştirildiğini, kasap, fırın, sütçü gibi kişilerin de bu güzellik için çaba sarf ettiğini, aslında Noel için herkesin canla başla bir şeyler yapmaya çalıştığını aktarır; “*Tüm vitrinler çok şık nesnelere doludur. İnsanlar caddelerin önünde kasap, fırın, sütçü gibi kişileri görebilirler. Bütün dükkânlar parıldamaktadır, (...)*”¹⁶² Tüm dükkânlar ışıldamaktadır özellikle de çocuklar için olan oyuncakçı dükkânları. Ormandan şehre giden anlatıcı, tüm bu güzelliklerin bir Noel hazırlığı olduğunu vurgulayarak bu şekilde bundan duyduğu mutluluğu da ifade eder.

2.4.3. Tobler’in Evinde Noel

Tobler’in Evinde Noel adlı öykü, Walser’in *Yardımcı* romanından alınan bir kesittir. Anlatıcının sık sık betimlemelere yer verdiği bu öykü romandan alındığından kısa bir olay örgüsü söz konusudur.

Öyküde bir Noel kutlaması söz konusudur. Ancak bu Noel gecesi Walser’in Noel öykülerinin aksine daha sessiz, sakin geçer. Hâlbuki “*Tiefer Winter*” adlı yapıttaki diğer öykülere bakıldığında Noel geceleri daha neşeli, aile bağlarının sıkılaştığı, çocukların ve yetişkinlerin farklı farklı zevklerinin yaşandığı bir gece olarak betimlenirken bu öyküde sadece üç kişinin -Bay ve Bayan Tobler ve Yardımcı Joseph- bir odada bulunduğu sıradan bir geceymiş gibi anlatılır. Öyle ki gerekli önemin verilmediği düşünülen bu

¹⁶⁰ Gigerl, Knüsel, Sorg, 124.

¹⁶¹ Gigerl, Knüsel, Sorg, 125.

¹⁶² Gigerl, Knüsel, Sorg, 125.

gecenin ilerleyen saatlerinde evin daha çok bir kahvehaneye benzediği ve böyle bir günde iskambil kâğıtlarının, puroların, şarapların gecenin tüm törenselliğini alıp götürün birer öge olduğu düşünülmektedir.

Öyküde özellikle dikkat çeken noktalardan biri -anlatıcı, her ne kadar Noel gecesini böyle monoton bir şekilde ele alsada- anlatıcının kış mevsimi ve kar karşısındaki neredeyse hiç değişmeyen tutumudur. Yine kışa övgü dolu sözler sarf eden anlatıcı bu durumu büyük bir hayranlıkla okura sunar; “*Şuraya bakın! Her yer beyaza kesiyor, dünya bembeyaz oluyor. Tam zamanında, çünkü Noel’e böylesi yaraşır.*”¹⁶³ Neredeyse tüm dünyada her yerin beyaza büründüğünü söyleyen anlatıcı karın tam zamanında yağdığını ve Noel’e de inanılmaz yakıştığını savunur.

Kardan övgü dolu sözlerle bahseden anlatıcı, tüm ülkenin üzerine özenle serilmiş, adeta beyaz bir örtü olduğu anlatır; “*Noel sofraları da kurulmuştu, çünkü zaten bütün ülke, üzerine özenle bembeyaz bir örtü serilmiş Noel masalarını andırıyordu.*”¹⁶⁴ Ülkenin o gece için hazırlanmış Noel masalarını andırdığını ifade eder. Anlatıcının başka bir cümlesinde de neredeyse aynı düşünceler yer alır; “*Dışarıda öyle bir barış hüküm sürüyordu ki, insan bu dünyaya ait bütün dertlerin çözüldüğünü, halledildiğini ve huzur bulunduğunu düşünmekten alamıyordu kendini.*”¹⁶⁵ Anlatıcının bu ifadesi aslında Walser’in bu mevsimle ilgili bütün düşüncelerini özetler bir nitelik taşır. Dışarıda bulunan bu beyaz örtüyü barış olarak nitelendiren anlatıcı, insanın dünyaya dair tüm huzursuzluklarının istemsizce çözüldüğünü de ifade eder. Anlatıcı, karı öylesine yüceltir ki onu adeta barış ile eşdeğer tutar. Dışarıda kar varsa eğer ona göre tüm insanlık huzur içerisindedir ve bu dünyaya ait dertleri çözülmüş sayılmaktadır. Nitekim anlatıcının şu ifadesi bu düşüncelere bir örnektir; “*(...), ama ışıldayan kar beyazının aydınlığı ve parlaklığıyla ne boy ölçülebilir ki?*”¹⁶⁶ Bu cümle de karı yücelten bir değer taşır. Anlatıcıya göre parıltılı kar beyazının aydınlığına ve onun ışığına karşı gelebilecek hiçbir şey yoktur. Bunun üzerinde hiçbir şeyin olamayacağına dair düşüncesini okura böylece aktarır.

Kış ile ilgili bahsi geçen tüm ifadeleri güzelleştirerek okura aktaran anlatıcı, kışa dair her şeyin tatlı bir gösteri olduğunu vurgular ve kışın/karın eşsiz güzelliğini okur

¹⁶³ Gigerl, Knüsel, Sorg, 129.

¹⁶⁴ Gigerl, Knüsel, Sorg, 130.

¹⁶⁵ Gigerl, Knüsel, Sorg, 130.

¹⁶⁶ Gigerl, Knüsel, Sorg, 130.

karşısında bir kez daha dile getirir. Hatta karın doğanın en zarif ve en temiz giysisi olduğunu vurgular. Anlatıcı için çok ayrı bir yeri olan karın ve kışın Walser için de taşıdığı değer aynıdır. Bununla ilgili olarak Doktor Bayan Steiner şunları dile getirir; *“Onun doğum gününde yumuşak bir kar yağmaya başladı. Bayan Steiner, Walser’in kış, kar ve soğuk hakkında çok güzel şeyler yazdığını çocuklarına anlattı. Onlar da Bay Walser’in bugün doğum gününü kutladığı ve kışı çok sevdiği için karın yağdığını söylediler.”*¹⁶⁷

Walser’in Noel’e olan bu tutumu, anlatıcı ile aynı noktada buluşur. Her ikisi de Noel’de kar yağması gerektiğini düşünür ve Noel’e yükledikleri anlam, bu bağlamda benzeşir. Öyküde dikkat çeken nokta, diğer Walser öykülerinden farklı olarak Noel’in kuru bir gece olarak betimlenmesidir. Ancak bunun dışındaki diğer noktalar, kara ve kışa verdiği önem gibi neredeyse aynıdır.

---

¹⁶⁷ Seelig, 110.

SONUÇ

Robert Walser, günümüz yazın dünyasında oldukça dikkat çeken isimlerden birisidir. Son zamanlarda özellikle çalışılmak istenmesinin ardında onun ilginç yaşam öyküsünün ve hastalığının büyük bir payının olduğunu söylemek yanlış sayılmaz. Çünkü Walser hayatının büyük bir kısmını kliniklerde geçirmiş bir yazar olarak edebiyat bilimciler/araştırmacılar tarafından son dönemlerde oldukça incelenmiştir.

Walser'in yapıtlarında otobiyografik unsurlar ağır basar ve yapıtlarının bu özelliği ona otobiyografik açıdan yaklaşmayı olanaklı kılar. Yayınlanmış dört romanı ve çok sayıda öyküsü bulunan yazarın çoğu kahramanının kendi hayatından bir takım izler taşıdığını söylemek olanaklıdır. Bu yüzden onunla ilgili yapılan birçok çalışma da bu konu etrafında şekillenmiştir. Hatta romanlarında geçen çoğu unsurun -bunların başında *doğa* izleği gelmektedir- öykülerinde de yer alması bizim için şaşırtıcı olmamıştır.

Çoğunlukla *doğa* izleğinin yer aldığı öykülerinde hem anlatım hem de konu açısından benzerlikler söz konusudur. Tutarsız düşünce biçimi bazı öykülerinde olay örgüsü ile ilgisi bulunmayan, beklenmedik konu geçişlerine neden olur. Olaylar silsilesi devam ederken, araya bundan bağımsız bambaşka şeylerin girmesi hastalığının en açık göstergelerinden birisi olarak nitelendirilebilir. Çalışmamızda ele aldığımız "*Tiefer Winter*" yapıtında Walser'in kendine özgü ürettiği kelimeler oldukça yoğun bir biçimde görülür. Aslında bu kelimelerin her biri kendi başına bir anlam taşır. Fakat Walser, bu kelimeleri birleştirerek tek bir kelime haline getirir. Bunun arkasında hastalığının olması yüksek bir olasılık olarak değerlendirilebilir.

Çalışmamızda "*Robert Walser'de Doğa Betimlemeleri*" ve "*Robert Walser'de Kış Manzaraları*" olmak üzere iki ana başlık yer alır. Bizi bu başlıkları oluşturmaya götüren neden, incelenen öykülerin ağırlık noktalarıdır.

Birinci bölüm "*Robert Walser'de Doğa Betimlemeleri*" toplam on öyküden oluşur; (*İlk Şiir, Şiir, Karda Yuvaya Dönüş, Sabah Vakti, Pazar Sabahı, Bir Öğleden Sonra, Gezinti, Hoffmann'ın Anlatılarını Anımsama, Şehir, Dört Mevsim*) ve her bir öyküde *doğa* konusu mercek altına alınır. Öykülerinin ortak noktası doğada geçiyor olmaları ve ayrıntılı *doğa* betimlemeleri içermeleridir. Burada Walser'in vazgeçilmez unsuru olan *doğa* -her öyküsünde olduğu gibi- önemli bir konuma sahiptir.

İkinci bölüm “*Robert Walser’de Kış Manzaraları*” başlığı altında toplanmış ve üç alt başlıktan oluşmuştur. Bu bölümdeki öykülerde yine doğa söz konusudur. Ancak doğa bu kez kış manzarası ile verilmiştir/aktarılmıştır. Bu yüzden de bu alt başlıklar “*Kar Metinleri*”, “*Kış Metinleri*” ve “*Noel Metinleri*” olarak belirlenmiştir.

Kar Metinleri başlıklı öykülerde olay örgüsü kış mevsiminde geçer ve hep kar hâkimdir. Walser bu metinlerde karın güzelliğini betimlemek için oldukça çeşitli sıfatlar kullanmış ve hatta bu güzelliğin karşısında kelimelerin bile yetersiz kaldığını vurgulamıştır. Kış mevsiminin olmazsa olmazı kara verdiği bu denli önemi de hemen hemen her metninde vurgulamıştır.

Kış Metinleri ise sadece kış mevsiminde geçen öykülerden oluşur. Bu öykülerin ağırlık noktası serinlik, kış mevsimi ve buz gibi havalardır. Çoğu insan tarafından olumsuz özellikleri ile anımsanan bu mevsime Walser’in bakışının farklı olduğu açıktır. Tam bir kış aşığı olan Walser için bu mevsimin en olumsuz şartları bile içinde bir güzellik barındırır. Ona göre soğuktan ıslanmış ve donmuş ayakların hiçbir önemi yoktur ve esas ilgi çeken nokta, karın ve kışın büyüleyici güzelliğidir.

Noel Metinleri ise isminden de anlaşılacağı üzere Noel zamanını ele alan ve genelde mutlu, sıcak bir aile ortamında, aile üyeleriyle geçen öykülerdir. Aileler bu geceyi daha güzel bir hale getirebilmek için toplanır, birbirleriyle zaman geçirir, şarkılar ve şiirler okur, birbirlerine sarılıp, kucaklaşıp hediyeleşirler. Noel zamanının kar olmadan bir şey ifade etmediğini söyleyen Walser burada da kara verdiği değere vurgu yapar. O günün ve gecenin kar ile anlamlandırıldığını söyler. Walser’in Noel metinlerinde dikkat çeken bir diğer unsur da bu metinlerin genellikle mutlu aile tabloları çizmeleridir. Bunun sebebini ise onun özlemine çektiği düzenli ve mutlu bir aile hayatının olmayışına bağlayabiliriz.

Walser’in incelediğimiz öykülerinde konu çeşitliliğine rastlanmaz. Bu öyküler tekdüze bir konunun etrafında dönüp dururlar. Sürekli doğa/kar/kış gibi benzer konulara yer vermesi Walser’in tek bir odak noktası olduğunu gösterir. Çalışmamızın konusu bakımından kendini tekrar eden ifadelere düşmesini de onun bu dairesel konu seçimine bağlamak olanaklıdır.

Yapıt, zaman ve mekân açısından ele alındığında ise, mekânın tek -doğa- zamanın da değişken olduğu söylenebilir. Zaman açısından bakıldığında, figürün bir sabah

başlayan öyküsü akşam ile devam eder ve ardından da öğle vaktinde yaşadığı bir olayla sonlanabilir. Bu da öykülerini ana hatlarıyla konuda olduğu gibi zaman bakımından da tutarsız olduğunu gösterir. Geleceğe gidip tekrar geçmişten bir kesit aktarılması bu tutarsızlığa iyi bir örnek oluşturur.

Walser'in dili ise yalın fakat yine de anlaşılması güç bir yapıya sahiptir. Her ne kadar öyküleri açık, sade bir dille ifade edilmiş olsa da ruh halinin karmaşıklığından kaynaklı kelimeleri/cümleleri onu anlamamızda güçlük yaratabilir. Onun bu ruh halinin yapıtlarına yansması hastalığının bir sonucu olarak da görülebilir.

Walser'in anlatıcıları genel olarak ben ve o anlatıcıdır. Ancak öykülerinde çoğunlukla ben anlatıcının hâkim olmasını metinlerin daha çok otobiyografik unsurlar içermesiyle açıklayabiliriz. Walser, yarattığı anlatıcılar ile hem iç dünyasına hem de dışarıdaki dünyasına/sosyal/asosyal ortamına okuru tanık eder. Onun duyguları ve ruh dünyası anlatıcıları ile somutlaşır. Bu yüzden, anlatıcıları Walser'i tanıma açısından zengin bir veri sunar. Anlatıcıları Walser'in kişiliğinin somutlaştığı birer figür olarak değerlendirildiğinde, öykülerini incelerken önemli bilgiler sunar. Bu bilgiler ışığında, onu hem biyografisi ile hem de anlatıcıları ile tanıma fırsatı buluruz.

Walser'in kış öykülerine dair yaptığımız bu çalışma, hem öyküleri/anlatıcıları hem de yer yer başvurduğumuz biyografisi aracılığıyla onu tanıma anlamında bir işlev üstlenebilir. Öykülerinde ana hatlarıyla sunduğu doğa/kar/kış manzaraları onun kişilik özellikleri ile bağdaşır. “*Doğa/kar hayranı Walser*” imajı çizen öyküleri bu bağlamda önemlidir. Çalışmamızın hareket noktası olan doğa ve kar izleğinin Walser'de nasıl somutlaştığı ve ne anlama geldiği öyküleri ile verilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak Walser'de göze çarpan/dikkat çeken bu doğa ve kış sevgisine dair veriler tespit edilmesi ve bu sevginin öykülerinde bu kadar baskın/yoğun bir biçimde işlenmiş olmasının arka planı açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

Birincil Kaynak

Walser, Robert, *Tiefer Winter*, Insel Verlag, Frankfurt 2007.

İkincil Kaynaklar

Dellin, Martin Gregor, *Im Zeitalter Kafkas Essays*, Piper Verlag, München-Zürich 1979.

Demiralp, Oğuz, *İsviçreli Aylak*, Kitaplık 141. Sayı

Echte, Bernhard, Morlang, Werner, *Robert Walsers Schreibtisch privat zum Abschluss der sechsbändigen Mikrogramm-Ausgabe*, Besprechung von Dieter Borchmeyer aus "Die Zeit", 04/2001.

Groddeck, Wolfram -Sorg Reto-Utz,

Gutzen, Dieter, *Yazınbilime Giriş*, Çev. M. Rıdvan Tatlıcı-Şener Bağ, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Erzurum 1988.

Mächler, Robert, *Das Leben Robert Walsers – eine dokumentarische Biographie*, Suhrkamp Verlag, Hamburg 1976.

Michels, Volker, *Robert Walser Lektüre für Minuten – Gedanken aus seinen Büchern, Briefen und Mikrogrammen*, Suhrkamp Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main 1978.

Peter, Husterholz und Andreas, Solbach, *Schweizerische Literaturgeschichte – unter Mitarbeit von Claudia Brinker, Remy Charbon, Regula Fuchs, Doris Jakubec, Ricarda Liver, Beatrice Von Matt, Dominik Müller, Elsbethnpulver, Cla Riatsch, Beatrice Sandberg, Antonio Stauble, Stefan Bodo Würffel, Fred Zaugg*, Verlag J.B.Metzler, Stuttgart 2007.

Peter, -Wagner, Karl(Hrsg.), *Robert Walsers Ferne Nahe*, Neue Beiträge zur Forschung, Wilhelm Fink Verlag, München 2008.

Schäfer, Jörg (Hrsg.), *Robert Walser Briefe*, Helmut Kossodo Verlag, Genf 1975.

Seelig, Carl, *Wanderungen mit Robert Walser*, Reclam Verlag, Frankfurt 1977.

Şahin Yılmaz, Zennube, *Robert Walser'in Roman Dünyası (Geschwister Tanner, Der Gehülfe, Jakob von Gunten, Der Räuber)*, (Doktora Tezi) Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015.

Tekin, Mehmet, *Roman Sanatı (Romanın unsurları)*, Ötüken Yayınevi, 2001.

Walser, Robert, *Geschwister Tanner - mit einem Nachwort von Peter Bichsel*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt 1990.

-----, Yardımcı, Çev. Cemal Ener, Can Yayınları, İstanbul Ocak 2013.

EKLER

EK 1. Alıntıların Aslı

Das Erste Gedicht

Er tat's. Bissiger Wind piff ihm durch den dünnen Anzug, der eine Art Ballanzugwar. Der Tanz ging los. (s. 20)

Ein Stück Wald sah kahl, doch auch warm und genug aus. Rundherum lagen Berge, und vor irgendeiner Türe oder an einer Hecke stand ein armer Mensch. In der Nähe zitterte ein Blatt im Wind. Er nahm es in sein Gedicht auf; ebenso einen strubligen Baum; ebenso ein Häufchen Schnee, das in einem Graben lag, und ebenso sich selbst, der auch eines Tages am Boden lag wie das Blatt und das bißchen Schnee. (s. 21)

Einigemale sprang er am Abhang hin und her, was ein wenig narrisch aussah. Unten lag die graue Stadt, zart an Frühling mahrend. (s. 21)

Niemand störte ihn, da die meisten Menschen momentan lieber zu Hause in der warmen Stube saßen als im Frierlichen spazieren gingen. (s. 22)

•Ein Landschäftchen; "Ein Blättlein friert im frostigen Wind und noch viele einzelne Blättlein dazu." (s. 51)

Das erste Gedicht; "In der Nähe zitterte ein Blatt im Wind." (s. 21)

•Ein Landschäftchen; "Ein Häuflein Schnee schimmert an Baches Rand und noch viele weiße Häuflein dazu." (s.51)

Das erste Gedicht; "Er nahm es in sein Gedicht auf; ebenso einen strubligen Baum; ebenso ein Häufchen Schnee..." (s. 21)

•Ein Landschäftchen; "Ein Spitzlein Berg lacht in den Grund hinein und noch viele schuftige Spitze dazu." (s. 51)

Das erste Gedicht; "Rundherum lagen Berge, und vor irgendeiner Türe oder an einer Hecke stand ein armer Mensch." (s. 21)

•Ein Landschäftchen; "Ein Englein kehrt ab sein weinend Gesicht und alle Engel des Himmels dazu." (s. 51)

Das erste Gedicht; "Weint jemand? Fragte er. Es war ihm, als kehre jemand das Gesicht ab, um die Tränen zu verbergen." (s. 21)

Die Gedichte (I)

Immer war mir die persönliche Freiheit lieber. (s. 25)

Im Sommer schrieb ich nie ein Gedicht. (s. 25)

Heimkehr im Schnee

Mitunter litt ich wohl hart, hatte mühsam zu kämpfen, war aber dennoch immer der Meinung, daß Kämpfen schön sei. Ich hätte es nie anders haben mögen. (s. 26)

Verblüffend viel Glück im Leben einzuheimsen war nie mein Sehnen. Nie wünschte ich es besser zu haben als zahlreiche andere. (s. 26)

Mit Unkenntnis und Unkönnen ringend, lernte ich meine Grenzen kennen. (s. 28)

Auf dem Heimweg, der mir herrlich vorkam, schneite es in dichten, warmen, großen Flocken. (s. 28)

(...) ich jetzt außerhalb der Stadt in einer schöngelegenen Heilanstalt lebe. Ich bin vollständig gesund und zugleich sehr ernstlich oder erheblich krank (...) (s. 221)

Mit jedem Schritt, den ich ausführte, wurde mein erschüttertes Vertrauen wieder fester, worüber ich mich freute wie ein kleines Kind. (s. 29)

Mut und Zuversicht beseelten mich auf beschwerlichem Wege, denn ich durfte mir sagen, daß ich richtig gehe. Zukunftsfroh war ich wie nie, obwohl ich auf demütigem Rückzug war. (s. 29)

Lebhaft waren meine Schritte trotz des tiefen Schnees, worin ich fleißig weiterwatete. Alles Ehemalige blühte und duftete mir jugendlich wie Rosen entgegen. Fast schien mir, als singe die Erde ein liebliches Weihnachts-, doch zugleich auch schon ein Frühlingslied. (s. 29)

Mantel hatte ich keinen an. Ich nahm schon den Schnee für einen prächtig wärmenden Mantel. (s. 29)

Morgenstunde

Ich lief den Berg hinauf und war glücklich. Wie ist man groß, wenn man heiter ist, wie ist man in frisch gefaßter Zuversicht glücklich, und wie ist man gut, wenn der Kopf und das Herz voller neuer Hoffnungen sind. (s. 37)

Sonntagmorgen

Ich kam zum Wald, der so schön, so still in der grauen, kalten Luft dastand mit graziösen Tannenzapfen. (s.56)

Ein zarter, friedlicher Rauch stieg wie lächelnd aus dem Kamin. (s. 56)

Ich setzte mich an den Tisch, ergriff die Feder und schrieb dieses. (s. 56)

Ein Nachmittag

Es war Nacht, und ein prächtiger, wundersamer Sternenhimmel schimmerte auf die dunkle, liebe, stille, Welt herab. (s. 64)

Die Häuser sahen aus, wie wenn sie stolz auf sich seien, so alt und so schön waren sie. (...) Sinnend schaute ich mir die alten Gräber mit ihren Inschriften an. (...) Schnee und Abendrot schienen sich getraut zu haben und es war als küßten und liebkosten sie einander. (s. 64, 65)

Spaziergang

Ich habe einen wohligen, kleinen, appetitlichen Spaziergang gemacht. (s. 66)

Einmal wanderte ich um zwei Uhr nachts von Bern nach Thun, wo ich am Morgen um sechs Uhr ankam. Mittags war ich auf dem Niesen, wo ich vergnügt ein Stück Brot und eine Büchse Sardien vertilgte. Abends war ich wieder in Thun und um Mitternacht in Bern; natürlich alles zu Fuß. (s. 15)

Ich ging durch ein Dorf, dann durch eine Art von Hohlweg, dann durch einen Wald, dann über ein Feld, dann wieder durch ein Dorf, dann über eine eiserne Brücke, unter welcher der breit, sonnige, grüne Strom vorüberfloß, dann den Strom langsam entlang und so fort, bis es Abend wurde. (s. 66)

Die Wintersonne warf einen milde, goldenen Wunderglanz über den Feldhügel, über grüne Wiesen und dunkelbraunes Ackerland. Kahle schwarze Bäume standen in der Sonne. (...) Es war Abend geworden, das Grün sprache eine herrliche abendliche Sprache. Farben sind wie Sprachen. (...) ...Seine Farbe war ein scharfes, eiskaltes Silbergrün. (Der Mond) (...) Am blassen Himmel stand jetzt ein feuriges, süßes Rot. (s. 68)

Eine Seite der Welt war ruhig und warm und dunkel, die andere war kalt und goldig und schimmernd-hell. (s. 66)

Da dachte ich: Welch ein Vergnügen ist es doch, unter den Menschen sein zu dürfen. (s. 66)

Ich ging durch ein Dorf, dann durch eine Art von Hohlweg, dann durch einen Wald, dann über ein Feld, dann wieder durch ein Dorf, dann über eine eiserne Brücke, unter welcher der breite, sonnige, grüne Strom vorüberfloß, dann den Strom langsam entlang und so fort, bis es Abend wurde. (s. 66)

Erinnerung an “Hoffmanns Erzählungen”

Ich lebte in der Abgelegenheit ländlicher, provinzieller Stille auf plattem Land, wo Felder und Wälder stumm und still herumliegen, Flächen un Ebenenendlos scheinen, weite, breite Gegenden oft nur wie dünne Streifen sind, ausgedehnte Ländereien ruhig beieinander schlummern. (s. 69)

Die Stadt (I)

Alles war schön, alles, alles. (s. 73)

Die Vier Jahreszeiten

Die Leute gehen im begreiflichen Wunsch umher, daß das Wetter in einem fort schön sei, die Wege sauber und trocken aussähen. (s. 83)

Der Herbst ist kurz und bildet eine bildhübsche, mithin sehenswerte Brücke, die vom Sommer in den Winter führt. (s. 84)

Ich scheine nun bei der dritten angelangt zu sein, die eine kalte ist, aber hinter dem harten Antlitz verbirgt sich ein fröhliches, glückliche, auf das ich zu sprechen komme, sobald der Moment da ist. (s. 84)

Sebastians Tod

Die Tannen waren so voll mit Schnee beladen, daß sie ihre straken Äste herrlich zur Erde niederhängen ließen. (s. 14)

Mitten unter herrlichen, grüne, mit Schnee bedeckten Tannen liegt er. Ich will niemandem davon Anzeige erstatten. Die Natur sieht herab auf ihren Toten (...) (s. 16)

Es war kalt, aber die Sonne, die eben jetzt feurig und hellrot über den verschneiten Büschen und Feldern emporstieg, verprach einen wundervollen Tag. (...) Wie Nobel er sich sein Grab ausgesucht hat. Mitten unter herrlichen, grünen, mit Schnee bedeckten Tannen liegt er. Ich will niemandem davon Anzeige erstatten. Die Natur sieht herab auf ihren Toten, die Sterne singen leise ihm zu Häupten, und die Nachtvögel schnarren, das ist die beste Musik für einen, der kein Gehör und kein Gefühl mehr hat. (s. 14)

Er aber war so müde, so zerschlagen, daß er nur froh war, als er bald darauf in sein Zimmer geführt wurde, wo er sich mit Wonne in ein eiskaltes Bett legte, um sogleich einzuschlafen. (s. 19)

Da – was ist das? Er fällt jählings auf den Rücken, hebt die rechte Hand gegen das Herz und wird still. Totenstill. Ausgestreckt liegt der linke Arm neben dem rasch erkaltenden Leib... Etwas weiter oben liegt der Hut. Den Kopf leicht zur Seite geneigt, bietet der stumme Spaziergänger nun ein Bild vollkommener Weihnachtsruhe. (s. 131)

Lenau

Ich bin allein schon in den Namen Lenau verliebt, der nicht wie nach realem Leben, sondern wie nach einem Roman, nach einer holdseligen Liebesaffäre tönt. (s. 23)

Er liebte das schneeweiße, kalte Schweigen des Winters. An den Tod und an das Ende zu denken, war ihm ein sonderbarer Genuß. (s. 23)

Sein Hauptausstattungsstück bestand in einem schwarzen, flatternden Pelerinenmantel, und Nummer zwei seiner Requisiten war ein Rinaldini-Schlapput, ebensfall tiefernt und rabenschwarz von Farbe. Schwarz war sein Haar, das gleich tiefen, schönen, anmutigen Gedanken um seine ausdrucksvollen Schläfen ringelte. (s. 23,24)

Seine Herbstlieder sind weltberühmt. (...) Aus ferner, umflorter Erinnerung nur tauchen die Worte dieser Gedichte vor mir auf, aber ich weiß, daß sie schön sind. (...) Unverwelkliches Welken, blühender, unsterblicher Gram, rosengleiches Verzagen und Klagen, immergrüner Schmerz, ewig junger, ewig lebendiger Tod. (s. 24)

Die Kleine Schneelandschaft

Niedlich, wie ein artiges Kätzchen, das sich geputzt hat, liegt jetzt das reiche, liebliche Land da. (s. 52)

Etwas Engelhaftes liegt jetzt über der Erde, und eine süße, reizvolle Unschuld liegt weißlich und grünlich ausgebreitet da. (s. 52)

Ich ging wieder zu meinem alten unverwüstlichen, gütigen Zauberer, zum Wald, und zum Wald wie im Traum wieder hinaus, und da lag es da, das Kinderland in seiner Kinderfarbe. Die Bäumchen und Bäume schienen einen graziösen Tanz auf dem weißen Felde aufzuführen, und die Häuser hatten weiße Mützen, Kappen, Kopfbedeckungen oder Dächer. (s. 52)

Es sah so appetitlich, so lockig, so lustig und so lieb aus, ganz wie das zarte, süße Kunstwerk eines geschickten Zuckerbäckers. (s. 52)

Geh doch hin, lieber Leser, noch steht das zauberische Landbild da, mit Schnee auf seinem lieblichen Antlitz. (s. 52)

Lächle auch du sie an und grüße sie vom mir. (s. 53)

Winter

Eines Tages schneite es. Erster Schnee im Jahr, wie bist du nur so erinnerungsreich anzuschauen. Altes Erlebtes fliegt mit dir stürmisch dem Erdboden zu. (s. 94)

Wie doch alle vier Jahreszeiten ihren besonderen Geruch und Ton haben. Den Frühling meint man, wenn man ihn sieht, nie so gesehen zu haben, nie so besonders. Im Sommer ist einem die Sommerüppigkeit jedes neue Jahr neu und zauberhaft. Den Herbst hat man

sich früher nie recht angeschaut, erst dieses Jahr, und im Winter ist wieder der Winter ganz neu, ganz, ganz anders wie vor einem oder vor drei Jahren. (s. 95)

Alles in und auf der Erde gehorcht schönen, strengen Gesetzen, wie die Menschen. (s. 96)

Und die Welt, verändert sie sich? Nein. Das Winterbild kann sich über die Sommerwelt werfen, aus dem Winter kann Frühling werden, aber das Gesicht der Erde ist dasselbe geblieben. Es legt Masken an und ab, es runzelt und lichtet die große, schöne Stirne, es lächelt oder es zürnt, aber bleibt immer dasselbe. Es liebt die Schminke, es färbt sich bald bunter, bald matt, bald ist es glühend und bald blaß, es ist nie ganz dasselbe, es verändert sich immer ein wenig und bleibt doch immer lebendig und ruhelos gleich. (s. 96)

Und die Seen liegen, wo sie seit langer, langer Zeit liegen. Sie springen nicht zur Sonne hinauf und spielen nicht Ball wie Kinder. Sie sind manchmal empört und schlagen ihre Wasser und Wellen zornig zischend zusammen, aber sie verwandeln, sich weder eines Tages in Wolken noch eines Nachts in wilde Pferde. (s. 96)

Eines Tages schneite es. Erster Schnee im Jahr, wie bist du nur so erinnerungsreich anzuschauen. Altes Erlebtes fliegt mit dir stürmisch dem Erdboden zu. (s. 94)

Da wird Pauline im Garten bald Wege in den Schnee hineinscharren und fegen müssen, damit Herrn Toblers Füße und Schuhe nicht alzu naß werden. (s. 94)

Tobler schickte auch seine Buben noch nicht barfuß zur Schule. Solch eine Verordnung hatte ihre guten Wege. Auch zu essen gab es noch immer in der netten Villa trotz des wilden Schneegestöbers und trotz Kälte und Nässe. Joseph zog seinen Überzieher an, wenn er zur Post lief, es war ein geschenkt bekommenener, aber er gab trotzdem warm und kleidete hübsch. (s. 94)

Die Gesichter von Vater und Mutter und Geschwistern lösen sich deutlich und vielsagend von deinen nassen, weißen Schleiern ab. (...) Man glaubt, du seiest ein Kind, ein Bruder oder eine liebe, zaghafte Schwester. (s. 94)

Eines Tages schneite es, erster Schnee im Jahr... (s. 94)

Es war also jetzt Winter geworden um Toblers Haus herum... (s. 97)

Es legt Masken an und ab, es runzelt und lichtet die große, schöne Stirne, es lächelt oder es zürnt, aber bleibt immer dasselbe. (s. 96)

Prosastück

Der Wind scheint das Unachtsame zu sein, dem man nicht trauen kann; die Windstille ist süß wie die in sich selbst selig umherfließende Folgsamkeit, sich als schön empfindend. (...) Ein Fluß ähnelt in seinem Ziehen einem geschmeidigen, eiligen

Wanderer, die Wassermasse eines Sees in ihrer Ruhe einer schönen Frau mit weißen Handschuhen und blauen Augen. (s. 98)

Lächeln die Schneeflocken und bezaubern sich die Blumen selbst und wissen Locken um ihre Löckeligkeit (s. 98)

(...) die Wassermasse eines Sees in ihrer Ruhe einer schönen Frau mit weißen Handschuhen und blauen Augen. (s. 98)

Schneien

Das hört nicht auf, hat nicht Anfang und nicht Ende. (s. 100)

Einen Himmel gibt es nicht mehr, alles ist ein graues weißes Schneien.(s. 100)

(...) Hunde, Katzen, Tauben, Spatzen, Kühe und Pferde sind mit Schnee bedeckt, ebenso Hüte, Mäntel, Röcke, Hosen, Schuhe und Nasen. (...) (s. 100)

Wohin man schaut, ist alles schneeweiß; wohin du blickst, ist alles schneeweiß. Und still ist es, warm ist es, weich ist es, sauber ist es. (s. 101)

Aber ich habe noch nicht alles gesagt. Warte noch ein wenig. Gleich, gleich bin ich fertig. (s. 102)

Kinder und Kleine Häuser

Vielerlei kleines Gedankliche fiel mir aus dem Gedächtnis ins Bewußtsein, wie Flocken, die unermüdlich zu Boden flogen, der begreiflicherweise weich war. (s. 104)

Wenn du im Herzen Frieden hast, wird dir die Hütte zum Palast. (s. 104)

Es ist eine Schande, so arm zu sein. Das Traurige ist nur, daß ich nicht mehr im Stande bin, deswegen die reichen Leute zu hassen. (s. 15)

(...)Da kam wieder ein Kind des Weges, dem gab ich ein Geldstück; es ging fröhlich in einen Laden, um Täfeli zu kaufen. (s. 104)

Freude hört nicht auf, aber auch das Leid nicht. (s. 105)

Schnee

Wir haben hier Schnee, lieber Freund, soviel du begehrt und du Lust hast. (s. 106)

Gestern stieg ich im Schnee den Berg hinauf, und je höher ich kam, um so tiefer watete ich im tiefen, weichen Zeug. (s. 106)

Einmal warf es mich um, daß ich im Schnee saß, als habe ich mich zu Tisch setzen wollen, um zu soupieren. (s. 106)

Jesus

Einem Toten, einem aus dem Grab Entstiegenen, einem schrecklich und urplötzlich Auferstandenen glich er, und das müßte er doch wohl, denn Jesus, der edle, große Freund der Menschen, ist ja doch wohl schon längst gestorben, längst begraben, längst nicht mehr lebendig. (s. 34)

O, es wäre schade, wenn dies nur Einbildungen, nur Verzückungen wären. (s. 34)

Ich habe in späteren Tagen oft besonders hierüber viel nachgedacht, bin jedoch nie recht klug geworden. Im klaren über irgend etwas sein, heißt unter Umständen alles wieder verlieren. (s. 35)

Jesus war also nicht tot: das war der herrliche Gedanke, und an ihn klammerte ich mich. (s.36)

Das Genie

Genies erfrieren nicht so leicht, und mag es noch so kalt sein. (s. 38)

Der Arme, Kleine Junge

Mein Dichter hat mich betteln geschickt, (...) (s. 41)

Um seine Lesergemeinde, den Kreis seiner Anhänger zu rühren, zum Mitleid hinzureißen, ließ er es mir so schlecht wie möglich gehen. (s. 41)

Irgend jemand wird mich hier finden, wenn's tagt, denn jetzt ist es Nacht. (s. 42)

Winter

Nachher zeigen ihnen die Eltern ihre Geschenke, etwa mit den Worten: - Blicke brav, wie du es bisher warst-, und küssen das Kind, worauf das Kind die Eltern küßt und vielleicht alle, (...) (...) Ich ging hinein, bestellte Kaffee und Kuchen und aß und trank und rauchte hierauf eine Zigarette. (s. 47)

Winter hat lange Nächte, kurze Tage und kahle Bäume. (s. 46)

Kürzlich träumte mir ich flöge über eine runde, zarte Eisfläche, die dünn und durchsichtig war wie Fensterscheiben und sich auf- und niederbog wie gläserne Wellen. (s. 47)

Die Sonne beehrt uns mit ihrer Gegenwart nur selten. Man fühlt sich alsdann gewissermaßen begnadet, wie von dem Auftreten einer schönen Frau, die sich kostbar zu machen weiß. (s. 46)

Winter hat lange Nächte, kurze Tage und kahle Bäume. Kein grünes Blatt kommt mehr vor. (s. 46)

Sieh, wie mitten im Winter die Liebe strahlt, die Helligkeit lächelt, die Wärme glänzt, die Zärtlichkeit blitzt und alles Hoffenswerte und Gütige dir entgegenleuchtet. (s. 47)

Dies ist ein Zeitvertreib für Kinder, während Erwachsene lieber einen Stumpfen rauchen, am Tisch sitzen und Karten spielen oder an seriösen Gesprächen Geschmack finden. (s. 46)

Kürzlich träumte mir ich flöge über eine runde, zarte Eisfläche, die dünn und durchsichtig war wie Fensterscheiben und sich auf- und niederbog wie gläserne Wellen. (s. 47)

Hoffentlich sind alle Stuben geheizt, alle Mäntel übergeworfen. (s. 46)

Wie schön ist's, daß dem Winter jedesmal der Frühling folgt. (s. 48)

Die Natur

Es ist schwer, über die Natur schreiben, besonders für einen Schüler der zweiten A-Klasse. (s. 54)

Ich liebe es, mich mit dem Schweren herumzubalgen. (s. 54)

Der Berg ist breit wie die Schulter eines Athleten. Er war leicht mit Schnee bedeckt, so, als hätte eine fühlende sorgsame Hand den Schnee hingestret. (...) Die Luft war voll Nebel und Sonne. Der blaue Himmel schaute überall leicht durch: leise, leicht. (s. 54)

Ich finde die Worte nicht. Wir sprachen wenig. (s. 55)

Mein Bruder malt, dichtet, singt, spielt Klavier und turnt ausgezeichnet. Er ist sehr, sehr talentvoll. (...) Er will Kapellmeister werden, (...) (s. 55)

Der Schnee fiel schimmernd von den ersten Tannen. Wir sagten, die Tannen seien wunderschöne Erscheinungen, so wie edle und vornehme Frauen. (s. 55)

Noch umschwebt mich die Erinnerung an den Spaziergang an dem Sonntagmorgen, an die weiße, träumerische, leicht blaue Aussicht von der Bank aus, an das Gespräch über Kunst und an ... es läutet. (s. 55)

Tramfahrt

(...) steig' ich in ein Tram, (...) Ich grüße jemand sehr höflich, der auf der Straße geht. (s. 71)

Einst sah ich in einem Tramwagen eine Frau, deren feinbeschuhte Füße einem Paar Täubchen glichen; es war abends spät, sie kam aus einem Theater. (...) Eine Dame im Pelz steigt ein wie die Sacher-Masochsche 'Venus', die ich mit nicht geringem Entzücken einst in einem Stübchen las, von wo aus ich Sterne und Frauen andichtete, was mich eine herrliche Beschäftigung dünkte. (s. 71)

Wir sind am Bahnhof angelangt; hier steig' ich um. Nummer 8 trägt mich weiter. Einmal riet mir einer, ich möchte Straßenbahner werden, da könnt' ich täglich Frauen aufs artigste behilflich sein. (s. 71)

(...) ist dieser Essay fertig; der erste ist's nicht, wahrscheinlich auch nicht der letzte. (s. 72)

Schneeglöckchen

Das stattliche Manuskript liege marschbereit in meiner Schublade. Der Titel sei bereits aufgesetzt und Packpapier vorhanden, um das Werk einzupacken und abzuschicken. (s. 78)

Hauptsache ist, daß es nun wieder zu frühlingeln beginnt. (s. 78)

Die Natur, der Himmel über uns, treibt nicht üble Politik, daß er das Schöne allen, ohne Unterschied, schenkt, und nicht etwa alt und defekt, sondern frisch und wohlschmeckend. (s. 79)

Die Natur, der Himmel über uns, treibt nicht üble Politik, daß er das Schöne allen, ohne Unterschied, schenkt, und nicht etwa alt und defekt, sondern frisch und wohlschmeckend. Schneeglöcklein, wovon redet ihr? (s. 79)

Sie reden noch vom Winter; dabei aber doch auch schon vom Frühling; sie reden vom Vergangenen, doch dabei schon keck und fröhlich vom Neuen. Sie reden vom Kalten und dabei doch schon vom Wärmern; sie reden von Schnee und zugleich von Grün, von keimendem Wachstum. Sie reden von diesem und jenem; sie sagen; Noch liegt am Schatten und auf Höhen ziemlich viel Schnee, aber an der Sonne ist er bereits geschmolzen. (s. 79)

Geduld bringt Rosen. (s. 79)

Der Herbst

Ich habe es nötig, mich im Stil zu verbessern. Letztes Mal bekam ich die Note: Stil erbärmlich. Ich gräme mich darüber, aber ich kann es nicht ändern. (s. 88)

(...), die Morgen sind glitzernd und prächtig und die Nächte sind so herrlich kühl. Gleichwohl spazieren wir, bis es sehr spät wird. (s. 88)

Ich liebe auch den Schnee, wenn es auch unangenehm ist, mit kalten nassen Füßen drin lange zu waten. (s. 88)

Robert steht ohne Mantel da, den Regenschirm in der Hand. ... Der Regen nimmt zu ein Automobilist hält an und lädt uns zum Mitfahren ein. Wir danken höflich. Robert: Das ist mir auch noch nie passiert! Aber das Wandern bekommt einem besser als das Fahren. Bald braucht der Mensch keine Beine mehr, wenn die Faulheit im gleichen Tempo Fortschritte macht. (s. 100)

Ich würde keine Aufgaben machen, ich würde sterben, ja, trotzig sterben, wenn ich arm wäre. (s. 88)

Wie sie die Farben ändert, das Gewand wechselt, Masken aufsetzt und wieder abnimmt. Es ist wunderschön. (s. 88)

Ich liebe das Einfarbige, Eintönige. Schnee ist so ein recht eintöniger Gesang. (s. 89)

Weiß ist ein Geschrei. (s. 68)

Ich werde nie ein Kaufmann werden, ich fühle das. Wenn mich nur meine Eltern zu keinem Kaufmann geben! (s. 89)

Habe ich nun aber auch genügend vom Herbst gesprochen? Ich habe viel vom Schnee gefaselt. Das wird eine schöne Note ins Zeugnis geben, dieses Quartal. (s. 89)

Man sollte uns lieber Äpfel geben, statt Noten. Aber da würden schließlich doch zu viel Äpfel verteilt werden müssen. Ach! (s. 90)

Weihnacht (I)

Weihnachten ohne Schnee wäre unerträglich. (s. 112)

Die Mutter kam und setzte sich zu uns. Ich fühlte das Bedürfnis, ihr etwas Liebe zu sagen, (...) Sie merkte und küßte mich. Ich war unglaublich glücklich und froh, (...) ich schmiegte mich eng an sie und schaute in ihre Augen, die voll Wasser waren. Ich sprach, aber es hatte keinen Ton. Ich war glücklich, (...) (s. 113)

Das wird den schlechtesten Aufsatz geben; denn über etwas so Süßes man nur schlecht schreiben. (s. 112)

Nicht wahr, das alles ist schlecht geschrieben? Aber ich habe es wenigstens vorausgesagt, und so kann der Vorwurf mich nicht in Erstaunen setzen. (s. 113)

Weihnacht (II)

Unsere Stadt ist besonders deshalb so schön, weil sie so nah am bewaldeten Berg liegt. (s. 17)

Wie urtümlich sahen sie mit ihren Bärten und schwärzlichen Gesichtern aus. (s. 124)

Und dazu der alte, ewig schöne Gedanke, daß jetzt bald Weihnacht sein wird und sein soll in diesen Mauern, wo auf alle Gemüter und in alle Menschenherzen ein so eigentümlich-süßes, schwer und leichtes Gewicht fällt, wo jedes Auge seinen Weihnachtsbaum und seine Weihnachtskerze sieht, wo es in allen engen und breiten Straßen nach Frieden, nach lieblichem Verzeihen und nach allen schönen, innigen Versöhnungen tönt und duftet. (s. 125)

Alle Schaufenster sind voll der hübschesten Sachen. Man sieht von der Straße her den Metzger im Metzgerladen, den Bäcker im Bäckerladen, den Milchhändler im Milchladen stehen. Alle Läden strahlen, (...) (s. 125)

Weihnachten im Hause Tobler

Seht! Es wird weiß, es weißelt in der Welt. Das ist recht, denn das schickt sich für Weihnachten. (s. 129)

Die Weihnachtstische waren auch schon gedeckt, denn das ganze Land glich einem säuberlich weiß überzogenen Weihnachtstisch. (s. 130)

Es war ein Friede da draußen, daß man unwillkürlich alle Welt Dinge als befriedigt und erledigt und beruhigt annehmen mußte. (s. 130)

(...), aber was kam gegen die glitzernde Schneeweisse an Helligkeit und Schimmer auf? (s. 130)

Während des Geburtstages begann es zart zu schneien. Als Frau Dr. Steiner ihren Kindern erzählte, wie schön Robert Walser über den Winter, den Schnee und die Kälte geschrieben hat, sagten sie, es schneite gewiß deshalb, weil der Herr Walser den Winter so gern habe und heute Geburtstag feiere. (s. 110)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ayşe ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi	Afyonkarahisar – 11.08.1989
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Hacettepe Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Almanca
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	beskardeslerayse@gmail.com
Tarih	23.12.2016